

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ฉบับสมบูรณ์

โครงการ การพัฒนาแกนนำและสร้างเครือข่ายเยาวชน
ระดับตำบลกรณีศึกษา ตำบลห้วยทราย

โดย นายเอกชัย จินาจันทร์และคณะ

มีนาคม 2545

บอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่คนในชุมชนได้มาร่วมคิดทบทวนสถานการณ์ ตั้งคำถาม วางแผน หาข้อมูล ทดลองทำ วิเคราะห์ สรุปผลการทำงานและหาคำตอบเพื่อปรับปรุงงานต่อไป" กล่าวคือ งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เน้นการให้ "คน" ในชุมชนเข้ามาร่วมในกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบเป็นรูปธรรม โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติการจริง (Action Research) อันทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ สร้างผลงาน มีความเข้มแข็งในการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถใช้กระบวนการนี้ในการแก้ปัญหาอื่น ๆ ในท้องถิ่น โดยมีกระบวนการศึกษาเรียนรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ดังนั้นจุดเน้นของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงอยู่ที่ "กระบวนการ" มากกว่า "ผลลัพธ์" เพื่อให้ชาวบ้านได้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรง และให้งานวิจัยมีส่วนในการแก้ปัญหาของชาวบ้าน รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงในชุมชน ซึ่งจะต้องอาศัย "เวที" (การประชุม เสวนา พุดคุยถกเถียง) เป็นวิธีการเพื่อให้คนในชุมชน ทั้งชาวบ้าน ครู นักพัฒนา สมาชิกอบต. กรรมการสหกรณ์ ข้าราชการ หรือกลุ่มคนอื่น ๆ เข้ามาร่วมหา ร่วมใช้ "ปัญญา" ในกระบวนการวิจัย

"กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น" หมายถึง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อตอบ "คำถาม" หรือ "ความสงสัย" บางอย่าง ดังนั้นสิ่งสำคัญคือประเด็น "คำถาม" ต้องคมชัด โดยมีการแยกแยะประเด็นว่า ข้อสงสัย อยู่ตรงไหน มีการหา "ข้อมูล" ก่อนทำ มีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการ "วางแผน" การทำงานบนฐานข้อมูลที่มีอยู่ และในระหว่างลงมือทำมีการ "บันทึก" มีการ "ทบทวน" ความก้าวหน้า "วิเคราะห์" ความสำเร็จ และอุปสรรคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ "ถอด" กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นออกมาให้ชัดเจน ในที่สุดก็จะสามารถ "สรุปบทเรียน" ตอบคำถามที่ตั้งไว้ แล้วอาจจะทำใหม่ให้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถนำไปใช้เป็นบทเรียนสำหรับเรื่องอื่น ๆ หรือพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้กระทำโดย "ผู้ที่สงสัย" ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นนั่นเอง ดังนั้นกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงเป็นงานวิจัยอีกแบบหนึ่งที่ไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผนทางวิชาการมากนัก แต่เป็นการสร้างความรู้ในตัวตนท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่น เพื่อคนท้องถิ่น โดยมุ่งแก้ไขปัญหาด้วยการทดลองทำจริง และมีการบันทึก และวิเคราะห์อย่างเป็นระเบียบ การวิจัยแบบนี้จึงไม่ใช่เครื่องมือทางวิชาการ ไม่ใช่ของศักดิ์สิทธิ์ที่ผูกขาดอยู่กับครูบาอาจารย์ แต่เป็นเครื่องมือธรรมดาที่ชาวบ้านก็ใช้เป็น เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สกว.สำนักงานภาค ได้ใช้วิธีการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นตามแนวคิดและหลักการดังกล่าวมาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง พบว่า ชาวบ้านหรือทีมวิจัยส่วนใหญ่สามารถสะท้อนการดำเนินงานด้วยการบอกเล่าได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันก็พบว่า การเขียนรายงาน เป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจให้แก่นักวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว สกว.สำนักงานภาค จึงได้ปรับรูปแบบการเขียนรายงานวิจัย ให้มีความยืดหยุ่น และมีความง่ายต่อการนำเสนอออกมาในรูปแบบที่นักวิจัยถนัด โดยไม่ยึดติดในเรื่องของภาษาและรูปแบบที่เป็นวิชาการมากเกินไป ซึ่งเป้าหมายสำคัญของรายงานวิจัยยังคงมุ่งเน้นการนำเสนอให้เห็นภาพของกระบวนการวิจัยมากกว่า ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย . โดยกลไกสำคัญที่จะช่วยให้นักวิจัยให้มีความสามารถเขียนรายงานที่นำเสนอกระบวนการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ศูนย์ประสานงานวิจัย (Node) ในพื้นที่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงโครงการวิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบการทำงานวิจัย ดังนั้น Node จะรับรู้พัฒนาการของโครงการวิจัยมาโดยตลอด บทบาทการวิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมของโครงการจึงเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง Node และนักวิจัย ซึ่งความร่วมมือดังกล่าว ได้นำมาซึ่งการถอดบทเรียนโครงการวิจัย สู่การเขียนมาเป็นรายงานวิจัยที่มีคุณค่าในที่สุด

อย่างไรก็ตาม รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น อาจไม่สมบูรณ์แบบดังเช่นรายงานวิจัยเชิงวิชาการโดยทั่วไป หากแต่ได้คำตอบและเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย ซึ่งท่านสามารถเข้าไปค้นหา ศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากพื้นที่

คำนำ

การวิจัยเรื่องกระบวนการสร้างแกนนำเยาวชนและเครือข่ายเยาวชนระดับตำบล
กรณีศึกษา ตำบลห้วยทราย เป็นโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของ
เยาวชนและชุมชนในการทำงาน มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาแกนนำเยาวชนและการเสริมสร้างเครือ
ข่ายเยาวชนในการแก้ไขปัญหาเยาวชน ได้ดำเนินการขึ้นระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2543 ถึง
เดือนมีนาคม 2545 เมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้น ทีมงานวิจัยจึงได้จัดทำเอกสารรายงานฉบับนี้ขึ้น
เพื่อเป็นการสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

ทีมงานวิจัยได้เขียนรายงานตามวิธีการ และขั้นตอนการดำเนินงานโดยแบ่ง
ออกเป็น 8 บท คือ บทที่ 1 กรอบคิด สมมุติฐาน บทที่ 2 บริบทชุมชนและกระบวนการรวม
กลุ่ม / บทเรียนการทำงานของกลุ่มเยาวชนอีกถิ่น บทที่ 3 กระบวนการสร้างความร่วมมือกับชุม
ชนในการทำงานด้านเด็กและเยาวชน บทที่ 4 การวิเคราะห์ปัญหาเยาวชนและการสร้างเป้า
หมายการทำงานร่วมกัน บทที่ 5 การคัดเลือกแกนนำเยาวชน / การพัฒนาแกนนำเยาวชนและ
การวางแผนงานเยาวชน บทที่ 6 ภาคปฏิบัติการแกนนำกลุ่มเด็กและเยาวชน บทที่ 7 การสร้าง
เครือข่ายเยาวชนระดับตำบล บทที่ 8 บทสรุปวิเคราะห์ผลการพัฒนาศักยภาพเยาวชนและการ
สร้างเครือข่ายแกนนำเยาวชนระดับตำบล

ในการดำเนินการครั้งนี้ทีมงานวิจัยขอขอบคุณทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตลอดระยะเวลา
ในการดำเนินงานในการให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือจนโครงการสำเร็จลุล่วงด้วยดี ทาง
ทีมงานวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าประสบการณ์ องค์ความรู้ บทเรียนที่เกิดขึ้นจากโครงการจะเป็น
ประโยชน์ต่อการทำงานด้านเด็กและเยาวชนต่อไป

(นายเอกชัย จินาจันทร์)

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 กรอบคิด สมมุติฐาน	1
บทที่ 2 บริบทชุมชน กระบวนการรวมกลุ่ม บทเรียนการทำงาน	16
บทที่ 3 กระบวนการสร้างความร่วมมือกับชุมชน	26
บทที่ 4 การวิเคราะห์ปัญหาเยาวชนและ การสร้างเป้าหมายการทำงาน	32
บทที่ 5 การคัดเลือกและพัฒนาแกนนำ การวางแผนงานเยาวชน	43
บทที่ 6 ภาคปฏิบัติการแกนนำกลุ่มเด็กและเยาวชน	56
บทที่ 7 การสร้างเครือข่ายเยาวชนระดับตำบล	68
บทที่ 8 บทสรุปวิเคราะห์	73

บทที่ 1 กรอบคิด สมมติฐานการวิจัย

1. หลักการและเหตุผล

ภายใต้สถานการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เชื่อมโยงกันอย่างกว้างขวางเป็นยุคโลกไร้พรมแดน เกิดมีระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมโลก ซึ่งมีผลอย่างใหญ่หลวงต่อสังคมไทย จากสังคมเกษตรกรรมแบบพออยู่พอกินเปลี่ยนมาเป็นเกษตรอุตสาหกรรมผลิตเพื่อขาย และเมื่อการเกษตรเช่นนี้เกิดความล้มเหลว ผลผลิตตกต่ำเกิดภาวะหนี้สินและการสูญเสียที่ดินทำกินของเกษตรกร ในภาคอุตสาหกรรมเติบโตอย่างรวดเร็ว พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ปรับวิธีการเรียนการสอนไม่ทันต่อสภาพสังคมสมัยใหม่ นั่นคือการเรียนรู้ไม่ได้ถูกนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน จากสภาพดังกล่าวได้ก่อปัญหาให้กับเยาวชนมากขึ้นเรื่อยๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ ความรุนแรง โสเภณีเด็ก เด็กเร่ร่อน ถูกเอารัดเอาเปรียบทางเพศและด้านแรงงาน ค่านิยมตามแฟชั่นที่ไม่เหมาะสมกับวิถีชีวิต ฯลฯ

จากสถานการณ์ดังกล่าวชุมชนเองก็ได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ชุมชนและครอบครัวในชนบทก็เปลี่ยนแปลงไปมีเวลาให้กับลูกน้อยลง ความสัมพันธ์ในครอบครัวเปราะบาง ลูกใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่โรงเรียนและขาดที่ปรึกษา ขาดประสบการณ์ ขาดทักษะในการคิดตัดสินใจ ตกอยู่ในอ้อมอกต่างๆ ได้แก่ ยาเสพติด การมั่วสุมตามสถานเริงรมย์ มีเพศสัมพันธ์ที่ไม่พร้อมและไม่ปลอดภัย รวมกลุ่มเป็นแก๊ง แสดงออกด้วยความรุนแรงและสร้างผลกระทบต่อผู้อื่น สำหรับชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่คิดถึงเรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เกิดความเข้มแข็งละเลยต่อการแก้ไขปัญหาคาณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชนและคนในชุมชน การพัฒนาแกนนำและการสร้างเครือข่ายเยาวชนระดับตำบลเป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนเข้ามามีส่วนสะท้อนปัญหาและแนวทางแก้ไขได้อย่างชัดเจนและตรงกับปัญหา รวมถึงการสร้างส่วนร่วมกับชุมชนจะทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน

กลุ่มเยาวชนอีกถิ่นเป็นกลุ่มเยาวชนในชุมชนที่ก่อตั้งโดยองค์กรพัฒนาเอกชนได้เริ่มการทำงานด้านการแก้ไขปัญาและพัฒนาเยาวชน ได้ทำโครงการวิจัยเชิงพัฒนาเรื่อง “กระบวนการสร้างแกนนำเยาวชนและเครือข่ายเยาวชนระดับตำบล” ขึ้น มุ่งเน้นศึกษากระบวนการสร้างแกนนำเยาวชนและการสร้างเครือข่ายเยาวชนเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ บทเรียนในการพัฒนาการทำงานด้านเยาวชน โดยมีความเชื่อพื้นฐานในการทำงาน คือ

- การพัฒนาคนเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน และ การพัฒนาแกนนำเยาวชนก็เป็นด้านหนึ่งของการวางรากฐานงานพัฒนา

- มนุษย์สามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพถ้ามีกระบวนการที่เหมาะสม การพัฒนาเยาวชนที่เหมาะสมส่งผลให้เยาวชนมีความเข้มแข็งแก้ปัญหาของตัวเองได้

2. เป้าหมาย

เพื่อพัฒนาแกนนำเยาวชนให้มีความเข้มแข็ง มีทักษะ ความรู้ ความเข้าใจที่จะแก้ไขปัญหาของตัวเองได้ มีการรวมตัวกันทำงานและขยายเครือข่ายการทำงานอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนในชุมชน

3. คำถามหลักในการวิจัย

กระบวนการพัฒนาแกนนำเยาวชนระดับชุมชนและการสร้างเครือข่ายเยาวชนระดับตำบล เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาของเยาวชนในชุมชนเป็นอย่างไร

3.1 คำถามรองในการวิจัย

1. รูปแบบโครงสร้างความร่วมมือของเยาวชนและชุมชนที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหาของเยาวชนในชุมชนควรเป็นอย่างไร
2. เจือ้นไขและปัจจัยของเยาวชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับกลุ่มหรือเครือข่ายเยาวชนแกนนำในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในชุมชนมีอะไรบ้าง
3. กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการทำงานด้านเด็กและเยาวชนในชุมชนควรเป็นอย่างไร
4. เจือ้นไขและปัจจัยของชุมชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในชุมชนร่วมกับกลุ่มและเครือข่ายเยาวชนมีอะไรบ้าง

4. วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและเยาวชนในการทำงานด้านเด็กและเยาวชนระดับชุมชนและเครือข่ายเยาวชนระดับตำบล
2. เพื่อวิเคราะห์ข้อจำกัดและศักยภาพของเยาวชนในการทำงานด้านเด็กและเยาวชน
3. เพื่อหารูปแบบและกลไกในการทำงานพัฒนาแกนนำเยาวชนระดับชุมชน และการสร้างเครือข่ายเยาวชนระดับชุมชน

5. สมมติฐานการวิจัย

การพัฒนาแกนนำเยาวชนจะสำเร็จได้ต้องใช้ส่วนร่วมของทุกฝ่ายในชุมชนร่วมมือกัน โดยมีกระบวนการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะด้านต่างๆ อย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงสภาพปัญหาและ

ธรรมชาติของเยาวชนเป็นสำคัญ เมื่อเยาวชนสามารถพัฒนาตัวเองได้ในระดับหนึ่ง รวมตัวกันเป็นเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานจะเกิดการขยายผลการทำงาน มีความต่อเนื่องและยั่งยืน ภายใต้การสนับสนุนของชุมชนเอง

6. ผลการศึกษาสภาพปัญหาเบื้องต้น

(จากประมวลสรุปโครงการมหกรรมเยาวชนปี 2000 โดยการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการของแกนนำเครือข่ายเยาวชนภาคเหนือตอนบนเดือนพฤศจิกายน 2542)

1. ปัญหาวัฒนธรรม / ค่านิยม

สาเหตุและสภาพปัญหา

ปัญหาค่านิยมทางการศึกษา เนื่องจากต้องการขอให้ได้เข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเข้าใจผิดว่ามีระบบการเรียนการสอนที่ดี ให้ความรู้ได้มากกว่าโรงเรียนที่ไม่เป็นที่รู้จัก ทำให้เสียค่าใช้จ่ายสูงและโรงเรียนในท้องถิ่นขาดความสนใจจากเยาวชนและผู้ปกครอง

ปัญหาการมีคูรักในโรงเรียน เนื่องจากความอยากรู้ อยากลอง การมีคูรักเป็นไปเพื่อความสุข

ปัญหาตามสมัยนิยม เยาวชนขาดการวิเคราะห์สื่อ ทำให้เยาวชนตามกระแสได้ง่ายเป็นการบริโภคแบบตะวันตก

ปัญหาขาดการสืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิม รับวัฒนธรรมตะวันตกมากเกินไป รัฐไม่เปิดโอกาสให้มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่มีการบรรจุเรื่องของท้องถิ่นไว้ในหลักสูตรการศึกษา ทำให้เยาวชนดำเนินชีวิตไปอย่างไม่สอดคล้องเหมาะสมกับชุมชน

2. ปัญหาเศรษฐกิจ

สาเหตุและสภาพปัญหา

พ่อแม่บางครอบครัวไม่มีเงินที่จะส่งลูกเรียนทำให้ลูกไม่มีความรู้เพื่อหารายได้มาเสริมแก่ครอบครัว การจบการศึกษาที่ไม่สูงจะทำให้ไม่ได้งานที่ดี นอกจากนี้พ่อแม่ยังคาดหวังให้ลูกได้งานทำในเมือง แต่เมื่อลูกเรียนจบแล้วไม่มีงานรองรับ ก็ต้องกลับไปอยู่บ้านเช่นเดิม โดยไม่ได้ทำงานใดที่บ้านเนื่องจากนักศึกษาที่จบมามักจะคิดว่าตนเองมีศักยภาพสูง จึงพยายามเลือกงานที่ดีที่สุด ทำให้เกิดปัญหาการว่างงานได้

3. ปัญหายาเสพติด

สาเหตุและสภาพปัญหา

ปัญหาความต้องการการยอมรับ มีความอยากรู้ อยากลอง ต้องการให้เพื่อนยอมรับ ไม่มีความมั่นใจในตนเอง รวมทั้งไม่มีการให้คำปรึกษาที่ดีจึงเกิดพฤติกรรมทำตามเพื่อน

ปัญหาการเรียน ผู้ที่อ่านหนังสือเตรียมตัวสอบไม่ทัน อ่านหนังสือไม่จบ จะพึ่งยาเสพติดเพื่อให้อ่านหนังสือได้ทัน ใช้ไปนานๆ จึงติด เลิกไม่ได้

ปัญหาคอร์บครัว พ่อแม่ไม่รับฟังความคิดเห็นของลูก ไม่มีเวลาให้ลูก พ่อแม่ทะเลาะกันทำให้ลูกขาดความอบอุ่น ส่งผลให้ลูกชักชวนไปเสพยาได้ง่าย

ปัญหาถูกซ้ำเติม เยาวชนบางคนตัดสินใจเลิกยาแล้ว แต่สังคมยังไม่ยอมรับและถูกซ้ำเติมว่าเป็นคนติดยา ถูกมองว่าเป็นคนไม่ดี จึงประชดชีวิตด้วยการกลับไปเสพยาอีก

ปัญหาการยอมรับสิ่งเสพติดบางประเภท เช่น สุรา สิ่งมีเงินเมา บุหรี่ เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป และใช้ได้อย่างไม่มีความผิด เมื่อเสพได้จึงเพิ่มปริมาณจากจำนวนน้อยๆ ไปสู่จำนวนที่มากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้มี โอกาสในการทดลองยาเสพติดชนิดอื่นๆ เนื่องจากคุ้นเคยกับการใช้สารเสพติดบางประเภทอยู่แล้ว

ปัญหาผู้ใช้แรงงาน จะใช้ยาบ้าช่วยให้ทำงานได้มากขึ้นเมื่อเหนื่อยล้าจากการทำงานหนัก และต้องการให้สามารถทำงานได้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้ได้รับค่าตอบแทนจำนวนมาก

ปัญหาความยากจน เนื่องจากการไม่มีเงินใช้จ่ายในครอบครัวจึงหันไปขายยาเสพติด ซึ่งต่อมากจะส่ง ผลถึงการเสพติด

ปัญหาภายในหมู่บ้าน บางหมู่บ้านมีการค้าขายและนำไปใช้อย่างเป็นเรื่องธรรมดาจึงเป็นตัวอย่างให้ แก่เด็ก ไม่มีการปราบปรามจากผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเนื่องจากเจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมด้วย และปัญหาจากบรรพ บุรุษที่ใช้ยาเสพติด เช่น พ่อแม่มีการสูบบุหรี่จะทำให้มีการสืบทอดการสูบบุหรี่ถึงลูกหลาน

4. ปัญหาโรคเอดส์

สาเหตุและสภาพปัญหา

ปัญหาการใช้ยาเสพติด จากการใช้ยาเสพติดแบบฉีดยาร่วมกัน การกินเหล้าทำให้ขาดสติ เมื่อมีเพศสัมพันธ์จึงไม่มีการป้องกัน

ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน เป็นการไว้ใจคู่ครอง คิดว่าเป็นเพื่อนกัน และคิดว่าคู่ครองไม่มีเพศสัมพันธ์กับผู้อื่น มีบางรายไม่กล้าใช้ถุงยางอนามัยเพราะอายเพื่อน ในบางรายไม่มีความรู้ เรื่องการป้องกันเอดส์ในการมีเพศสัมพันธ์และซึ่งอาจส่งผลให้ตั้งครรภ์ บางรายมีความรู้แต่ไม่เห็นความสำคัญ ขาดทักษะการประเมินโอกาสและพฤติกรรมเสี่ยง

ปัญหาสามี / ภรรยาติดเชื่อ ลูกที่เกิดออกมาไม่ติดเชื่อก็จะถูกมองว่าเป็นผู้ติดเชื่อไปด้วย

ปัญหาการขายบริการ เพราะมีหนี้สิน ความยากจนและเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว

ปัญหาการตรวจเลือด เยาวชนไม่มีการตรวจเลือดก่อนแต่งงาน พ่อแม่ที่แต่งงานแล้วไม่มีการ ตรวจเลือดก่อนตั้งครรภ์ทำให้ลูกติดเชื่อ

ปัญหาการรณรงค์ ยังขาดการให้ข้อมูลที่รอบด้านเรื่องเพศศึกษาอย่างเพียงพอที่จะให้เยาวชนได้ตัดสินใจและหาทางเลือกในการป้องกันตัวเองได้

ปัญหาผู้ติดเชื่อไม่ได้รับการยอมรับ สังคมไม่ยอมรับการอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื่อ ผู้ติดเชื่อไม่อาชีพเพราะ ชาวบ้านไม่ให้ทำงาน ผู้ติดเชื่อบางรายปิดบังไม่ให้ใครทราบทำให้เกิดการแพร่กระจายเชื่อมากขึ้น

ปัญหาผู้ได้รับผลกระทบจากเอดส์ ลูกที่พ่อแม่ติดเชื่อถูกรังเกียจในโรงเรียน ชาวบ้านไม่มีความรู้เรื่อง การติดต่อ ทำให้เกิดปัญหาเด็กที่ติดเชื่อเข้าโรงเรียนไม่ได้เพราะชาวบ้านคนอื่นพาลูกออกไปเรียนที่อื่นเพราะ กลัวจะติดโรคเอดส์

5. ปัญหาการละเมิดทางเพศ

สาเหตุและสภาพปัญหา

ปัญหาความไว้วางใจ เด็กบางคนถูกละเมิดทางเพศ เช่น การข่มขืน อนาคตจากคนใกล้ตัว เช่น พ่อ แม่ ญาติ อาจารย์ และแฟนเพราะความไว้วางใจหรือด้วยความไร้เดียงสา รู้เท่าไม่ถึงการณ์

ปัญหาสิทธิเด็ก เยาวชนไม่รู้ถึงสิทธิของตนเองมีอยู่

ปัญหาทัศนคติหญิง / ชาย ค่านิยมที่ผู้ชายมีแฟนและมีเพศสัมพันธ์มากแล้วดูเก่ง นายกองทำให้โอกาสเสี่ยงในการติดเชื้อของผู้ชายมีสูงและมีโอกาสในการกระทำละเมิดทางเพศสูงเพราะสังคมยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ของผู้ชายแม้จะมีเพศสัมพันธ์นั้นจะเป็นการบังคับ ชื่นใจก็ตาม ส่วนผู้หญิงต้องรักเดียวใจเดียว มีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายคนไหนแล้วต้องอยู่กับชายผู้นั้นคนเดียวทำให้ผู้หญิงขาดโอกาสในการเลือกเมื่อถูกละเมิดทางเพศจากผู้ชาย และหากผู้หญิงมีการต่อรองให้มีการป้องกันก็จะถูกมองว่าเป็นผู้หญิงที่มีความขำนาญในการมีเพศสัมพันธ์ หรือเคยมีเพศสัมพันธ์มาก่อน

6. ปัญหาสุขภาพ

สาเหตุและสภาพปัญหา

ปัญหาการเลือกปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่ ไม่มีสิทธิในเรื่องของการได้รับการบริการจากรัฐ เช่น การรักษาพยาบาล การศึกษา สาธารณูปโภค เอกสารสิทธิ (โฉนด, หลักฐาน)

ปัญหาถูกควบคุม ผู้ที่ไม่มีบัตรประชาชน ไม่มีสัญชาติไม่สามารถออกนอกพื้นที่หรือเข้าเมืองมาขายแรงงานได้ จะถูกตำรวจจับ

ปัญหาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ผู้ที่ไม่มีสัญชาติจะขาดความมั่นคงทางด้านจิตใจ ไม่มีภาคภูมิใจในความเป็นชนเผ่า ใช้ชีวิตอยู่บนความไม่เท่าเทียมระหว่างชาวเขากับชาวพื้นราบ

ปัญหาช่องว่างในการขอสัญชาติ หน่วยงานรัฐมีการเรียกร้องเงินในการทำบัตร มีการซื้อขายบัตรประชาชน

ปัญหาการสื่อสาร ส่วนใหญ่สื่อสารภาษาไทยไม่ชัด จึงเกิดความยากลำบากในการติดต่อกับผู้อื่น โดยเฉพาะในการทำเอกสารราชการ

7. ปัญหาการศึกษา

สาเหตุและสภาพปัญหา

ปัญหาความยากจน บางครอบครัวมีลูกมาก ไม่สามารถส่งเสียให้เรียนได้ เด็กในชนบทไม่มีเงินจะไปเรียน ต้องดูแลพ่อแม่และน้องรวมทั้งต้องช่วยพ่อแม่ทำงานที่บ้าน ในบางพื้นที่โรงเรียนอยู่ไกลบ้านหากจะเรียนต้องอาศัยอยู่หอพัก ซึ่งครอบครัวยากจนไม่มีเงินเพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่มีทั้งค่าเล่าเรียน ค่าอาหารและค่าที่พักเยาวชนบางส่วนจึงไม่ได้เรียนต่อ

ปัญหาครอบครัว ครอบครัวไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ผู้ปกครองต้องการให้ลูกมาช่วยงานที่บ้าน เช่น ปลูกผัก ทำเกษตร ผู้ปกครองต้องการให้ลูกศึกษากิจการของครอบครัวและสืบทอดกิจการต่อไป

ปัญหาความเชื่อ คิดว่าลูกผู้ชายเรียนหนังสือจบแล้วก็ต้องตกงาน ส่วนผู้หญิงเรียนจบก็ต้องแต่งงาน ไม่ได้เอาความรู้ที่เรียนมาไปใช้ประโยชน์ จึงไม่เห็นความจำเป็นที่จะให้ผู้หญิง และผู้ชายได้รับการศึกษาสูง

ปัญหาโอกาสในการเลือกเรียน พ่อแม่คาดหวังให้ลูกเรียนในสถาบันที่มีชื่อเสียง เมื่อต้องเอนทรานซ์จะไม่สนับสนุนให้ลูกเรียนสิ่งที่ลูกชอบแต่จะบังคับให้ลูกเรียนในสาขาที่พ่อแม่คิดว่าอนาคตของลูกจะไปได้ดีโดยไม่คิดว่าลูกจะชอบหรือไม่ชอบหรือไม่

ปัญหาไม่อยากเรียน เกิดจากเด็กไม่อยากเรียนเองเพราะมองไม่เห็นคุณค่าและประโยชน์ในการได้รับการศึกษา

ปัญหาเงินทุน การให้ทุนการศึกษาไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และไม่ทั่วถึงคนที่ยากจน เยาวชนที่ได้รับเงินกู้เพื่อการศึกษา นำเงินที่ได้จากเงินกู้ไปใช้อย่างอื่นซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการเรียน เช่น ใช้จ่ายของที่

สะดวกสบาย ใช้อย่างฟุ่มเฟือย และไม่ได้นำไปซื้ออุปกรณ์การเรียน เป็นต้น และมีปัญหาจากเยาวชนที่กู้เงินไปแล้วไม่ยอมคืนนี้ทำให้ทางรัฐบาลต้องบงกชของสถาบันนั้นลง ทำให้มีทุนสำหรับนักเรียนน้อยลง รวมทั้งรัฐบาลลดวงเงินการกู้ยืมเพื่อการศึกษาทำให้นักเรียน นักศึกษามีเงินไม่พอค่าใช้จ่ายในการศึกษา และประเด็นที่สำคัญคือการไม่มีระบบตรวจสอบเพื่อนำไปใช้เกี่ยวกับการศึกษาอย่างแท้จริง

ปัญหาการขาดโอกาสในการศึกษา มักเกิดขึ้นกับโรงเรียนที่อยู่ในชนบท เช่น ครูไม่พอ อุปกรณ์การเรียนไม่พอ

ปัญหาคุณภาพครู การพัฒนาระบบโครงสร้างการศึกษาไทยที่มีการผลิตครูออกมาสอนโดยไม่ได้คุณภาพ

ปัญหาระบบการศึกษา ระบบการศึกษาที่เน้นระบบทุนนิยม เน้นระบบอุตสาหกรรม เป็นการสอนเฉพาะด้าน มีหลักสูตรเดียวทั่วประเทศ เป็นการศึกษาที่ไม่นำไปสู่การมองเห็นคุณค่าของชีวิต การเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถพึ่งตนเองได้โดยเฉพาะเมื่อต้งงาน

8. ปัญหาสิทธิเด็ก

สาเหตุและสภาพปัญหา

ปัญหาสิทธิในการแสดงออก ผู้ใหญ่ไม่รับฟังความคิดเห็นและความสามารถของเด็ก ถูกผู้ใหญ่ห้ามไม่ให้แสดงออก ถูกว่าเป็นเด็กที่ก้าวร้าว ไม่มีมารยาท มักจะตีกรอบให้เด็ก ให้เด็กอยู่ในคำสั่ง “ห้าม” ไม่เคารพสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็ก เช่น แอบอ่านจดหมายส่วนตัวโดยที่ลูกยังไม่ได้อ่าน

ปัญหาสิทธิในการเลือกเรียน ถูกคาดหวังและกดดันเรื่องการเรียนจากผู้ปกครอง คือผู้ปกครองหวังว่าลูกจะได้คะแนนดีโดยไม่ไดคิดถึงความรู้สึกของลูก ลูกชอบที่จะเรียนอย่างหนึ่งแต่พ่อแม่อยากให้ลูกเรียนอีกอย่างหนึ่ง ถ้าไม่เรียนตามที่พ่อแม่ต้องการก็จะไม่มีโอกาสได้เรียน และพ่อแม่จะตำหนิลูกที่สนใจทำกิจกรรม

ปัญหาการใช้สื่อ ใช้ที่สาธารณะ เยาวชนมักไม่ได้รับความสะดวก ความร่วมมือในการผลิตสื่อหรือใช้ที่สาธารณะเมื่อเยาวชนต้องการทำกิจกรรม เพราะผู้ใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของเยาวชนและเยาวชนก็ไม่สามารถต่อรองกับผู้ใหญ่ได้

ปัญหาโอกาสทางการศึกษา ครอบครัวมีฐานะยากจนไม่สามารถจะส่งลูกเรียนได้ พ่อแม่เห็นว่าลูกเรียนไม่ไหวจริงๆ จึงให้ออกจากโรงเรียน รัฐไม่มีมาตรการสำหรับผู้มีความพิการ

ปัญหาถูกระทำ เด็กและเยาวชนที่ไม่มีผู้ดูแล ถูกทอดทิ้ง ไม่มีใครสนใจทำให้เกิดปัญหาทางสังคมมากขึ้น เช่น เด็กเร่ร่อน ขายบริการ เป็นต้น ถูกทำร้ายร่างกายจากพ่อแม่ โดยอาจมาจากที่พ่อแม่ทะเลาะวิวาทกันแล้วมาลงที่ลูกโดยไม่มีเหตุผล

ปัญหาแรงงาน ถูกใช้แรงงานเกินเหตุ เช่น เด็กที่ต้องออกมาเดินขายพวงมาลัยตอนกลางคืน กว่าจะได้นอนก็ตึกแล้ว ถ้าไม่ได้เงินมากพ่อแม่ก็ให้ไปขายพวงมาลัยต่อ / เอาลูกมาเป็นขอทาน

7. เงื่อนไขและข้อจำกัดของเยาวชนในการเข้ามามีส่วนร่วม

(จากการสรุปบทเรียนและประสบการณ์การทำงานจากกลุ่มเยาวชนอีกถิ่น 2543)

* เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ เยาวชนบางส่วนที่ต้องทำงานตั้งแต่อายุน้อย ออกจากระบบการศึกษา เนื่องจากความจำเป็นของเศรษฐกิจครอบครัวหรือบางส่วนต้องหารายได้ระหว่างการศึกษ ทำให้ขาดโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับกลุ่มเยาวชนอีกถิ่น

* เงื่อนไขของครอบครัว เช่น ครอบครัวไม่สนับสนุนการทำกิจกรรมนอกจากการเรียน มองว่าเป็นการเสียเวลาและส่งผลกระทบเรื่องการเรียนและจะนำไปสู่ปัญหาผู้สาว โดยเฉพาะผู้ปกครองของเยาวชนหญิงจะไม่อนุญาตให้บุตรหลานเข้าร่วมกิจกรรม

* ผู้นำชุมชนและองค์กรท้องถิ่น การพัฒนาของผู้นำและองค์กรท้องถิ่นยังเน้นที่การพัฒนาเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน ยังไม่ให้ความสนใจในการพัฒนาคน ยังยึดติดกับแนวคิดการพัฒนาแบบเก่าที่ไม่เอื้อให้เกิดการพัฒนาเยาวชน ไม่มีการสนับสนุนด้านเยาวชนอย่างเต็มที่ทั้งด้านงบประมาณและบุคลากร

* การศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งไปสู่ระบบอุตสาหกรรมและมีการแข่งขันสูงทำให้เกิดความกดดันกับเยาวชนและการศึกษาแบบท่องจำ ไม่สอนให้เด็กคิดเป็นทำให้ขาดสำนึกทางด้านการพัฒนาสังคม ไม่มีความสนใจในการแก้ไขปัญหาของชุมชนและปัญหาสาธารณะมุ่งเน้นเรื่องธุรกิจและการประกอบอาชีพเพียงอย่างเดียว

* บริบทสังคม การที่สังคมไทยยึดถือระบบอาวุโส เด็กต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่ทำให้เยาวชนขาดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและขาดอิสรภาพทางความคิด พื้นที่ทางความคิดของเยาวชนยังมีน้อยมากในปัจจุบัน

* สื่อ สื่อมีอิทธิพลมากในเยาวชน มีผลต่อความเชื่อ ค่านิยมและพฤติกรรมของเยาวชน เช่น แฟชั่น การแต่งตัว การซื้อสินค้า และการปฏิบัติตัวในวิถีชีวิตซึ่งบางครั้งไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง ขาดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและวัฒนธรรมของตนเอง มีการใช้ยาเสพติดเพื่อยกย่องฐานะ เกินความจำเป็น

* กระบวนการทำงานของผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเยาวชน ที่ไม่ได้ให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เพียงมีส่วนร่วมเฉพาะระดับกิจกรรม ทำให้ขาดความเข้าใจอย่างแท้จริงและไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจขาดความภูมิใจและความต่อเนื่องในการทำงานระยะยาว

8. รูปแบบโครงสร้างการรวมกลุ่มการทำงานของเยาวชนในปัจจุบัน

* การรวมกลุ่มตามธรรมชาติโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันเป็นระบบแบบไม่เป็นทางการ การทำงานเป็นไปตามความต้องการและความพร้อมของกลุ่ม

* กลุ่มเยาวชนที่จัดตั้งโดยโครงสร้างอำนาจรัฐ เช่น กลุ่มเยาวชนประกอบอาชีพจากการจัดตั้งของพัฒนาชุมชน และกลุ่มหนุ่มสาวที่เกิดจากการจัดตั้งของผู้ใหญ่บ้าน (กลุ่มหนุ่มสาวบางส่วนรวมตัวกันโดยเยาวชนเอง หรือ บางส่วนเกิดจากการสนับสนุนของชุมชน เช่น วัดและโรงเรียน)

* กลุ่มเยาวชนที่มีพี่เลี้ยงหรือสนับสนุนโดยองค์กรพัฒนาเอกชน มีรูปแบบการทำงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นส่วนใหญ่

* สภาเยาวชนเป็นรูปแบบการทำงานที่มีโครงสร้างคล้าย อบต. มีการเลือกตั้ง มีคณะกรรมการบริหาร มีวาระการดำเนินงาน อาจมีการสนับสนุนทั้งจากภาครัฐ เอกชนและชุมชน

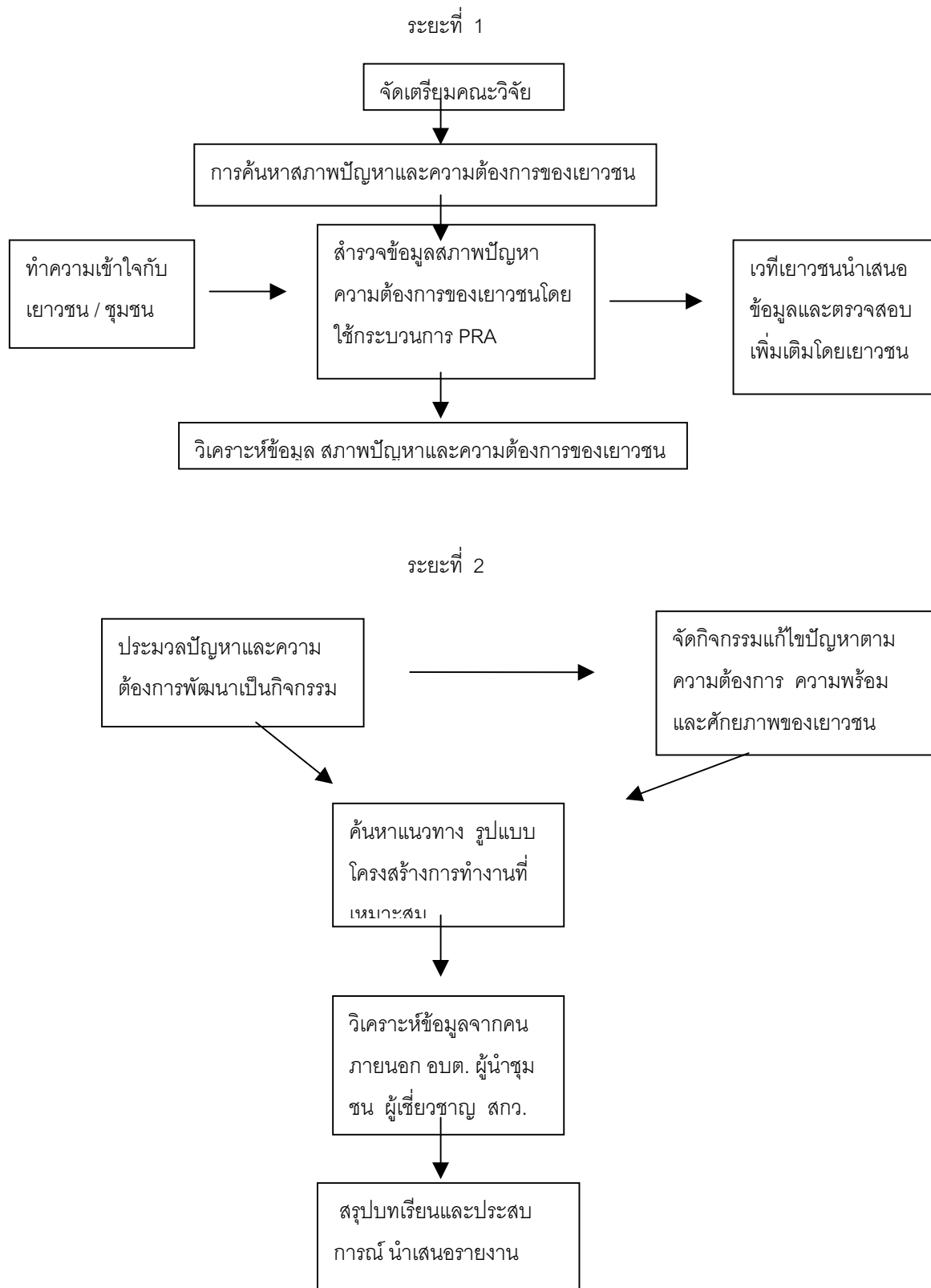
9. กรอบความคิดในการวิจัย

การวิจัยเพื่อท้องถิ่น

ปรากฏการณ์ทางสังคมที่หลากหลายซับซ้อน ในการจัดทำแผนปฏิบัติการจะต้องตั้งคำถามให้ทีมวิจัยพิจารณากระบวนการทางสังคม ภูมิทัศน์ของชาวบ้าน วัฒนธรรมทางสังคมของชุมชน โดยการยึดความหลากหลาย ภูมิทัศน์ ทัศนคติของชาวบ้าน ทัศนคติของชุมชน วัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งการกำหนดกิจกรรมที่จะทำให้ชาวบ้านมองว่า “เป็นธุระ” ที่ชาวบ้านจะต้องดูแลด้วยตนเอง ผู้ประสานงานอาจจะช่วยตั้งคำถามเพื่อให้เกิดความชัดเจนขึ้น เพิ่มเติมข้อมูล แลกเปลี่ยนประสบการณ์ แลกเปลี่ยนยุทธศาสตร์ แต่ผู้ประสานงานมิได้เป็น “ผู้ทำ” เป็นเพียงผู้กระตุ้นประสาน (facilitator) ให้เกิดการสนทนาวิวาทะระหว่างทีมวิจัยและผู้เกี่ยวข้อง ผู้ประสานงานเป็นผู้ตั้งคำถาม ให้ข้อสังเกต ให้ข้อมูลเพื่อให้เกิดการคิดให้รอบคอบ ในระยะแรกผู้ประสานงานจะช่วยเชื่อมโยงที่เข้าตาแต่ครั้งต่อไปชาวบ้านจะต้องป้องกันไม่ให้มองเข้าตาอีกด้วยตนเอง ผู้ประสานงานต้องกระตุ้นให้เกิดอิสระทางความคิด เกิดความภาคภูมิใจที่จะคิดเอง “ให้อยู่ในสายเลือด มิใช่เอาแป้งมาพอก” และท้ายที่สุดชาวบ้านเป็นผู้ตัดสินใจเลือกทางเดินเอง (ปิยะวดี บุญหลง และคณะ, 2543)

การวิจัยเพื่อการพัฒนา รูปแบบการทำงานมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับเยาวชนในชุมชนชนบท ครั้งนี้เป็นกรวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยเยาวชนกลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เป็นงานวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีเป้าหมายของการวิจัยอยู่ที่การให้เยาวชนได้เรียนรู้ สภาพปัญหาของตนเองและชุมชน และเกิดทักษะที่สามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้แนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมให้เยาวชนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่สนุกและสร้างสรรค์ และเรียนรู้จากองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแนวทางในการปฏิบัติการวิจัย ในการวิจัยจะประสานงานสร้างส่วนร่วมกับชุมชนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

กรอบวิธีการดำเนินงานวิจัย

นิยามศัพท์

เยาวชนกลุ่มเป้าหมาย หมายถึง เยาวชนที่มีอายุ 13-25 ปี ทั้งที่อยู่ในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา รวมถึงเยาวชนที่ทำงาน เยาวชนกลุ่มเสี่ยงต่อยาเสพติด / โรคเอดส์ เยาวชนที่มีปัญหาครอบครัวและอื่นๆ ที่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลห้วยทราย

ทีมงานวิจัย หมายถึง แกนนำเยาวชน 16 คน จาก 8 หมู่บ้าน ละ 2 คน ผู้หญิง 1 คน ผู้ชาย 1 คน ที่ได้รับการพัฒนาและเสริมศักยภาพเป็นผู้ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านของตนเองและระดับตำบล

แกนนำเครือข่ายเยาวชน หมายถึง เยาวชนชาย หญิงที่ผ่านการพัฒนาตามกระบวนการทำงานของโครงการ เช่น การเข้าค่ายอบรม ประชุมและมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น ร่วมกิจกรรมและประสานงานการทำงานกับกลุ่มเพื่อนในหมู่บ้านของตนเอง

10. ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการพัฒนาสังคม

การพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนและตั้งอยู่บนรากฐานของความเป็นประชาธิปไตยต้องเป็นการพัฒนาที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทั้งชาย-หญิง ซึ่งเป็นผู้แทนกลุ่มต่างๆ ในชุมชนได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมสร้างและร่วมพิทักษ์ผลงานการพัฒนา ทั้งนี้เพราะการพัฒนาหมู่บ้านเป็นกระบวนการดำเนินงานและการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องได้ร่วมในกระบวนการคิดและตัดสินใจอนาคต ซึ่งจะ เป็นกระบวนการสร้างความเข้าใจร่วมกันสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนและเมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องได้ร่วมคิดวิธีการและโครงการพัฒนาต่างๆ ผู้ที่ร่วมคิดก็จะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการ และมีความภูมิใจในผลงานจากกิจกรรมการพัฒนาที่ตนเองได้มีส่วนร่วมดำเนินงาน จะดูแลให้โครงการดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นวิถีทางนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนหรือหมู่บ้านที่ยั่งยืน (อรพินท์ สพฤกษ์ชัย, 2537)

แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนนับได้ว่าเป็นหัวใจของการพัฒนา เมื่อนักพัฒนากระตุ้น/ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ตระหนักในปัญหาและสามารถวิเคราะห์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้แล้ว ก็จะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาตนเองและรับผิดชอบในการพัฒนาท้องถิ่นของตน การพัฒนาก็จะดำเนินไปอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของอดิน รพีพัฒน์(2531) และยุวัฒน์ วุฒิเมธี หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด ริเริ่ม ค้นหาปัญหา การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง ประชาชนเป็นผู้ที่ทำทุกอย่างไม่ว่าเรากำหนดไปแล้วว่าให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทุกอย่างต้องเป็นของประชาชนที่คิดขึ้นมา

ประชาสังคม (Civil Society)

ความหมาย

มีนักคิดนักวิชาการให้ความหมายไว้มากพอที่จะสรุปได้ว่า “ประชาสังคม” น่าจะหมายถึง “การที่คนในสังคมซึ่งมีจิตสำนึก(Civic Consciousness) ร่วมกัน มารวมตัวกันในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกัน (Partnership) ในการกระทำบางอย่าง ทั้งนี้ด้วยความรักและความเอื้ออาทรต่อกัน ภายใต้ระบบการจัดการให้เกิดความรู้สึกร่วมกันเพื่อประโยชน์สาธารณะ “ ประชาสังคม จะก่อให้เกิด”อำนาจที่สาม” นอกเหนือจาก อำนาจรัฐและอำนาจธุรกิจ (ทวีศักดิ์ นพเกษร, 2542)

อำนาจที่สามนี้อาจไม่ต้องการคนจำนวนมาก แต่เป็นกลุ่มเล็กน้อย กระจายกระจายและอาจมีความเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายย่อยๆ (Civic Network)

การรวมตัวกันนั้น อาจไม่ต้องอยู่ใกล้ชิดกัน แต่สามารถสื่อสารได้เกิดเป็นองค์กรขึ้น (Civic Organization)

การรวมตัวในลักษณะประชาสังคมจะก่อให้เกิดโครงสร้างสังคมแนวใหม่ที่มีความสัมพันธ์กันในแนวราบที่เท่าเทียมกัน ซึ่งหากประสานกับโครงการที่มีความสัมพันธ์ในแนวดิ่งด้วยความสมานฉันท์แล้วก็จะทำให้สังคมทั้งสังคมมีความเข้มแข็งเหมือนผืนผ้าที่มีเส้นใยแนวตั้งและแนวนอนถักทอกันเป็นผืนผ้าที่มีความงามและแข็งแรง

องค์ประกอบของประชาสังคม

กิจกรรมหรือกระบวนการที่จะเรียกว่าเป็นประชาสังคมได้นั้น จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

1. จิตสำนึกประชาสังคม (Civic Consciousness) หมายถึง ความคิดและความยอมรับ เรื่องการรวมตัวกันอย่างอิสระด้วยความรัก ความเอื้ออาทร ความยอมรับในความคิดเห็นของกันและกันในอันที่จะเรียนรู้ร่วมกัน หรือแก้ไขปัญหาที่เผชิญอยู่

การรวมตัวกันจึงเป็นลักษณะหุ้นส่วน (Partnership) เป็นความสัมพันธ์ในแนวราบ (Horizontal) มีอิสระเท่าเทียมกันและมีการเรียนรู้ร่วมกัน

2. โครงสร้างองค์กรประชาสังคม (Civic Organization) หมายถึงกลุ่มการรวมตัวซึ่งอาจเป็นองค์กรที่เป็นทางการ (นิติบุคคล) หรือไม่เป็นทางการก็ได้ เป็นกลุ่มที่รวมตัวกันเฉพาะคราว เฉพาะเรื่องหรือต่อเนื่องก็ได้ จำนวนสมาชิกไม่จำกัด มีสมาชิกเพียง 2-3 คนก็ได้

รูปแบบที่เห็นได้มากที่สุด ก็คือ องค์กรเอกชนสาธารณะประโยชน์ในลักษณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นมูลนิธิ สมาคม ชมรม สมาพันธ์ สหพันธ์ ชุมชน สหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์ หรือกลุ่มอื่นๆ ประเด็นสำคัญ การรวมกลุ่มต้องมีจิตสำนึกประชาคมครบถ้วน

การรวมกลุ่มที่มีลักษณะจัดตั้ง ขึ้นมา ขาดการสร้าง Partnership ไม่มีการเรียนรู้ร่วมกันและมีลักษณะความสัมพันธ์ในแนวดิ่งแม้จะเกิดอยู่ในชุมชนไม่ว่าจะสนับสนุนโดยภาครัฐหรือองค์กรเอกชนก็ไม่สามารถนับเป็นประชาสังคมได้เพราะขาดจิตสำนึกประชาสังคม

การมีองค์กร หมายถึง มีระบบการจัดการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติและนำไปสู่การแก้ปัญหา

3. เครือข่ายประชาสังคม (Civic Network) หมายถึง โครงสร้างและกระบวนการซึ่งเชื่อมโยงสมาชิกในกลุ่มหรือเชื่อมโยงองค์กรประชาสังคมต่างๆ เข้าด้วยกัน

ปัจจัยสำคัญของเครือข่ายประชาสังคม คือ ระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและการประชาสัมพันธ์ด้วยความสมานฉันท์

เครือข่ายประชาสังคม จะเป็นสิ่งที่ช่วยรวมจิตสำนึกของสมาชิก และองค์กรประชาสังคม ต่างๆ ให้เกิด “อำนาจที่สาม” ที่มีความเข้มแข็งในสังคมขึ้นมา

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม Participatory Action Research (PAR)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิจัย นับตั้งแต่การระบุปัญหา การดำเนินการ การติดตามผล จนถึงขั้นประเมินผล ปฏิบัติการ (action) หมายถึง กิจกรรมที่โครงการวิจัยต้องการจะดำเนินการอาจเป็นเรื่องพัฒนาแหล่งน้ำ พลังงาน หรือภาวะโภชนาการ ฯลฯ ส่วนใหญ่แล้วปฏิบัติการมักเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาด้านใดด้านหนึ่ง การมีส่วนร่วม (participation) หมายถึง การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของทุกฝ่ายที่ร่วมกิจกรรมวิจัย ในการวิเคราะห์สภาพปัญหา หรือสถานการณ์อันใดอันหนึ่งแล้วร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินการจนสิ้นสุดการวิจัย การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คือ การนำแนวคิด 2 ประการนี้มาผสมผสานกัน(ศุภางค์ จันทวานิช, 2538)

โดยปกติแล้วการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) หมายถึง กระบวนการที่ผู้วิจัยได้เลือกกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่เห็นว่าดี เหมาะสม ตามความรู้ความเข้าใจของผู้วิจัยมาดำเนินการปฏิบัติเพื่อทดลองว่าใช้ได้หรือไม่ ประเมินดูความเหมาะสมในความเป็นจริง ควบคุมแนวทางปฏิบัติการแล้วนำผลมาปรับปรุงปฏิบัติการเพื่อนำไปทดลองใหม่จนกว่าจะได้ผลเป็นที่พอใจ นำไปใช้และเผยแพร่ได้ การวิจัยชนิดนี้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานเมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลใหม่เพิ่มขึ้น ทำให้รูปแบบการวิจัยยืดหยุ่นได้ การวิจัยเชิงปฏิบัติการอาจเป็นแบบมีส่วนร่วมหรือไม่ก็ได้

ในการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (participatory research) ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยทุกขั้นตอนเป็นสิ่งที่ชุมชนหรือชาวบ้านร่วมรับรู้ และใช้ประโยชน์ด้วย ชาวบ้านเป็นผู้ร่วมกำหนดปัญหาของชุมชนและรู้ทางแก้ไขปัญหา ชาวบ้านเป็นผู้ตัดสินใจและยืนยันเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านั้น กระบวนการวิจัยดำเนินไปในลักษณะการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นระหว่างชาวบ้านกับผู้วิจัย เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นขั้นๆ อาจกล่าวได้ว่า กระบวนการสังเคราะห์ข้อสรุปมีลักษณะเชิงวิภาษวิธี (dialectic) ชาวบ้านจะค่อยๆ พัฒนาศักยภาพในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ชาวบ้านจะค่อยๆ เรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยวิธีการวิจัยแบบมีส่วนร่วมนี้ข้อมูลที่ได้อาจมีความชัดเจน สะท้อน ความคิดเห็นของชาวบ้านตลอดจนนิสัยใจคอ ความต้องการและแบบแผนการดำเนินชีวิตของเขา อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเหล่านี้อาจไม่ได้นำไปสู่ปฏิบัติการโดยตรงก็ได้

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นแนวทางการวิจัยที่ต่างไปจากการวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์ธรรมชาติเพราะเน้นการยอมรับหรือความเห็นพ้องจากฝ่ายชาวบ้านในการวิจัยชนิดนี้นักวิจัยจะต้อง

1. ประเมินความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับชาวบ้านอยู่ตลอดเวลา
2. ทบทวนวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นครั้งคราว เพื่อให้สอดคล้องกับความเห็นของชาวบ้านอันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและการเปลี่ยนแปลงของชุมชน

ในการวิจัยแบบ PRA ผู้วิจัยถือว่าชาวบ้านเป็นผู้ที่รู้ดีเท่าๆ กับนักวิจัยหรือนักพัฒนาในการกำหนดปัญหาและการเลือกปฏิบัติการใดๆ ก็ตามที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต ปัญหาของการวิจัยจึงเริ่มจากชาวบ้านด้วยไม่ใช่จากสมมุติฐาน และนักพัฒนาต่างก็มีบทบาทเท่าเทียมกันในการร่วมกำหนดปัญหา

และแนวทางปฏิบัติการวิจัยนี้จะเป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เชิงทฤษฎีและระเบียบวิธีของนักวิจัยเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนักพัฒนาและความต้องการกับความรอบรู้ของชาวบ้าน

11. ขอบเขตการวิจัยและพื้นที่ศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของเยาวชนในชุมชน
2. ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำงานด้านเยาวชนในการวิเคราะห์และประเมินความพร้อมและศักยภาพของเยาวชน
3. กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับเยาวชนและการสร้างส่วนร่วมกับชุมชนทั้งในการตัดสินใจและการดำเนินงานด้านพัฒนาและแก้ไขปัญหาเยาวชน
4. รูปแบบโครงสร้าง ความร่วมมือที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหาปัจจุบันของเยาวชนในชุมชน

ขอบเขตด้านพื้นที่

- 1 ตำบล จำนวน 8 หมู่บ้าน ในตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตด้านประชากร

เยาวชนชาย หญิง อายุ 13 ปี – 25 ปี จำนวน 50 คน

12. ระยะเวลาของโครงการ

ตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2543 ถึง 31 มกราคม 2545

บทที่ 2
บริบทชุมชนตำบลห้วยทราย
กระบวนการรวมกลุ่มและบทเรียนการทำงานของกลุ่มเยาวชนชักถิ่น

สภาพทั่วไปของชุมชน ตำบลห้วยทราย

1. ภูมิศาสตร์

ที่ตั้งตำบลห้วยทรายตั้งอยู่ใน อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ โดยอยู่ห่างจาก อ.สันกำแพงไปทางทิศเหนือประมาณ 7 กม. มีเนื้อที่ทั้งหมด 46.35 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตพื้นที่ที่ใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลแม่โป่ง	อำเภอดอยสะเก็ด
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลองัวแดง	อำเภอสันกำแพง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลสหกรณ์	กิ่งอำเภอแม่ออน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลแม่ปุดา	อำเภอสันกำแพง

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มติดชายเขา มีความลาดชันปานกลาง อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 300 เมตร ลาดเอียงมาทางทิศตะวันตก มีพื้นที่ป่าและอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำพริกเหมาะสำหรับการฟื้นฟูเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหรือเป็นแหล่งท่องเที่ยว

มีหมู่บ้านจำนวน 8 หมู่บ้านดังนี้ หมู่ 1 ได้แก่บ้านแม่ตาด หมู่ 2 บ้านหนองสะ หมู่ 3 บ้านล้านตอง หมู่ 4 บ้านสันเข้าแคบกลาง หมู่ 5 บ้านหม้อ (ทุ่งด้อม) หมู่ 6 บ้านดอยขิว หมู่ 7 บ้านป่าตึง หมู่ 8 บ้านห้วยทรายซึ่งแยกตัวออกจากหมู่ที่ 2 บ้านหนองสะเมื่อปี 2542

2. ประชากร

ตำบลห้วยทรายมีประชากรรวมทั้งสิ้นจำนวน 6,283 คน แยกเป็นชาย 3,119 คน หญิง 3,164 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 135 คน/ตารางกิโลเมตร

3. อาชีพและเศรษฐกิจ

อาชีพหลักของประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ได้แก่ ทำนา ทำสวนพริก ทำสวนไม้ดอก (กุหลาบ) และพืชผักสวนครัว การทำไร่สวนผสม การเลี้ยงสัตว์ ไก่ วัว และหมู

อาชีพของประชากรนอกภาคเกษตรกรรม ได้แก่ รับจ้างอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น ผลิตกรรมจาก ผ้า ไม้ไผ่ ทำตุ๊กตาของที่ระลึก ทำเครื่องประดับบ้านจากไม้เนื้ออ่อน ทำเครื่องปั้นดินเผา

4. สภาพทางสังคม

ภายในตำบลห้วยทรายมี วัด ทั้งหมด 8 แห่ง และมีโบสถ์ 1 แห่ง ในหมู่ที่ 8 ต.ห้วยทราย โรงเรียนมีทั้งหมด 3 แห่ง คือ โรงเรียนวัดบ้านหม้อเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา และเป็นโรงเรียนที่ยุบรวมกันระหว่างโรงเรียนบ้านหนองแสะและโรงเรียนวัดบ้านหม้อ มีนักเรียนจากบ้านหม้อ บ้านหนองแสะ บ้านห้วยทราย และบ้านดอยขิวบางส่วนมาเรียนรวมกัน แห่งที่ 2 โรงเรียนวัดล้านตองเป็นโรงเรียนขยายโอกาส การเรียนการสอนถึงระดับ ม.3 มีนักเรียนจากทุกหมู่บ้านมาเรียนรวมกัน แห่งที่ 3 โรงเรียนบ้านป่าตึงดอยขิวเป็นโรงเรียนระดับประถมที่มีนักเรียนจาก 2 หมู่บ้านคือ หมู่ที่ 6 บ้านดอยขิว และหมู่ที่ 7 บ้านป่าตึง มีสถานีนามัย จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 3 และทุกหมู่บ้านมีศูนย์สาธารณสุขมูลฐานประจำหมู่บ้าน ภายในตำบลมีป้อมยามชุดช่วยเหลือเจ้าพนักงานจำนวน 4 แห่ง ตั้งอยู่ที่ หมู่บ้านหม้อ หมู่บ้านดอยขิว หมู่บ้านป่าตึง และหมู่บ้านหนองแสะ

5. การปกครอง

5.1 ภายในหมู่บ้านจะมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครอง บริหารร่วมกับผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและกรรมการหมู่บ้าน พระสงฆ์ และตัวแทนกลุ่มต่างๆในหมู่บ้าน

5.2 การปกครองระดับตำบลเดิมใช้รูปแบบสภาตำบลและเปลี่ยนมาเป็นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อ 16 ธันวาคม 2539 โดยมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 16 คน เป็นชาย 15 คน หญิง 1 คน

6. กลุ่มและองค์กรต่างๆในตำบล

กลุ่มแม่บ้าน รวมกันโดยการจัดตั้งสืบทอดต่อกันมามีกิจกรรมร่วมกับชุมชนตามงานและเทศกาลต่างๆ เช่น งานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ และงานของทางราชการจัดขึ้น วันสงกรานต์ งานประจำปี งานฤดูหนาว ในการทำงานของกลุ่มเยาวชนได้มีการประสานงานในการจัดกิจกรรม เช่น ช่วยเตรียมอาหาร ประชาสัมพันธ์

อาสาพัฒนาชุมชน (อช) จัดตั้งจากหน่วยงานพัฒนาชุมชนประจำอำเภอมี อช.หมู่บ้านละ 4 คน เป็นชาย 2 คน เป็นหญิง 2 คน มีหน้าที่ประสานงานและอำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้าน

อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน (อสม.) ทำงานร่วมกับสถานีอนามัยตำบลในด้านสาธารณสุข เช่น เก็บข้อมูลสุขภาพ สัมภาษณ์น้ำ ฉายยา กระจายข่าวสารและรณรงค์เกี่ยวกับสุขภาพ

กลุ่มเกษตรปลอดสารพิษห้วยทราย เป็นการรวมตัวของเกษตรกรกลุ่มเล็กๆ มีประมาณ 7 ครอบครัว ที่มีแนวทางการทำเกษตรปลอดสารพิษ และรณรงค์ขยายแนวคิดให้ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรปลอดสารพิษ

กลุ่มหมอเมือง เป็นกลุ่มหมอพื้นบ้านในตำบลรวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่องค์ความรู้และภูมิปัญญาด้านการรักษาพยาบาลและการดูแลสุขภาพแบบพื้นบ้าน ปัจจุบันได้จัดตั้งเป็นชมรมสมุนไพร และแพทย์แผนไทยห้วยทรายล้านนาตั้งอยู่ที่วัดล้านตอง หมู่ที่ 3 และได้รับการส่งเสริม ผูกอบรมเรื่องการนวดแผนไทยจากสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ โดยการประสานงานกับเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยในตำบล

กลุ่มชุดช่วยเหลือเจ้าพนักงาน เป็นกลุ่มจัดขึ้นโดยการดำเนินงานของสถานีตำรวจภูธรอำเภอสันกำแพง ได้มีการฝึกอบรมและมีหน้าที่ด้านการบรรเทาสาธารณภัยต่างๆในตำบล ดูแลความสงบเรียบร้อยประสานงานแจ้งข่าวกับตำรวจในพื้นที่

7. สภาพทั่วไปของเยาวชนตำบลห้วยทราย

7.1 สภาพครอบครัว โดยสภาพทั่วไปของชุมชนแล้วเป็นชุมชนชนบทที่อยู่ใกล้เมือง สภาพครอบครัวโดยทั่วไปยังเป็นครอบครัวขยายอยู่กันแบบเครือญาติเป็นส่วนใหญ่และปกครองทำการเกษตรและอุตสาหกรรมในครัวเรือนเป็นหลัก จึงค่อนข้างมีเวลาได้อยู่กับบุตรหลานของตัวเองเฉพาะในเวลาเย็น เวลากลางคืนและเฉพาะวันเสาร์ วันอาทิตย์

7.2 การศึกษา เยาวชนในพื้นที่ ต.ห้วยทราย ส่วนใหญ่จะศึกษาในระดับประถมในโรงเรียนภายในตำบลซึ่งมีอยู่ 3 โรงเรียน เมื่อจบชั้นประถมแล้ว บางส่วนจะศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสซึ่งอยู่ในชุมชน แต่เยาวชนส่วนใหญ่จะไปศึกษาต่อในโรงเรียนประจำอำเภอ คือ โรงเรียนสันกำแพงและโรงเรียนในเมืองเชียงใหม่ จึงมีความสัมพันธ์ในวงกว้างกับเยาวชนในพื้นที่อื่นๆ และเยาวชนที่ไปเรียนในอำเภอเมือง เชียงใหม่ ถ้าเป็นระดับประถมหรือมัธยมต้นจะมีรถรับส่งไปโรงเรียน ต้องตื่นเช้าและกลับตอนค่ำทำให้ขาดความสัมพันธ์กับเพื่อนในพื้นที่และมีเวลาอยู่กับชุมชนน้อยเกินไป เยาวชนที่โตขึ้นเรียนใน

ระดับอาชีพจะมีบางส่วนที่เข้ามาอยู่ในหอพักในเมืองจึงมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับเยาวชนในเมืองเชียงใหม่ ซึ่งส่งผลถึงพฤติกรรมในการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การเที่ยวและพฤติกรรมเรื่องอื่นๆ

7.3 การรวมกลุ่ม

- **กลุ่มกีฬา** จะมีการเจอกันในตอนเย็นตามสนามกีฬา พุดคุยและเล่นกีฬาร่วมกันและจัดทีมแข่งร่วมกันแข่งกีฬาต่างๆตามโอกาสสมควร ส่วนใหญ่จะเป็นเยาวชนชายมากกว่าเยาวชนหญิง ส่วนใหญ่จะมาเล่นกีฬาประเภท ตรีกรี๊ด ฟุตบอล วอลเลย์บอล บางส่วนมีการพุดคุยและนัดแนะกันไปเที่ยวตอนกลางคืน
- **กลุ่มเที่ยวกลางคืน** เยาวชนกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมเที่ยวกลางคืนตามสถานที่ต่างๆ เช่น ร้านอาหารคาราโอเกะ ผับ เคา และนิยมไปตามงานเลี้ยงสังสรรค์ต่างๆ เยาวชนกลุ่มนี้จะมีทั้งเยาวชนที่เล่นกีฬา เยาวชนในชุมชน เยาวชนที่เรียนในเมืองเยาวชนกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมดื่มเหล้า สูบบุหรี่ มีบางส่วนที่ใช้สารเสพติดประเภทยาบ้า ส่วนใหญ่กลุ่มนี้จะเป็นเยาวชนชายอายุระหว่าง 14-20 ปี
- **การรวมกลุ่มที่เกิดจากการจัดตั้งและกระตุ้นให้เกิด**
 - **กลุ่มหนุ่มสาวหรือกลุ่มเยาวชนภายในหมู่บ้าน** จะมีการรวมตัวกันทำกิจกรรมตามเทศกาลหรือวันสำคัญเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ ระดมทุน และรณรงค์เรื่องโรคเอดส์ ยาเสพติด การเลือกตั้งในโอกาสต่างๆ
 - **กระบวนการรวมกลุ่มของกลุ่มเยาวชนอีกถิ่น**

ปี 2539 ระยะเริ่มก่อตัวของกลุ่ม

เริ่มต้นจากมีกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน(NGO) เข้าไปกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มรณรงค์เรื่องโรคเอดส์โดยการชักชวนเยาวชนหัวใจของกลุ่มต่างๆ และเยาวชนที่เป็นเครือญาติกับผู้ริเริ่มโครงการเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายมาจาก 4 หมู่บ้าน โดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวที่สนิทกันอยู่แต่เดิม ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่อยู่ติดกันเป็นความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนบ้านและความสัมพันธ์ฉันท์เครือญาติ โดยมีการเข้าค่ายอบรมให้ความรู้เรื่องเอดส์ในเดือนตุลาคม 2539 จำนวน 25 คน จากนั้นสนับสนุนให้ทำกิจกรรมในชุมชน

ปี 2541 ระยะทรงตัวของกลุ่ม

จากการเข้าร่วมค่ายมีสมาชิกเพียงบางส่วนจำนวนประมาณ 10 คน ที่ร่วมเป็นแกนนำทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและชัดเจน มีการชักชวนเพื่อนๆที่ไม่ได้เข้าร่วมค่ายมาร่วมกิจกรรมด้วย แกนนำจะลงทำงานกับกลุ่มเพื่อน กับโรงเรียนและชุมชน โดยมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่เยาวชนในโรงเรียนจำนวน 3 โรงเรียน และในชุมชนจำนวน 4 หมู่บ้านที่เป็นหมู่บ้านที่แกนนำอาศัยอยู่ มีเยาวชนที่แกนนำไปจัดกิจกรรมด้วยเข้ามาเรียนรู้ในกลุ่ม โดยร่วมประชุม วางแผน และจัดกิจกรรม จำนวนประมาณ 10 คน รวมกับแกนนำเดิมเป็นจำนวนทั้งหมด 20 คน

ปี 2542 ระยะขยายกลุ่ม/เครือข่าย

มีการขยายเครือข่าย สมาชิก และประเด็นการทำงาน ที่หลากหลายขึ้น เนื่องจากเมื่อกลุ่มมีสมาชิกมากขึ้น ความสัมพันธ์ของสมาชิกขยายวงกว้างไปนอก 4 หมู่บ้าน สมาชิกที่เข้ามาร่วมคนใหม่ จึงเป็นคนในหมู่บ้านอื่นของตำบลห้วยทรายอีก 2 หมู่บ้าน รวมเป็นเครือข่ายระดับตำบลจำนวน 6 หมู่บ้าน จากจำนวนหมู่บ้านทั้งหมดในตำบลห้วยทราย 8 หมู่บ้าน ซึ่งสมาชิกจะมีความสนใจในเรื่องต่าง ๆ กันออกไป จึงมีการริเริ่มจากสมาชิกที่สนใจในเรื่องใดก็จะเป็นตัวนำในการทำกิจกรรมด้านนั้น ๆ ซึ่งกลุ่มไม่ได้มีความกฎเกณฑ์ที่จะ กำหนดกิจกรรมแบบตายตัว แต่เปิดโอกาสให้มีคนเข้ามาเป็นสมาชิก และสามารถจัดกิจกรรมตามความต้องการและความสนใจของตนได้ถ้ามีคนสนใจเหมือนกันเป็นกลุ่มย่อยในกลุ่มเยาวชนอีกถิ่นอีกทีหนึ่ง กลุ่มจะมีการจัดค่ายเพื่อเสริมทักษะความรู้และต้อนรับสมาชิกใหม่เป็นประจำทุกปี และต่อมากิจกรรมของกลุ่มก็มีหลากหลายเพิ่มขึ้นมาก ตามสถานการณ์ปัญหาและความต้องการของสมาชิกกลุ่ม เช่น กิจกรรมด้านกีฬา ด้านยาเสพติด ด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงกิจกรรมพัฒนาชุมชน ต่างๆร่วมกับชุมชน

1. ปัจจัยเงื่อนไขและโอกาสของกลุ่มทำให้สมาชิกมาเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

คุณสมบัติสมาชิก

1)สมาชิกและแกนนำกลุ่มมีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ ซึ่งส่งผลให้มีโอกาสได้เจอกัน บ่อยครั้งนอกเหนือจากกิจกรรมกลุ่ม ทำให้มีการสื่อสารกันอย่างต่อเนื่องและปัญหาเรื่องความขัดแย้งกันอย่างรุนแรงมีค่อนข้างน้อย รวมถึงผู้ปกครองที่เป็นเครือญาติกันจะมีความเข้าใจและไว้วางใจให้บุตรหลานมาเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมากกว่าผู้ปกครองของ เยาวชนที่ไม่ได้เป็นเครือญาติกัน

2)สมาชิกรู้สึกว่าตนเองได้พัฒนาเมื่อร่วมกิจกรรมกลุ่ม สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างต่อเนื่อง มักเป็นสมาชิกที่เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมได้ระยะหนึ่งแล้วรู้สึกว่าจะตนเองได้พัฒนาทางด้านความคิด การกล้าแสดงออกและทักษะการเป็นผู้นำต่างๆรวมกันทั้งได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ

3)สมาชิกสนใจกิจกรรมด้านสังคมและมีเวลาว่าง สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างต่อเนื่องมักจะเป็นผู้ที่สนใจกิจกรรมด้านสังคมและมีเวลาว่างมากพอที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆได้ นอกจากนี้ผู้ปกครองของเยาวชนกลุ่มนี้ยังให้การสนับสนุนในการเข้าร่วมกิจกรรมด้วย

คุณสมบัติผู้ประสานงานกลุ่ม

1)ผู้ประสานงาน / คนทำงานหลักเป็นคนในพื้นที่ ซึ่งมีความคุ้นเคยและรู้สภาพในพื้นที่เป็นอย่างดีและมีการทำโครงการขอสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งทุนต่างๆทำให้มีเงินเดือนเป็นลักษณะการทำงานมีค่าตอบแทนสามารถทุ่มเทกับการทำงานได้อย่างเต็มที่

2)มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถเข้าร่วมได้กับกลุ่มเยาวชนในตำบลห้วยทรายได้ทุกกลุ่ม ทั้งกลุ่มที่รวมตัวแบบเป็นทางการ และกลุ่มที่รวมตัวแบบไม่เป็นทางการ

3)ชุมชนให้ความเชื่อถือ เนื่องจากไม่มีประวัติเสียหาย และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ คือ การนำกลุ่มเยาวชนทำกิจกรรมในชุมชน และเป็นตัวแทนเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ของชุมชนในนามของตัวแทนกลุ่มเยาวชน

ลักษณะการรวมตัวของกลุ่ม

1)การรวมกลุ่มเป็นไปตามธรรมชาติ มีทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ แบบเป็นทางการ เป็นกลุ่มที่มีการรวมตัวอยู่แล้วตามธรรมชาติ และใช้สถานที่ที่เยาวชนรวมตัวกันเป็นประจำ คือ การประชุมจัดค่าย จัดกิจกรรมต่างๆ และแบบไม่เป็นทางการ คือ ตามสนามกีฬาตอนเย็น ไปเที่ยวด้วยกัน งานเลี้ยงสังสรรค์ต่างๆ และโดยเฉพาะบุคคลที่มีปัญหาหรือมีเรื่องเฉพาะปรึกษา

2)การเกาะเกี่ยวของกลุ่มตามสายสัมพันธ์เดิม ส่วนใหญ่จะเป็นการชักชวนจากสมาชิกของกลุ่มชวนเพื่อน หรือญาติเข้ามาร่วม จึงมีทุนความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นอยู่แต่เดิม ไม่ใช้เวลาในการสร้างสัมพันธ์ภาพของกลุ่มนาน สามารถที่จะพูดคุยตกลงในเป้าหมายที่อยู่ข้างหน้าและร่วมมือกันทำงานของกลุ่มได้เลย

กิจกรรมของกลุ่ม

1) **ใช้การแลกเปลี่ยนแบบเปิดและมติกกลุ่มในการแก้ไขปัญหา** และการจัดการกับปัญหาของกลุ่มเวลามีปัญหาระหว่างการทำงานร่วมกันจะใช้ความคิดเห็นสมาชิกและข้อเสนอแนะของแกนนำ ส่วนใหญ่จะใช้การประชุมเพื่อแก้สถานการณ์ / ปัญหา (เวลามีปัญหาเกิดขึ้นจะต้องมีการร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา หาแนวทางการแก้ไขร่วมกันและมีการจัดการทุกๆ ปัญหาที่เกิดขึ้น) โดยการตระหนักถึงปัญหาที่ต้องการแก้ไขเกิดจากความตระหนักของสมาชิกส่วนใหญ่ ไม่ใช่เฉพาะกลุ่มแกนนำหรือสมาชิกบางคน

2) **กลุ่มจะมีกิจกรรมที่หลากหลายตามสถานการณ์และความสนใจของสมาชิก** ทำให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของสมาชิกอยู่ทุกระยะ สมาชิกจึงรู้สึกได้ประโยชน์จากกลุ่มตามความต้องการของตน เช่น กิจกรรมรณรงค์เรื่องเอดส์ ยาเสพติด การเผยแพร่ความรู้ฝึกอบรมต่างๆ กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม การปลูกป่า รณรงค์เรื่องขยะและกิจกรรมด้านกีฬาต่างๆ เป็นการสร้างส่วนร่วมให้สมาชิกที่สนใจแตกต่างกันได้เข้ามาร่วมกิจกรรมตามความสนใจของบุคคล และชุมชนได้เห็นกิจกรรมหลากหลายเกิดการยอมรับมากขึ้น

3) **กลุ่มมีกิจกรรมที่ทำให้สมาชิกมาพบปะรวมตัวกันเป็นกลุ่มใหญ่** คือ **ค่าย** การจัดค่ายส่วนใหญ่จะเป็นค่ายกิจกรรมเสริมความรู้ ต้อนรับสมาชิกใหม่ สรุปงาน วางแผนงานกิจกรรมของกลุ่ม ค่ายมักจะจัดในช่วงปิดเทอมหรือวันหยุดที่ติดต่อกันหลายวัน เพื่อความสะดวกของสมาชิกที่เข้าร่วม

การประชุมประจำเดือนของกลุ่ม จะเป็นการแจ้งข่าวสารของกลุ่มและรายงานสถานการณ์ของแต่ละหมู่บ้านรวมถึงความก้าวหน้าของกิจกรรมหมู่บ้านของตนเอง และเป็นการปรึกษากิจกรรมเร่งด่วนเฉพาะหน้าต่างๆ การประชุมบางครั้งจะมีสมาชิกเข้าร่วมมาก แต่บางครั้งก็มีสมาชิกเข้าร่วมน้อยขึ้นอยู่กับสถานการณ์และปัจจัยเงื่อนไขต่างๆ เช่น เทศกาล ดินฟ้าอากาศ ประเด็นที่น่าสนใจ เวลาว่างของสมาชิก และภารกิจหน้าที่

4) **มีการสรุปงานและประเมินงานทุกปี และปรับเปลี่ยนวางแผนงานตามสถานการณ์** เมื่อครบรอบปีแห่งการทำงาน จะมีการสรุปผลและวางแผนงานปีต่อไปตามสภาพปัญหาและความพร้อม ความคิดเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่

5) **กลุ่มมีการประสานเชื่อมโยงกันกับเยาวชนกลุ่มอื่นๆ ในลักษณะเครือข่าย** มีการทำงานร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มีการศึกษาดูงานระหว่างกลุ่ม ทำให้กลุ่มมีวิสัยทัศน์ที่กว้างขึ้น มีกำลังใจในการทำงาน และมีการพัฒนากลุ่มอยู่เสมอๆ

การได้รับสนับสนุน

1) **กลุ่มได้รับการสนับสนุนทั้งจากภายในกลุ่มและภายนอก**

ภายในกลุ่ม เช่น สมาชิก การจัดการปัญหา การบริหาร กระบวนการพัฒนาแกนนำ

ภายนอกกลุ่ม เช่น อบต. ผู้ปกครองและกลุ่มต่างๆ NGO นโยบายภาครัฐ องค์กรแหล่งทุนต่างๆ ของเยาวชนเครือข่าย

2) **ผู้ปกครองส่วนหนึ่งเป็นด้วยการเป็นกลุ่มเยาวชน** เหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ปกครองให้การสนับสนุนเยาวชนในการจัดกิจกรรมเนื่องจากชุมชนให้การยอมรับเยาวชนที่เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมกลุ่ม

2. ปัจจัยเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการทำงานของกลุ่ม เงื่อนไขจากตัวเยาวชน

1. **ความขัดแย้งระหว่างสมาชิกกลุ่มอย่างรุนแรง** บางครั้งเกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างสมาชิกและไม่สามารถหาข้อตกลงได้ ทำให้คูกรณีไม่เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม หรือมีการขัดแย้งกันระหว่างหมู่บ้าน เช่น แข่งกีฬาแล้วทะเลาะวิวาทกันทำให้หมู่บ้านคู่ขัดแย้งไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมซึ่งกันและกัน
2. **การเปลี่ยนแปลงสถานภาพของสมาชิก** เช่น สมาชิกที่เรียนอยู่ในโรงเรียนภายในชุมชน เมื่อย้ายสถานที่เรียนทำให้ไม่สามารถร่วมกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง หรือต้องไปทำงานในพื้นที่อื่นมีความยากลำบากในการเดินทางและประสานงาน และบางคนซึ่งเป็นแกนนำได้แต่งงานและคู่ครองไม่สนับสนุนให้มาร่วมกิจกรรมทำให้สมาชิกบางส่วนขาดหายไป

เงื่อนไขจากครอบครัวสมาชิก

1. **เศรษฐกิจของครอบครัว** เยาวชนบางคนที่ต้องทำงานตั้งแต่อายุยังน้อย ออกจากระบบการศึกษาเนื่องจากความจำเป็นของเศรษฐกิจครอบครัวหรือบางคนต้องหารายได้ระหว่างศึกษา ต้องทำงานในเวลารว่าง ทำให้ขาดโอกาส ไม่มีเวลามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มและปัญหาสังคมอื่นๆ
2. **ความคาดหวังของครอบครัวของสมาชิกที่มีต่อสมาชิกและมองการเข้าร่วมกลุ่มเยาวชนเป็นอุปสรรค** เช่น ครอบครัวไม่สนับสนุนการทำกิจกรรม มุ่งเน้นบุตรหลานให้สนใจแต่การเรียน มองว่าเป็นการเสียเวลาและส่งผลกระทบเรื่องการเรียน และผู้ปกครองยังเป็นห่วงเรื่องประเด็นชั่วสาว โดยเฉพาะผู้ปกครองของเยาวชนหญิงจะไม่อนุญาตให้บุตรหลานเข้าร่วมกิจกรรมในบางครั้ง เช่น ประชุมเวลากลางคืน และการเข้าค่ายนอกสถานที่

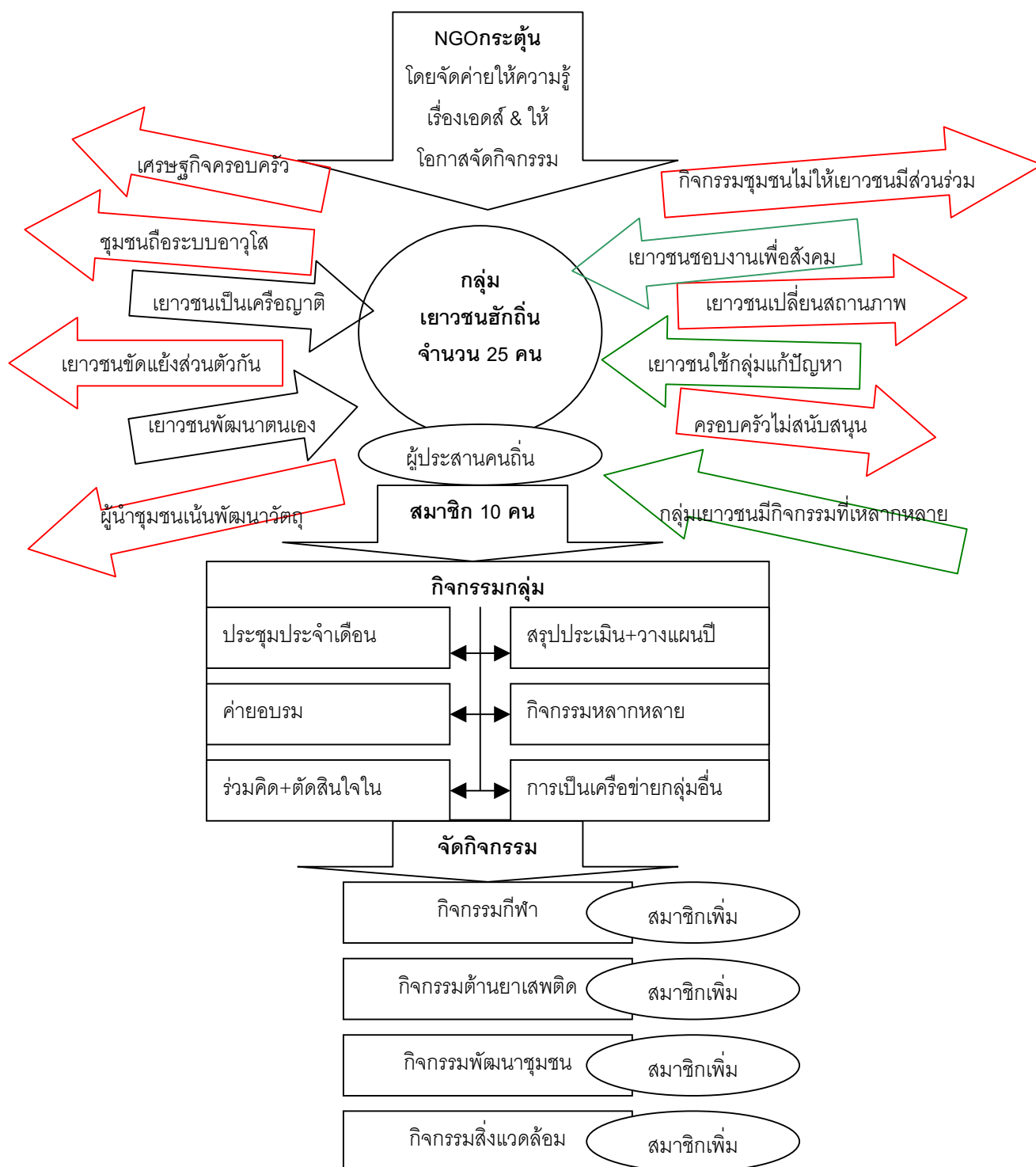
เงื่อนไขจากชุมชน

1. **ผู้นำชุมชนและองค์กรท้องถิ่นไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาคน** การพัฒนาของผู้นำและองค์กรท้องถิ่นยังเน้นที่การพัฒนาเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน ยังไม่ให้ความสนใจ

เรื่องการพัฒนาคน ยังยึดติดแนวคิดการพัฒนาแบบเก่าบางครั้งกลุ่มเยาวชนเสนอโครงการขอสนับสนุนเรื่องการอบรมเป็นผู้นำ การเสริมทักษะและกิจกรรมพัฒนาเยาวชนยังได้รับความสนใจน้อยจากผู้นำชุมชน

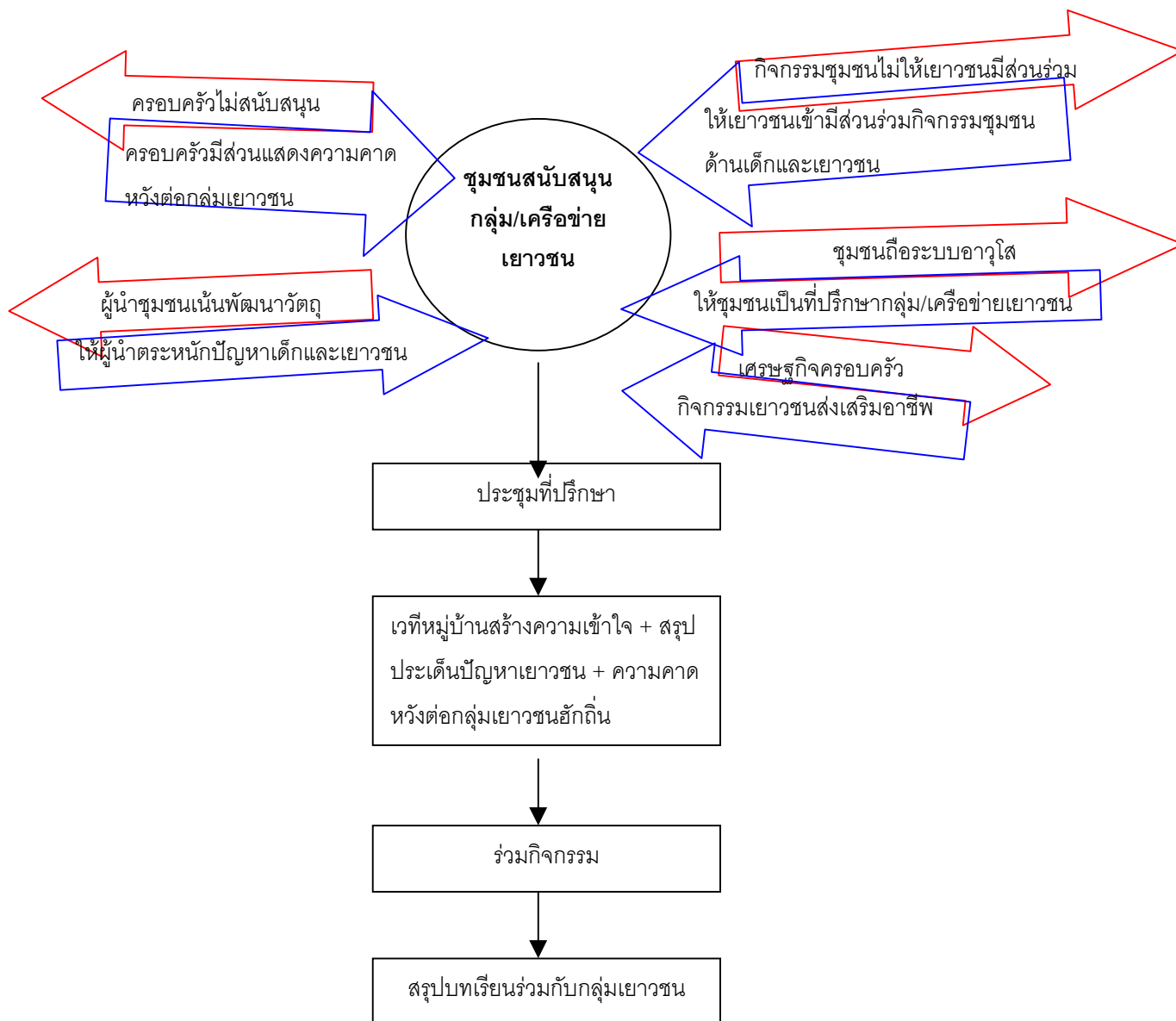
2. **ในชุมชนมีการยึดถือระบบอาวุโส** เด็กต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่ทำให้เยาวชนขาดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและขาดอิสรภาพทางความคิด พื้นที่ทางความคิดของเยาวชนยังมีน้อยมากในปัจจุบัน
3. **กระบวนการทำงานของผู้นำชุมชนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเยาวชน ไม่ได้ให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง** การมีส่วนร่วมเฉพาะเป็นไปเฉพาะระดับกิจกรรมเท่านั้น ทำให้เยาวชนขาดความเข้าใจอย่างแท้จริงเนื่องจากไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีผลทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมขาดความต่อเนื่องในการทำงานระยะยาว

แผนภาพกระบวนการเกิดของ “กลุ่มเยาวชนฮักถิ่น”

บทที่ 3

กระบวนการสร้างความร่วมมือ ของชุมชนกับกลุ่มเยาวชนฮักถิ่น
ในการทำงานด้านเด็กและเยาวชน

แผนภาพ การแก้ไขจุดอ่อนที่กลุ่ม/เครือข่ายเยาวชนไม่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชน

1. การสร้างความเข้าใจและจัดปรับเป้าหมายการทำงานร่วมกับชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อต้องการให้ชุมชนเข้าใจจุดมุ่งหมายในการทำงานวิจัยว่าต้องการยกระดับการทำงานของเยาวชนให้เกิดแกนนำเยาวชนและประสานงานกันในลักษณะเครือข่ายเยาวชนระดับตำบล
2. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้นทำให้เกิดการยอมรับและสนับสนุนการทำงานของโครงการ
3. เพื่อเป็นการจัดปรับเป้าหมายและรับฟังข้อเสนอแนะของชุมชนในการดำเนินโครงการ

1. ขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน

1.1 ประชุมแกนนำกลุ่มเยาวชนฮักถิ่น

ทีมงานวิจัยได้จัดประชุมทำความเข้าใจกับกลุ่มแกนนำเยาวชนฮักถิ่นเดิม 10 คน ให้เกิดความเข้าใจต่อเป้าหมายการทำงานและแผนงานของโครงการ และบทบาทหน้าที่ของแกนนำกลุ่มในโครงการและสามารถอธิบายทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน พ่อแม่ผู้ปกครองของเยาวชน หรือที่ปรึกษาได้

ผลการประชุม

การประชุมแกนนำกลุ่มเยาวชนฮักถิ่นเดิม แกนนำกลุ่มมีความเข้าใจเรื่องเป้าหมายร่วมกันของการทำงานว่าจะใช้งานวิจัยมายกระดับช่วยเสริมความรู้และวิเคราะห์บทเรียนการทำงานของกลุ่มต่อไป แต่ยังไม่ค่อยเคยกับการทำงานวิจัย ทำให้รู้สึกว่ายากและต้องใช้เวลาเยอะ มีข้อเสนอให้แกนนำแต่ละคนไปประสานงานทำความเข้าใจกับเยาวชนและผู้นำชุมชนในหมู่บ้านของตนเอง

1.2 ประชุมที่ปรึกษากลุ่มเยาวชนฮักถิ่น

ทีมงานวิจัยได้ลงไปประสานพูดคุยทำความเข้าใจกับที่ปรึกษากลุ่มเยาวชนฮักถิ่นประกอบด้วย กำนัน ตัวแทนผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทน อบต. ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ตัวแทนเจ้าหน้าที่ NGO ตัวแทนผู้สูงอายุ และสอบถามความเป็นไปได้ที่จะเชิญมาร่วมประชุมร่วมกันทั้งหมด

ผลการประชุม

ที่ปรึกษาของกลุ่มไม่สามารถมาร่วมประชุมตรงกันได้นี้เนื่องจาก

1. ข้อจำกัดด้านเวลาว่างที่ไม่ตรงกับกลุ่มเยาวชน
2. ที่ปรึกษามองว่ากลุ่มเยาวชนดำเนินกิจกรรมมาอย่างต่อเนื่องมีความเชื่อมั่นในการทำงานของกลุ่มเยาวชน

3. ประเด็นปรึกษาหารือเรื่องการทำงานจากการพูดคุยให้ข้อมูลโดยทีมงานเข้าใจแล้ว และไม่ใช่ว่าปัญหาที่เร่งด่วนจนต้องเปิดประชุมที่ปรึกษากลุ่ม ทีมงานจึงใช้วิธีพูดคุยแบบไม่เป็นทางการกับที่ปรึกษากลุ่มบางท่าน ที่ปรึกษากลุ่มมองว่าเป็นเรื่องดีที่จะใช้งานวิจัยมาช่วยเสริมในการทำงานของกลุ่มเยาวชนจะได้มีบทเรียน องค์ความรู้ที่ชัดเจนใช้ในการเป็นแบบอย่างได้และให้นั้นเรื่องการสร้างส่วนร่วมของชุมชนในการทำงานและเชื่อมโยงการทำงานกับอบต. เพราะเป็นแหล่งงบประมาณที่ใกล้ชิดตัวและมีความต่อเนื่อง

1.3 แกนนำเยาวชนประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชนและเยาวชนระดับหมู่บ้าน

ทีมงานวิจัยและแกนนำเยาวชนฮักถิ่นเดิม แต่ละหมู่บ้านลงไปพูดคุยทำความเข้าใจรับฟังความคิดเห็น และเชิญมาประชุมร่วมกันหมู่บ้านละ 1 ครั้ง เนื้อหาประเด็นการพูดคุย ปัญหาเยาวชนแต่ละหมู่บ้าน ความคาดหวังผู้ปกครองต่องานวิจัย คุณสมบัติของแกนนำเยาวชน การสนับสนุนการทำงานของกลุ่มเยาวชน

ผลการทำงาน

จากการประชุมและการสัมภาษณ์พูดคุย สถานการณ์ปัญหาเยาวชนในมุมมองของผู้ปกครองและผู้นำชุมชน เรียงลำดับที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญ

อันดับ 1 ปัญหายาเสพติด มีเยาวชนชายที่ใช้สารเสพติดกันตามบ้านเพื่อนเวลาผู้ปกครองไม่อยู่ หรือตามสนามกีฬาหลังจากเล่นกีฬาเสร็จเรียบร้อย และมีผู้ใหญ่ที่ค้าขายเสพติดอยู่ในชุมชนจำนวนมาก

อันดับ 2 ปัญหาการศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลาน ผลการเรียนตกต่ำ การขาดเรียน รวมถึงค่าใช้จ่ายประจำวันในการเรียน

อันดับ 3 ปัญหาเรื่องสุขภาพของเยาวชนหญิง ที่มีเริ่มมีแฟนมารับส่งที่บ้าน โทรศัพท์มาหาตอนกลางคืนไปเที่ยวด้วยกันวันเสาร์-อาทิตย์ และตอนกลางคืน ผู้ปกครองเป็นห่วงเรื่อง การตั้งท้อง โรคเอดส์ การเสียการเรียน ส่วนผู้ปกครองชายเป็นห่วงเรื่องโรคเอดส์และเรื่องเสียการเรียน

อันดับ 4 การทะเลาะวิวาท ของเยาวชนระหว่างหมู่บ้านทำให้เกิดการบาดเจ็บและคดีความฟ้องร้องเกิดความบาดหมางระหว่างผู้ปกครอง และยังส่งผลถึงเยาวชนรุ่นน้องเกิดความขัดแย้งตามรุ่นพี่

อันดับ 5 การเที่ยวกลางคืน ทำให้เสียการเรียน ดิ้นเปลืองเงินทองมีความเสี่ยงต่อโรคเอดส์

อันดับ 6 เยาวชนขับรถเสี่ยงดังรบกวนเวลากลางคืน

อันดับ 7 เยาวชนที่ไม่ได้เรียนต่อ ว่างาน

อันดับ 8 สนามกีฬา บางหมู่บ้านติดกับบ้านทำให้เกิดเสียงเวลาเล่นกีฬาตอนกลางคืน (เวลา 20.00 น.) และเวลาถูกฟุตบอลหรือวอลเลย์ตกลงในรั้วบ้านซึ่งมีผักสวนครัวอยู่ถูกเหยียบทำให้ได้รับความเสียหาย

อันดับ 9 เยาวชนไม่สนใจร่วมงานของหมู่บ้าน ซึ่งเยาวชนส่วนใหญ่จะเรียนหนังสือจึงทำให้ขาดการรวมกลุ่ม และช่วยกิจกรรมของหมู่บ้านตามเทศกาลต่างๆเหมือนอดีต

- ความคาดหวังต่อโครงการวิจัยและกลุ่มเยาวชน
 - ช่วยเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่อง ยาเสพติด เอดส์
 - เป็นตัวกลางในการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองและเยาวชนในบางเรื่องที่ยาวชนไม่ยอมสื่อสารกับผู้ปกครอง เช่น เรื่องเพศ หรือเวลามีปัญหา
 - จัดค่ายเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างหมู่บ้าน
 - ช่วยเสริมความรู้เกี่ยวกับการเรียนและคอมพิวเตอร์
 - ส่งเสริมด้านกีฬาให้เยาวชนรุ่นเล็กเพื่อป้องกันยาเสพติด
- คุณสมบัติของเยาวชนที่จะร่วมเป็นแกนนำกลุ่มเยาวชนและโครงการวิจัย ในมุมมองของผู้ปกครอง
 - เรียนหนังสือเก่ง
 - ไม่ใช้สารเสพติด
 - มีความน่าเชื่อถือในสายตาผู้ใหญ่
 - เป็นตัวอย่างที่ดีต่อเพื่อน
 - มีความรับผิดชอบ
 - ประสานงานกับเพื่อนได้
 - มีวุฒิภาวะ
 - ประธานเยาวชนของหมู่บ้านต่างๆที่แต่งตั้งไว้แล้ว
- แนวทางการสนับสนุนการทำงานของกลุ่มเยาวชนและโครงการวิจัย

ผู้ใหญ่บ้าน สามารถ ช่วยประชาสัมพันธ์ข่าวสารของกลุ่มเยาวชน

ผู้ปกครอง สามารถ ช่วยเป็นที่ปรึกษาให้กลุ่ม ให้ข้อมูลสถานการณ์เยาวชนและอนุญาตให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรม

กรรมการหมู่บ้าน สามารถ บริการสถานที่ของหมู่บ้าน ในการทำกิจกรรมและประชุมกลุ่มเยาวชน

สรุปผลการวิเคราะห์

การประสานกับชุมชน ต้องใช้รูปแบบทั้งที่เป็นทางการ เช่น หนังสือเชิญประชุม หรือไปร่วมประชุมตามการประชุมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น รูปแบบที่ไม่เป็นทางการลงไปพูดคุยตามบ้านปรึกษาตามบ้านผู้นำต่างๆ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและได้รายละเอียดลงลึกในประเด็นต่างๆได้รวมทั้งไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา

การสร้างทัศนคติมุมมองของผู้นำชุมชนที่มีต่อเยาวชน ในการพูดคุยด้าน เยาวชน ให้มองในสถานะเป็นพ่อแม่ หรือลุง ป้า น้า อา จะได้รับความร่วมมือและแผนการทำงานของ เยาวชนมีความเอื้ออาทรต่อเยาวชนไม่แข็งกระด้างและใช้ความรุนแรง

การให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นการทำงาน ส่งผลให้ เกิดความเข้าใจในการทำงานและรู้สึกเป็นเจ้าของงานร่วมกันทำให้เกิดความร่วมมือและการ สนับสนุนในการทำงาน

การที่ผู้ประสานงานเป็นคนในพื้นที่ และกลุ่มเยาวชนเคยทำงานมีผลงานมาก่อน ทำให้เกิดความเชื่อถือและเชื่อมั่นในการทำงานของกลุ่มเยาวชนจึงง่ายต่อการประสานงาน

การทำงานต้องศึกษาตารางงานหรือเทศกาลต่างๆของผู้นำชุมชน เนื่องด้วยผู้นำชุมชนจะมีภาระกิจมาก ซึ่งบางครั้งต้องไปประชุมร่วมกับงานประชุมที่ชุมชนจัดขึ้นแต่จะมีข้อ จำกัดเรื่องเวลาค่อนข้างจะได้น้อยในการประชุมร่วมกับชุมชน

การให้โอกาสผู้นำชุมชนและผู้ปกครองตั้งความคาดหวังต่อกลุ่มเยาวชนและมีการ ดำเนินการที่ไปสู่ความสำเร็จตามความคาดหวังที่ตั้งไว้ของชุมชน ทำให้ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง และชุมชนเห็นความสำคัญของกลุ่มและเครือข่ายเยาวชน ซึ่งมักจะคาดหวังว่ากลุ่มหรือ เครือข่ายจะช่วยสร้างพฤติกรรมที่เหมาะสมและการพัฒนาตนเองให้กับเยาวชนสมาชิก

1.4 ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองเยาวชนในแต่ละหมู่บ้านร่วมกิจกรรมเยาวชน

ภายหลังจากการทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชนและผู้ปกครองของเยาวชนเกี่ยวกับโครงการ วิจัย และให้โอกาสในการตั้งความคาดหวังต่อการเอื้อประโยชน์ของกลุ่มเยาวชนอีกถิ่นต่อบุตร หลานของตน และมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มเยาวชนอีกถิ่น ที่มา จากประเด็นปัญหาของเยาวชนในชุมชน ทำให้ได้รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชนและผู้ปกครอง ดังต่อไปนี้

การสนับสนุนของผู้นำชุมชน

1. ร่วมคิดและวางแผนกิจกรรมและแผนงานของกลุ่มเยาวชน
2. สนับสนุนงบประมาณจากงบประมาณหมู่บ้านและงบประมาณ อบต.
3. อบต. ห้วยทราย มีแผนงบประมาณที่จะสนับสนุนกิจกรรมเยาวชนอย่างต่อเนื่อง

4. ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมและการทำงานของเยาวชน

การสนับสนุนของผู้ปกครอง

1. เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเยาวชน
2. ให้ความสะดวกในการจัดกิจกรรมของเยาวชน เช่น การจัดทำอาหาร การรับส่งบุตรหลาน
3. ร่วมเป็นวิทยากรและพี่เลี้ยงในกิจกรรมของกลุ่มเยาวชน

บทที่ 4

การวิเคราะห์ปัญหาของเยาวชนและการสร้างเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เยาวชนได้เข้าใจปัญหาของเยาวชนเชื่อมโยงกับชุมชนและสังคม
2. เพื่อเป็นการสร้างเป้าหมายร่วมกันในการทำงานของเยาวชน

1. ขั้นตอนวิธีการ / กระบวนการทำงาน

วิธีการทำงานใช้รูปแบบการจัดค่ายและจัดประชุมกลุ่มย่อย ต่างๆ ในบทนี้จะกล่าวถึงกระบวนการต่างๆที่ใช้ในการวิเคราะห์และผลที่เกิดขึ้นในแต่ละกระบวนการ

1.1 ปัญหาของชุมชนในมุมมองของเยาวชน

กระบวนการ คือ แบ่งกลุ่มย่อยเยาวชนที่อยู่หมู่บ้านเดียวกัน กลุ่มละ 5 คน จนครบ 8 หมู่บ้าน ให้อาจารย์ให้หมู่บ้านของตนเองโดยละเอียดและระบุสถานที่ต่างๆที่สำคัญ แล้วให้ทำสัญลักษณ์ในแผนที่ที่แสดงถึง จุดเด่นของหมู่บ้าน , ปัญหาข้อควรพัฒนาของหมู่บ้าน จากนั้นนำมาเสนอต่อกลุ่มใหญ่ให้หมู่บ้านอื่นโดยละเอียดว่า จุดเด่นแต่ละจุดมีความสำคัญอย่างไร และจุดอ่อนหรือปัญหาต่างๆเกิดขึ้นที่ไหน อย่างไร มีผลกระทบอย่างไรบ้างรวมถึงแนวทางแก้ไขปัญหา

ประมวลผลภาพรวมจุดเด่นและปัญหาของตำบลห้วยทรายที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน

จุดเด่นของตำบลห้วยทราย	สถานที่ตั้งของบ้านเรือน	ความสำคัญ
1. การอาศัยอยู่ของประชากรไม่หนาแน่นแต่มีความเป็นชุมชนเป็นญาติกันและรู้จักกัน	กระจายอยู่ทั่วไปในตำบลห้วยทราย	การที่ประชากรไม่หนาแน่นทำให้ที่อยู่อาศัยไม่แออัด มีความสะดวกสบายในการอยู่อาศัยและยังมีความเป็นชุมชน ผู้คนรู้จักกันเป็นเครือญาติกันมีการช่วยเหลือกันได้ และสามารถช่วยกันสอดส่องดูแลบุตรหลานของคนในชุมชนได้ ด้วยการว่ากล่าว ตักเตือนให้คำสั่งสอนหรือบางที่บอกกับผู้ปกครองถึงพฤติกรรมของบุตรหลาน เป็นการควบคุมความประพฤติโดยชุมชน

จุดเด่นของตำบลห้วยทราย	สถานที่ตั้งของบ้านเรือน	ความสำคัญ
2. มีพื้นที่ทำนาและทำเกษตร อย่างมากมาย	กระจายอยู่ทั่วไปในตำบล ห้วยทราย	การที่มีพื้นที่ทางการเกษตรมาก และชาวบ้านประกอบอาชีพ เกษตรทำให้ผู้คนมีความมั่นคง ด้านอาหาร คือ มีข้าวกินตลอด ทั้งปี มีพืชผักตามไร่นา มีอาหาร ตามธรรมชาติ เช่น หน่อไม้ เห็ด สัตว์น้ำ และผลไม้ตามฤดูกาล ทำให้ลดค่าครองชีพ ค่าใช้จ่าย เรื่องอาหารประจำวันในครอบครัว และบุตรหลานสามารถเรียนรู้ วิถีชีวิตแบบเรียบง่าย ประหยัด นำไปประยุกต์ใช้กับตัวเองในการ ใช้ชีวิตประจำวันและอนาคตได้
3. มีสภาพเศรษฐกิจที่ดีมีการ ทำกิจกรรมในครัวเรือนมี โรงงานเกี่ยวกับกิจกรรม ในชุมชนมีฟาร์มไก่หลาย ฟาร์ม มีการปลูกพืช เศรษฐกิจ เช่น พริก กุหลาบ มีสนามกอล์ฟใกล้ ชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - การทำอุตสาหกรรม ขนาดเล็กกระจายอยู่ทั่ว ไปทั้งตำบล - ฟาร์มไก่ตั้งอยู่ที่ หมู่ 2,3,5,6 - การปลูกพืชเศรษฐกิจ กระจายอยู่ทั่วไปทั้ง ตำบล 	การมีสภาพเศรษฐกิจที่ดีทำให้ ประชาชนมีรายได้ที่มั่นคงไม่ต้อง ย้ายถิ่นฐานไปทำงานนอกชุมชน ครอบครัวได้อยู่ด้วยกันพร้อม หน้าเกิดความอบอุ่นในครอบครัว การที่ไม่ต้องย้ายถิ่นฐานทำให้ เด็กได้เรียนในโรงเรียนเดิม อย่าง ต่อเนื่องไม่ขาดช่วง นอกจากนั้น เยาวชนยังสามารถหารายได้ เสริมช่วงวันหยุด และช่วงปิด เทอม เป็นการช่วยเหลือครอบครัว อีกทาง หนึ่ง
4. การศึกษา	โรงเรียนที่ 1 เป็นโรงเรียน ขยายโอกาสถึงระดับมัธยม ศึกษาปีที่ 3 ตั้งอยู่ที่ หมู่ 3 โรงเรียนที่ 2 เป็นโรงเรียน ระดับประถมศึกษาตั้งอยู่ที่	สถานศึกษากระจายอยู่ทั่วไปทั้ง ตำบลอย่างเพียงพอ

จุดเด่นของตำบลห้วยทราย	สถานที่ตั้ง	ความสำคัญ
	<p>หมู่ 2 บ้านหนองสะ โรงเรียนที่ 3 เป็นโรงเรียน ระดับประถมตั้งอยู่ที่ หมู่ 5 บ้านหม้อ โรงเรียนที่ 4 เป็นโรงเรียน ระดับประถมศึกษาตั้งอยู่ที่ หมู่ 7</p>	
5. มีศูนย์กีฬาอยู่ทุกหมู่บ้าน	หมู่บ้านละ 1 แห่งเป็นอย่าง น้อย มีทุกหมู่บ้าน	ทำให้เยาวชนได้เล่นกีฬาออก กำลังกายอย่างทั่วถึงและเป็น การพบปะกันระหว่างเยาวชน ด้วยกันเอง สามารถเป็นที่ กระจายข่าวสารต่างๆของกลุ่ม เยาวชนได้
6. มีขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นของตนเอง (แบบล้าน นา)	ประเพณีและงานต่างๆ จะ จัดขึ้นตามเทศกาลต่างๆ ของชุมชนโดยจัดกระจายทั่ว ไปทั้งตำบล โดยส่วนใหญ่ จะจัดในสถานที่วัด	การที่มีขนบธรรมเนียมประเพณี ต่างๆของชุมชนทำให้ผู้คนได้พบ ปะสังสรรค์กัน เกิดความสามัคคี ช่วยเหลือกัน บางประเพณีก็ยังมี ความเชื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจให้ คนถือปฏิบัติ ประเพณีตัวให้ งามเกิดความสงบสุขในชุมชน อีกส่วนหนึ่งทำให้เยาวชนได้ แสดงความเคารพต่อผู้เฒ่าผู้แก่ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ใน เครือญาติงานประเพณีต่างๆใน ชุมชน อาทิเช่น งานบวช งาน ศพ งานขึ้นบ้านใหม่ ประเพณีทำ บุญกลางหมู่บ้าน งานยี่เป็ง งาน วันสงกรานต์ เป็นต้น และเยา วชนยังได้เรียนรู้ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ดีงามสืบทอดต่อไปได้

ปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบลห้วยทรายที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนพร้อมแนวทางแก้ไข

สถานการณ์ปัญหา	สถานที่เกิดปัญหา	ผลกระทบ	แนวทางการแก้ไข
1. ขยะและมลภาวะเป็นพิษ	บริเวณชายป่าหมู่ 1 และหมู่ 6 ซึ่งเป็นพื้นที่ต้นน้ำของชุมชนมีการนำขยะมาทิ้งไว้เกะตกรกรใช้สารเคมีในการเกษตรบริเวณเหมืองสาธารณะของหมู่ 3 มีการนำขยะจากการจัดงานต่างๆไปทิ้งทำให้น้ำเน่าเสีย มีการเผาทำลายเศษไม้จากการทำหัตถกรรมในตอนเย็นซึ่งความกดอากาศมีมากควันไฟลอยขึ้นไปข้างบนฟุ้งกระจายในชุมชน	การทิ้งขยะบริเวณต้นน้ำและลำเหมืองสาธารณะทำให้น้ำเน่าเสียไม่สามารถนำมาใช้ได้และบางที่ทำให้ปลาตาย ส่งกลิ่นรบกวนและควันพิษทำให้เด็กเล็กป่วยเป็นโรคภูมิแพ้และโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างสำนึกให้กับประชาชนในตำบล - เสวนาให้ผู้ประกอบการที่ทำหัตถกรรมช่วยกันหาแนวทางแก้ไข - ออกกฎระเบียบกติกาสังคมในการควบคุมมลภาวะของชุมชน
2. ถนนหนทางชำรุดเป็นหลุมเป็นบ่อ	ถนนสายหลักจากตัวเมืองมาถึงตำบลห้วยทราย และถนนในซอยต่างๆของหมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 6	ทำให้การเดินทางไม่สะดวกสบาย ประสบอุบัติเหตุบ่อยๆ เกิดความเสียหายในชีวิตและทรัพย์สิน	<ul style="list-style-type: none"> - ร้องเรียนไปยัง อบต. และหน่วยงานที่รับผิดชอบ
3. กระแสไฟฟ้าขัดข้องบ่อยและไม่มีไฟกึ่งตามถนน	ถนนสายหลักของหมู่บ้านต่างๆ ไม่มีไฟกึ่งและไฟฟ้าดับจะดับพร้อมกันเกือบทั้งตำบล	สะดวกเวลากลางคืนและการที่ไฟฟ้าดับบ่อยมีผลกระทบต่อการทำงานของชาวบ้านในชุมชน เช่น โรงงานเย็บผ้า และโรงงานต่างๆ ถ้าเป็นเวลากลางคืนทำให้เยาวชนไม่ได้ทำการบ้านอย่างเต็มที่	<ul style="list-style-type: none"> - แจ้ง อบต. ของแต่ละหมู่บ้านของตนเอง - แจ้งหน่วยงานไฟฟ้ามาติดไฟกึ่งบริเวณสายไฟเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละครั้ง

สถานการณ์ปัญหา	สถานที่เกิดปัญหา	ผลกระทบ	แนวทางการแก้ไข
4. เรื่องยาเสพติด	กระจายอยู่ทั่วไปทั้งตำบล	ในเยาวชนทำให้สุขภาพเสียทรุดโทรม การเรียนเสีย ก่อเกิดปัญหาการลักเล็กขโมยน้อย ทำให้ชุมชนรังเกียจในตัวเยาวชน ในผู้ใหญ่ทำให้เสียการทำงานสิ้นเปลืองเงินทองสุขภาพทรุดโทรม และเกิดปัญหาครอบครัว	<ul style="list-style-type: none"> - เสริมสร้างความอบอุ่นความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว - ส่งเสริมกิจกรรมสร้างสรรค์เยาวชนในด้านต่างๆ เช่น ดนตรี กีฬา การกล้าแสดงออก ทักษะชีวิต - ชุมชนผู้ปกครองช่วยกันสอดส่องดูแลเป็นหูเป็นตา ลูกหลาน
5. เยาวชนขาดความสามัคคี	เกิดความขัดแย้งกันระหว่าง หมู่ 1,3,4	ทำให้ทะเลาะวิวาทกัน เกิดการบาดเจ็บ และฟ้องร้องกันเป็นคดีความสิ้นเปลืองเงินทอง เสียประวัติของเยาวชนที่ถูกฟ้องร้อง อีกทั้งทำให้ผู้ใหญ่ขัดแย้งกัน	<ul style="list-style-type: none"> - จัดค่ายเสริมสร้างความสัมพันธ์เยาวชนระหว่างหมู่บ้าน - พุดคุยกับผู้ปกครองเยาวชนที่เป็นคู่กรณีกันนำมาตกลงกัน - ออกกฎระเบียบชุมชนในการควบคุมการทะเลาะวิวาท
6. เยาวชนมีเพศสัมพันธ์โดยยังไม่พร้อม	โดยทั่วไปในตำบลห้วยทราย	เยาวชนมีเพศสัมพันธ์เมื่อยังไม่พร้อมทำให้เกิดการตั้งท้องที่ไม่ประสงค์ต้องออกจากโรงเรียน ติดโรคติดต่อ	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาอนามัยเจริญพันธุ์กับวัยรุ่น และการป้องกันที่ตั้งท้อง

สถานการณ์ปัญหา	สถานที่เกิดปัญหา	ผลกระทบ	แนวทางการแก้ไข
		ต่อทางเพศสัมพันธ์ และมีความเสี่ยงต่อ โรคเอดส์	และการหลีกเลี่ยงการ มีเพศสัมพันธ์ - มีศูนย์ข้อมูลให้คำ ปรึกษาช่วยเหลือเมื่อ เกิดปัญหา
7.ค่านิยมส่งบุตร หลานไปเรียนหนังสือ ในเมือง	ผู้ปกครองที่มีฐานะ ปานกลางและค่อนข้างดี จะส่งลูกไปเรียน หนังสือในเมืองตั้งแต่ ยังเด็ก	<ul style="list-style-type: none"> - ทำให้สิ้นเปลือง เงินทองเสียค่าใช้จ่ายสูง - นักเรียนที่เรียนใน ชุมชนมีน้อยลง อาจส่งผลให้ต้อง ยุบโรงเรียนมา รวมกัน - เมื่อนักเรียนน้อย ทำให้จำนวนครู ต่อโรงเรียนลดลง ไม่เพียงพอต่อการ สอนแต่ละวิชา คุณภาพการ ศึกษาลดลง 	<ul style="list-style-type: none"> - ช่วยกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น ได้มาตรฐานเท่ากับ โรงเรียนในเมือง
8.การคอร์รัปชันของผู้ นำท้องถิ่น	เกิดขึ้นกับบางหมู่บ้าน โดยเฉพาะการก่อสร้าง ต่างๆ และโครงการ เกี่ยวกับการเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> - ทำให้การพัฒนา ล่าช้าเสียงบประมาณโดย เปล่าประโยชน์ - เสื่อมเสียชื่อเสียง ของตำบลและ เกิดความขัดแย้ง ในชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดระบบการตรวจสอบการทำงาน ของผู้นำชุมชน - คัดเลือกผู้นำที่ดีที่ เหมาะสมมาเป็น ตัวแทนของชาว บ้าน

1.2 การวิเคราะห์ปัญหาเยาวชน

กระบวนการ การวิเคราะห์ปัญหา แบ่งกลุ่มย่อยกลุ่มละ 5-6 คน ช่วยกันระดมปัญหาของเยาวชนในชุมชนจากนั้นคัดเลือกปัญหาสำคัญมาวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการต้นไม้ปัญหา

ผลจากการระดมปัญหาเยาวชนในชุมชน

1. ทะเลาะวิวาท
2. ยาเสพติด
3. เล่นการพนัน
4. ค่านิยมฟุ่มเฟือย
5. ขี้เกียจ
6. แข่งรถ ขับรถเร็ว
7. ปัญหาโรคเอดส์
8. ติดเกมส์คอมพิวเตอร์
9. ครอบครัวแตกแยก
10. หมกมุ่นในสิ่งผิด
11. เยาวชนก้าวร้าวเป็นนักเลง
12. มั่วเซ็กซ์และละเมิดสิทธิเพื่อน
13. ปัญหาการว่างงาน
14. เทียวกลางคืน
15. ปัญหาหนี้สิน
16. ทำลายข้าวของสาธารณะ
17. ไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมและไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
18. หนีเรียน เรียนไม่จบ
19. พ่อแม่ไม่ใส่ใจลูก
20. เด็กโตร้างแก่เด็กเล็ก
21. ขาดการศึกษา

- ปัญหาสำคัญนำมาวิเคราะห์เป็นต้นไม้ปัญหา

ปัญหาที่ 1 ปัญหา ยาเสพติด

ผลกระทบ

เสียอนาคต ตกงาน
สังคมรังเกียจ เพื่อนไม่คบ ติดคุก
ติดโรคร้าย เกิดอาชญากรรม
ร่างกายทรุดโทรม เสียทรัพย์สิน

สาเหตุ

พ่อแม่ไม่เข้าใจ ครอบครัแตกแยก
ฐานะยากจน ออกหัก แพนนอกใจ ขาดการศึกษา
คบเพื่อนผิด เพื่อนค่างาย คิดว่าเทห์ มีค่านิยมผิด เพื่อนชักจูง
อยากรู้ อยากลอง ขาดความรู้

ปัญหาที่ 2 ปัญหาเรื่องเยาวชนไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

ผลกระทบ

เยาวชนไม่ได้ฝึกคิด
เยาวชนขาดความกล้าแสดงออกชุมชนไม่พัฒนา เสียผลประโยชน์ของชุมชน
เยาวชนไม่รู้จักกันระหว่างหมู่บ้านทำให้เยาวชนขาดการพัฒนาในเรื่องข่าวสารต่างๆ

สาเหตุ

เยาวชนขาดส่วนร่วม ขาดผู้นำที่ดี
ผู้ใหญ่ไม่ให้ความสำคัญ เยาวชนไม่สนใจ
พ่อแม่ไม่สนับสนุน ขาดความรู้ เศรษฐกิจรัดตัวทำให้ไม่สนใจชุมชน
เยาวชนไม่มีเวลาว่างเนื่องจากต้องเรียนหนังสือ

ปัญหาที่ 3 เยาวชนขาดความรู้เรื่องเพศ

ผลกระทบ

ผู้ปกครองไม่ยอมรับ กดดันเสียการเรียน
ทำแท้ง ติดโรคเอดส์ ท้องไม่พึงประสงค์ ติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
ป้องกันตัวเองไม่ได้มีความสับสนในเรื่องเพศ
เข้าใจผิดในเรื่องเพศ

สาเหตุ

ขาดการศึกษา ในโรงเรียนไม่สอน
ได้รับความเชื่อผิดๆจากกลุ่มเพื่อน พ่อแม่ไม่ให้รู้เรื่องเพศ
ถูกมองว่ายังเป็นเด็กไม่ควรรู้เรื่องเพศ สังคมปิดกั้นในเรื่องเพศกับเยาวชน

- มีความรู้เรื่องเพศศึกษา

มีคุณธรรม

- มีความรับผิดชอบ
- มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ และประเทศ
- มีความสามัคคี
- มีสำนึกรักบ้านเกิด
- มีค่านิยมที่ถูกต้องและเรียนหนังสือเก่ง

มีร่างกายและจิตใจแข็งแรง

- อารมณ์แจ่มใสปลอดจากโรคภัยไข้เจ็บและมีร่างกายแข็งแรง
- ไม่ใช้สารเสพติด ไม่ค้ายาเสพติด
- ไม่ติดโรคเอดส์ มีความรู้เรื่องเอดส์
- หันมาเล่นกีฬา
- รักเดียวใจเดียวไม่ลำสอน

มีกิจกรรมสร้างสรรค์

- รวมกลุ่มจัดกิจกรรมแสดงศักยภาพของเยาวชนและพัฒนาชุมชน

สรุปผลการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ปัญหาเยาวชนในมุมมองของเยาวชน

การนำเอาสภาพของชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาของเยาวชน ทำให้เยาวชนได้ทบทวนสภาพของชุมชนและเห็นความเชื่อมโยงเกี่ยวข้อระหว่างชุมชนกับตัวเยาวชนและได้ฝึกวิเคราะห์สภาพของชุมชน การใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ เช่น ต้นไม้ปัญหาทำให้เยาวชนมองสภาพปัญหาได้เชื่อมโยงและกว้างขึ้นเข้าใจมิติสังคมด้านอื่นที่ส่งผลต่อตัวเยาวชน เข้าใจถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ และผลกระทบของปัญหาของเยาวชนจะส่งผลกระทบในวงกว้างและเชื่อมโยงกับปัญหาอื่นๆ แต่ละปัญหาจะเป็นเหตุและผลส่งผลถึงกันและกัน เช่น การที่เยาวชนขาดการมีส่วนร่วมทำให้แผนงานด้านเยาวชนของชุมชนเป็นไปอย่างฉาบฉวย แก้ปัญหาไม่ตรงจุดจึงไม่สามารถแก้ปัญหา เช่น ปัญหายาเสพติดต้องคำนึงถึงธรรมชาติของเยาวชนและสภาพของสังคมรอบข้าง คือ ธรรมชาติของเยาวชนก็มีความอยากรู้อยากลองตามเพื่อน เชื้อเพื่อน จึงเป็นที่มาของปัญหา ไม่ว่าจะเป็นยาเสพติด การรวมกลุ่มทะเลาะวิวาท ร่างกายก็มีการเปลี่ยนแปลง มีอารมณ์ทางเพศ สนใจเพศตรงข้ามและไม่มีข้อมูล ความรู้ที่เหมาะสมในการจัดการทางออกในเรื่องเพศ ประกอบกับ สภาพสังคมที่มีสื่อต่างๆ ที่มีส่วนกระตุ้นให้เยาวชนคล้อยตาม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ ยาเสพติด ความรุนแรงและค่านิยมฟุ่มเฟือย สภาพเศรษฐกิจการทำงานของพ่อแม่ที่ไม่มีเวลาให้กับลูก ขาดความอบอุ่นในครอบครัว ปัจจัยเหล่านี้เป็นสาเหตุหลักที่ก่อ

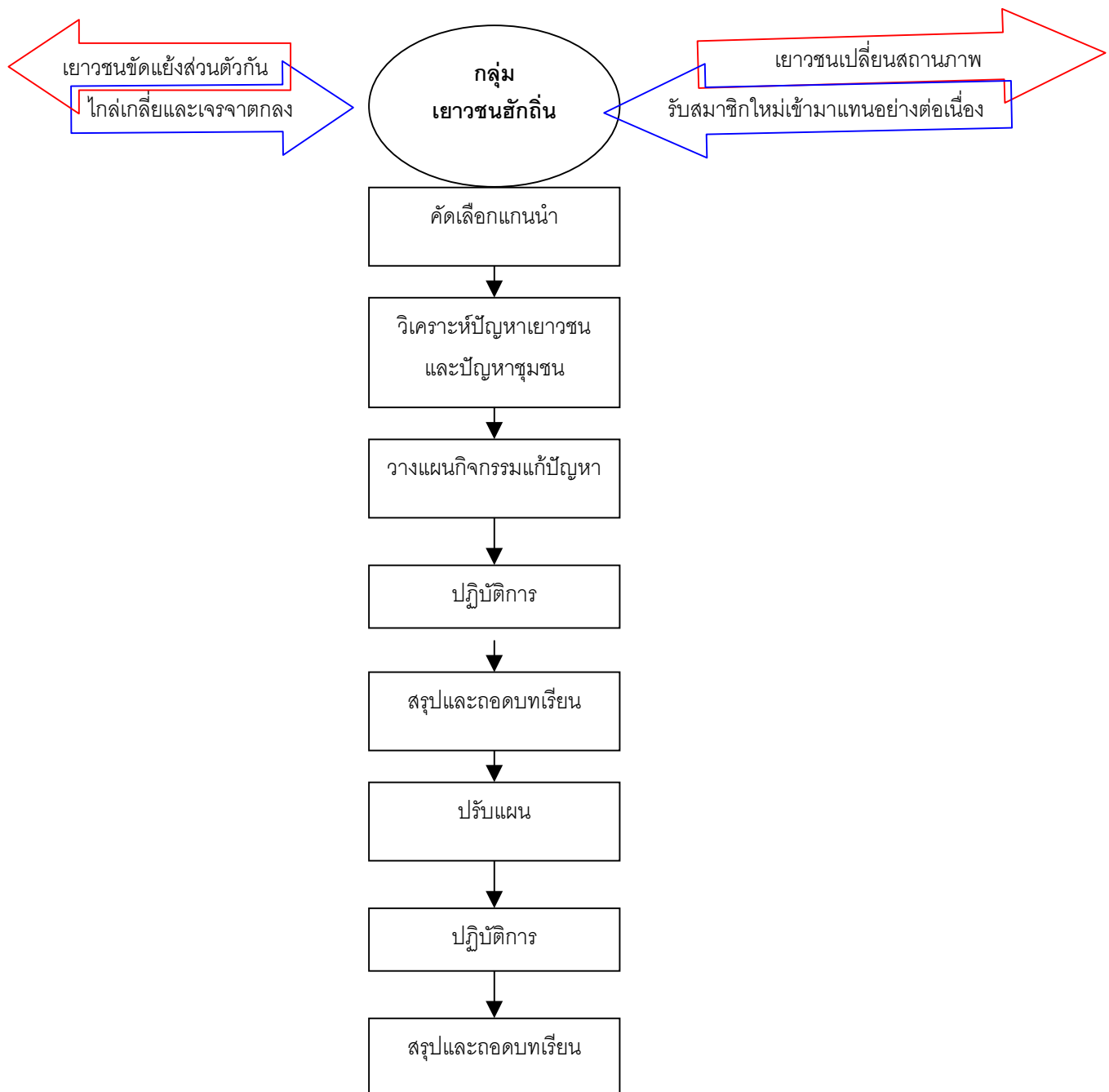
ให้เกิดปรากฏการณ์ปัญหาของเยาวชนที่ได้สะท้อนมาในกระบวนการระดมปัญหาในโครงการ ทำให้การแก้ไขปัญหาต้องใช้ความร่วมมือกันหลายระดับตั้งแต่ระดับตัวเยาวชนเอง ครอบครัว ชุมชน รัฐบาล จึงจะเกิดการแก้ไขปัญหาที่ได้ผลและยั่งยืน

การสร้างเป้าหมายการทำงานร่วมกัน

เป็นการนำเอาภาพเยาวชนในฝันมาพูดคุยแลกเปลี่ยนถึงเหตุผลที่อยากให้เยาวชนเป็นแบบนั้น ตั้งไว้เป็นเป้าหมายการทำงานร่วมกัน แล้วนำมาเปรียบเทียบกับสภาพชุมชนและสภาพปัญหาของเยาวชนเป็นการสร้างความตระหนักและเข้าใจปัญหาเพื่อที่จะใช้ฐานข้อมูลเหล่านั้นในการวางแผนการทำงาน

บทที่ 5

การคัดเลือกแกนนำ การพัฒนาแกนนำ และการวางแผนการทำงานของแกนนำเยาวชน

แผนภาพ แสดงเงื่อนไขและปัจจัยของตัวเยาวชนเอที่ไม่เข้าร่วมกลุ่มและเครือข่ายการแก้ไข และกระบวนการทำงานของกลุ่มเยาวชนฮักถิ่น

1. วัตถุประสงค์ / จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อคัดเลือกเยาวชนที่มีความสนใจและความพร้อมในการเป็นแกนนำของกลุ่มเยาวชน
2. เพื่อเสริมทักษะและพัฒนาศักยภาพของแกนนำเยาวชนในการทำงานร่วมกับชุมชน
3. เพื่อสร้างแผนการทำงานของแกนนำเยาวชนแบบมีส่วนร่วม

2. ขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน

2.1. วิธีการคัดเลือกแกนนำเยาวชนแต่ละหมู่บ้าน

เวทีผู้นำชุมชนเสนอชื่อ

มีการจัดประชุมเยาวชนร่วมกับผู้นำชุมชนแต่ละหมู่บ้าน พูดคุยถึงสภาพปัญหาของเยาวชนและที่ประชุมเสนอชื่อเยาวชนเพื่อเป็นแกนนำของหมู่บ้าน เยาวชนที่ได้รับการเสนอชื่อจะเป็น

- 1) เป็นผู้มีความประพฤติดีเป็นประธานกลุ่มหนุ่มสาวของหมู่บ้าน
- 2) มีอายุ 18 ปีขึ้นไป
- 3) มีนิสัยเรียบร้อย
- 4) เรียนเก่ง
- 5) มีความรู้ความสามารถนำประชุมได้

ค่ายเยาวชนดูตัว

มีการจัดค่ายเยาวชนในหมู่บ้านต่างๆ เพื่อวิเคราะห์ชุมชนและปัญหาเยาวชนและคัดเลือกแกนนำเยาวชนจากในค่าย เยาวชนที่ได้รับการคัดเลือกจะมีลักษณะดังนี้

- 6) บทบาทเด่นในค่าย
- 7) มีความกล้าแสดงออก
- 8) เป็นหัวใจในกลุ่มเพื่อน
- 9) ร่าเริงและตลกขบขัน
- 10) ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง

ทีมงานวิจัยเลือก

ทีมงานวิจัยคัดเลือกเยาวชนที่มีความสนใจและเป็นผู้นำกลุ่มตามธรรมชาติ ชักชวนมาเป็นแกนนำเยาวชนในการทำงาน คือ

- 11) เป็นเยาวชนที่เป็นหัวใจ แต่ไม่ได้เข้าร่วมกระบวนการ
- 12) มีความสนใจในกิจกรรม แต่ไม่ได้ผ่านกระบวนการคัดเลือกตามข้อ 2.1.1 และ 2.1.2

ข้างต้น

ผลการคัดเลือกแกนนำเยาวชนได้แกนนำทั้งหมด 39 คน จาก

หมู่ที่ 1 บ้านแม่ตาด	6 คน
หมู่ที่ 2 บ้านหนองสะ	7 คน
หมู่ที่ 3 บ้านล้านตอง	6 คน
หมู่ที่ 4 บ้านสันเข้าแคบกลาง	6 คน
หมู่ที่ 5 บ้านหม้อ	4 คน
หมู่ที่ 6 บ้านดอยซิว	5 คน
หมู่ที่ 7 บ้านป่าตึง	2 คน
หมู่ที่ 8 บ้านห้วยทราย	3 คน

รายชื่อแกนนำเยาวชน หมายเหตุ คุณสมบัติของแกนนำข้อ 1-12 ตามหัวข้อ 2.1

ชื่อ – สกุล	อายุ	เพศ		คุณสมบัติผู้นำชุมชนเลือก						คุณสมบัติที่เยาวชนเลือก						คะแนนร้อยละ	
		ชาย	หญิง	1)	2)	3)	4)	5)	6)	7)	8)	9)	10)	11)	12)		
1. นายจรัส เหมยบัว	19	/							/	/	/	/	/				
2. นายวิรัช มหาวงค์	19	/								/				/			
3. นายสุรัชย์ คุณยศยิ่ง	16	/							/	/			/				
4. นายอุเทน ใจฉาย	21	/							/	/	/	/	/				
5. น.ส. จิราภรณ์ สุทธิพานิช	17		/			/	/	/		/							
6. น.ส. พิกุลทอง เตชะดวง	17		/						/	/		/					
7. น.ส. จุฬารัตน์ ศรีรัตน์	18		/		/	/	/	/		/							
8. นายณัฐพงศ์ วุฒิไธย	19	/										/	/	/	/		
9. นายศุภวัฒน์ ชัดพูน	19	/			/	/	/	/	/	/			/				
10. น.ส. ปริญพรรณ ถิ่นสอน	20		/		/	/	/		/	/	/	/					
11. น.ส. นภารัตน์ แก้วปัน	20		/		/	/	/		/	/	/						
12. น.ส. ภาวิณี เป้งใหม่	19		/		/	/	/		/	/	/	/					
13. น.ส. ศิริ สุริยะ	20		/		/	/	/				/	/					
14. นายสุรัชย์ ใจวงศ์ด่าง	24	/		/	/			/	/	/	/	/	/				

33.น.ส สรinya บุญตัน	20		/		/		/		/		/		/		/		/						
34. นายอภิรักษ์ บุญตัน	15	/								/		/		/		/		/		/			
35.น.ส นงศราญ เตือนแดง	15		/																		/		/
36.น.ส พรณิภา ศรีภูทอง	19		/							/		/		/		/							
37.น.ส กรรณิการ์ บุญทวี	16		/							/		/		/		/				/			/
38.นายธีรสิทธิ์ ธิเบ็ง	18	/							/		/	/		/		/							
39.นายเชิดไชย ไชยมหา	18	/		/			/		/		/	/											
รวม		21	18	3	21	23	22	11	20	21	18	21								16	9		13

2.2 การพัฒนาแกนนำเยาวชน

ด้านการกล้าแสดงออกและเป็นผู้นำกิจกรรม

กระบวนการ วิธีการ

1. เปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงออก เช่น การแสดงความคิดเห็นต่อหน้ากลุ่มเพื่อนและงานประชุมเวทีต่างๆ ของชุมชน
2. จัดอบรมฝึกการเป็นผู้นำกิจกรรม เช่น การนำเกมส์ การนำประชุมกลุ่มย่อย การเสนอผลงาน

ผลที่เกิดขึ้นกับแกนนำ

ทำให้แกนนำมีความกล้าแสดงออกและมั่นใจมากขึ้น กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง ต่อที่ประชุม สามารถนำกิจกรรม เกมส์ นำประชุมกับเพื่อนได้ทั้งในกลุ่มและต่างกลุ่ม

การทำงานร่วมกันเป็นทีม

กระบวนการ วิธีการ

ในการจัดค่ายหรือประชุมแต่ละครั้งจะแทรกการเสริมทักษะเรื่องการทำงานร่วมกันโดยใช้เกมส์ และสถานการณ์จำลองให้กลุ่มแกนนำเยาวชนร่วมกันแก้ไขปัญหา ฝ่าฟันอุปสรรคร่วมกัน จากนั้นพูดคุยถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมและการนำไปปรับใช้ในการทำงานร่วมกัน นอกจากนั้นในการทำงานจริงก็มีการวางแผนแบ่งหน้าที่กันทำงาน มีการประชุมสรุปงานหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมเพื่อทบทวนบทบาทหน้าที่ความสัมพันธ์ของทีมงานและปรับปรุงงาน

ผลที่เกิดขึ้นกับแกนนำ

ทำให้แกนนำมีความสามัคคีกันมากขึ้น รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ยอมรับความแตกต่างและความถนัดของแต่ละบุคคลในการทำงาน และให้อภัยกันเมื่อมีการทำงานผิดพลาด

การคิดวิเคราะห์

กระบวนการ วิธีการ

นำเอาสถานการณ์ต่างๆ ของชุมชนและประเด็นปัญหาของเยาวชนมาแลกเปลี่ยนกัน ระหว่างกลุ่มแกนนำเยาวชนในช่วงเตรียมงาน ค่ายอบรม สรุปผลการอบรมและการประชุมทีมงานแต่ละครั้งจะมีการส่งแกนนำเยาวชนไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มเยาวชนอื่นๆ ในเครือข่ายเยาวชน

ผลที่เกิดขึ้นกับแกนนำ

ส่งผลให้แกนนำใช้เหตุผลในการพูดคุยและสามารถคิดได้รอบด้านและละเอียดมากขึ้น

การประสานงาน

กระบวนการ วิธีการ

แกนนำเยาวชนลงประสานงานกับกลุ่มเพื่อนในชุมชนเพื่อชักชวนเขามาร่วมกิจกรรมและกระจายข่าวสารข้อมูลต่างๆ ของกลุ่มตลอดจนถึงการประสานงานกับผู้นำชุมชนและองค์กรต่างๆ ในการจัดกิจกรรมในชุมชน

ผลที่เกิดกับแกนนำ

ทำให้ได้เรียนรู้วิธีการประสานงานรูปแบบต่างๆ และใช้จิตวิทยาในการชักชวนเพื่อนมาร่วมกิจกรรม เช่น เริ่มจากกิจกรรมที่เพื่อนสนใจและใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการเข้าถึงเพื่อน

การบริหารจัดการกลุ่ม

กระบวนการ วิธีการ

ให้แกนนำได้คิดกิจกรรมและดำเนินงานเอง มีการประชุมระหว่างแกนนำเยาวชนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง มีการปรับแผนงานและบทบาทหน้าที่ตามความเหมาะสม

ผลที่เกิดกับแกนนำ

มีความยืดหยุ่นและคัดเลือกคนให้เหมาะสมกับความสามารถและยอมรับบทบาทซึ่งกันและกัน

2.3 แผนงานเยาวชน

กระบวนการ วิธีการ

จัดค่ายแกนนำ แผนการทำงานเริ่มจาก วิเคราะห์บทพจนสถานการณ์ชุมชนและสภาพปัญหาเยาวชนโดยใช้ภาพเยาวชนในฝันตั้งเป็นเป้าหมายที่อยากให้เป็นและกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น โดยแบ่งกลุ่มย่อยเป็น 3 กลุ่ม แกนนำที่มาจากหมู่บ้านใกล้เคียงกันคิดร่วมกัน มีหัวข้อให้แกนนำเยาวชนได้ใช้เป็นแนวทางในการวางแผน คือ

- วัตถุประสงค์
- วิธีการดำเนินงาน
- ช่วงเวลา ระยะเวลาที่จะทำ
- ทำกับใคร ผู้เข้าร่วม
- อุปกรณ์ที่จะใช้
- งบประมาณที่จะใช้
- ใครสามารถช่วยเหลือเราได้บ้าง

ผลที่เกิดกับแกนนำและสมาชิก

1.กลุ่มบ้านล้านตอง บ้านแม่ตาด บ้านสันเข้าแคบกลาง

กิจกรรมแผนงานการพัฒนาเยาวชนในหมู่บ้าน

- จัดกลุ่มเยาวชนในหมู่บ้าน
- จัดหาวิทยากรมาแนะนำในหมู่บ้าน
- จัดให้เยาวชนได้แสดงความสามารถ
- วิเคราะห์และสรุปกิจกรรมต่างๆในกลุ่ม
- แกนนำพื้นฐานของอาชีพเพื่อตั้งกลุ่ม
- เปิดโอกาสให้คนว่างงานในหมู่บ้านได้มาทำงานโดยเฉพาะเยาวชนที่ว่างงาน

ทำอย่างไร ประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน

กลุ่มที่จะเข้าร่วม คือ ตั้งแต่อายุ 14 ปีขึ้นไป

จะทำเมื่อไร ช่วงเวลาที่ว่าง (เสาร์ – อาทิตย์)

ในหมู่บ้านใครช่วยเราได้ ผู้ใหญ่บ้าน อบต. และผู้มีประสบการณ์/ความรู้โดยช่วย
แนะนำและเป็นที่ปรึกษาให้แก่กลุ่ม

ใช้อุปกรณ์อะไรบ้าง เสนอในการประชุมครั้งต่อไป

แผนงานการเข้าค่ายเยาวชน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้เยาวชนได้ร่วมกันคิดหาแนวทางการแก้ไขปัญหาในหมู่บ้านและให้เยาวชนช่วยกัน
วิเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อจะเข้าใจและตระหนักถึงปัญหาของหมู่บ้าน

การดำเนินงาน จัดให้มีการประชาสัมพันธ์

จัดประชุมผู้ปกครองก่อนการดำเนินงาน

ขอความร่วมมือหน่วยงานต่างๆ และผู้มีส่วนร่วม

ช่วงการดำเนินงาน ช่วงเวลาที่เยาวชนว่างมากพอที่จะสามารถเข้าร่วมกิจกรรม

เช่น ช่วงปิดเทอม

สถานที่ โรงเรียน

อุปกรณ์ สื่อต่างๆ สำหรับการดำเนินงาน

งบประมาณ คิดตามจำนวนผู้เข้าร่วม

- เยาวชนที่เข้าร่วม แบ่งการเข้าค่ายเป็นรุ่นอายุ คือ 5-10 ปี, 11-15 ปี, 16 ปีขึ้นไป
- บุคคลที่ช่วยการดำเนินงาน
- เยาวชนที่ได้รับการอบรมมาแล้ว
 - บุคลากรเจ้าหน้าที่ทางราชการ
 - การได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง

แผนการพัฒนาวัยเยาวชนห่างไกลยาเสพติด

- ประชาสัมพันธ์ให้เยาวชนและผู้ปกครองได้รู้ถึงโทษของยาเสพติด
- จัดทำสนามกีฬาและจัดหาอุปกรณ์กีฬาให้กลุ่มเยาวชนได้เล่น

<u>จะอบรมเยาวชนกลุ่มใด</u>	เยาวชนทุกรุ่นทุกกลุ่มที่ให้ความสนใจ
<u>จะทำเมื่อใด</u>	ช่วงที่มีเวลาว่าง หรือปิดเทอม
<u>คนเข้าร่วม</u>	กลุ่มเยาวชน ผู้นำของหมู่บ้าน
<u>อุปกรณ์</u>	สื่อต่างๆ ที่ใช้ในกิจกรรมนั้นๆ
<u>งบประมาณ</u>	ยังไม่มี

2.แผนงานบ้านหนองแสะ บ้านห้วยทราย

1. สนับสนุนด้านการศึกษา
2. จัดตั้งชมรมอาชีพเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน
3. ส่งเสริมให้เยาวชนร่วมกันคิดและแก้ไขปัญหาภายในหมู่บ้านด้วยกัน
4. ขอคำปรึกษาผู้ที่มีความรู้
5. ส่งเสริมให้เยาวชนมีความกล้าแสดงออก
6. จัดกิจกรรมการเข้าค่ายเชื่อมความสัมพันธ์ในหมู่เยาวชน

รายละเอียดกิจกรรมหนองแสะ

1. สนับสนุนด้านการศึกษา
 - ช่วยกันหาเงินกองทุนสนับสนุนด้านการศึกษา
 - หาบุคลากรในหมู่บ้านที่มีความรู้ความสามารถพอที่จะมาช่วยสอนเยาวชน และจะต้องสำรวจหาเยาวชนเรียนในเวลาปกติ คือ จันทร์ – ศุกร์ ก่อนว่ามีกี่คน สถานที่จัดการศึกษา งบประมาณจำนวนหนึ่ง

- อบต. ครู ตลอดจนผู้ใหญ่บ้าน ผู้ปกครองเด็ก ๆ
- เครื่องดนตรี งบประมาณฝึกซ้อม

แผนงานร่วมกันทั้งตำบล

1. ศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนของแต่ละหมู่บ้าน
2. ประชุมประจำเดือน
3. สรุปงานร่วมกัน
4. อบรมเสริมทักษะการทำงานปีละ 2 ครั้ง
5. ศึกษาดูงานร่วมกัน 1 ครั้ง
6. ทำกิจกรรมในโรงเรียน
7. ทำแผนงานเสนอ อบต.

วิเคราะห์ สรุปผล

การคัดเลือกแกนนำเยาวชนใช้วิธีการคัดเลือกหลากหลายรูปแบบเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแทนเยาวชน

1. ผู้นำชุมชนเสนอชื่อ ส่วนใหญ่จะได้ตัวแทนเยาวชนตามโครงสร้างเดิมของหมู่บ้าน เช่น ประธานกลุ่มหนุ่มสาวหรือกลุ่มเยาวชนของหมู่บ้านและเป็นเยาวชนที่นิสัยดี เรียบร้อย ตั้งใจเรียน ค่อนข้างมีอายุมากประมาณ 18 - 25 ปี

2. การคัดเลือกแกนนำเยาวชนจากการประชุมหรือจัดค่ายเยาวชน ตัวแทนเยาวชนที่ได้รับการคัดเลือกจะเป็นเยาวชนที่ค่อนข้างมีบทบาทกล้าแสดงออกในค่าย และเป็นหัวใจเพื่อนทั้งจากกลุ่มที่เรียบร้อยและกลุ่มที่ซอซเซ่ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง

3. การคัดเลือกโดยทีมงานวิจัย จะเป็นการคัดเลือกจากตัวเยาวชนที่มีอิทธิพลในกลุ่มเพื่อน(หัวใจ) กลุ่มต่างๆ ที่ไม่ได้เข้ามาร่วมกระบวนการตามข้อ 1 ข้อ 2 โดยการสร้างความคุ้นเคยและชักชวนมาร่วมกลุ่ม

แกนนำเยาวชนที่ได้รับการคัดเลือกจะมีคุณสมบัติเหล่านี้ในบางข้อ

1. มีใจรัก สมัครที่จะทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับเยาวชนในหมู่บ้าน
2. สามารถเข้ากับเยาวชนในหมู่บ้านได้และได้รับการยอมรับเป็นอย่างดี
3. เป็นตัวแทนของกลุ่มต่างๆ เช่น ผู้หญิง ผู้ชาย กลุ่มเล่นกีฬา กลุ่มอาชีพ
4. สามารถประสานงานกับผู้นำชุมชนและกลุ่มต่างๆ ในชุมชนได้
5. มีทักษะการพูดการกล้าแสดงออกและมีความเป็นผู้นำ

- 6.มีเวลาที่จะมาทำงานร่วมกับเยาวชนในหมู่บ้านและระดับตำบล
- 7.มีอายุมากกว่าเพื่อนๆ ในกลุ่มเดียวกัน
- 8.มีอัธยาศัยและมนุษยสัมพันธ์ดี
- 9.เป็นแกนนำของเยาวชนของหมู่บ้านอยู่แล้ว

ตารางระดับการพัฒนาของแกนนำจากแกนนำ 39 คนในช่วงระยะเวลาดำเนินโครงการ

ระดับ	จำนวนแกนนำ	ทักษะความสามารถ
ดี	10 คน	สามารถนำประชุมกลุ่มเพื่อนได้ นำเกมส์ / กิจกรรมทั้งในและต่างกลุ่มได้ สามารถประสานงานกับเพื่อนและผู้นำชุมชนได้ มีทัศนคติที่เปิดกว้างยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนๆ สามารถรับผิดชอบบริหารงบประมาณ จัดการบัญชีเบื้องต้นได้และเป็นตัวหลักในการรับผิดชอบการจัดกิจกรรมได้
ปานกลาง	16 คน	สามารถนำเกมส์ / กิจกรรมได้เป็นบางกิจกรรม ประสานกลุ่มเพื่อนมาเข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมมากในกิจกรรม
น้อย	13 คน	สามารถวิเคราะห์ปัญหาและนำเสนอปัญหาเยาวชนและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และสามารถสะท้อนการทำงานได้ในแต่ละกิจกรรม

สรุปปัจจัยที่สนับสนุนให้เยาวชนเกิดการพัฒนาดตนเอง

ปัจจัยที่สนับสนุนให้แกนนำเยาวชนพัฒนาตัวเองได้มีหลายปัจจัย เช่น บุคลิกส่วนตัว ความสนใจ พื้นฐานของครอบครัว การศึกษาและประสบการณ์ต่างๆ กระบวนการในโครงการเป็นตัวช่วยเสริม กระตุ้นให้แกนนำได้ฝึกฝนและแสดงออกได้อย่างเต็มที่ ทำให้เกิดพัฒนาการได้รวดเร็วขึ้น ดังนั้นกระบวนการพัฒนาแกนนำเยาวชนต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้แกนนำเยาวชนได้เสนอความคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหาเชื่อมโยงกับชุมชน และวางแผนงานได้อย่างอิสระมีการฝึกฝนจากสถานการณ์จำลองหรือเกมส์ต่างๆ และได้ทดลองปฏิบัติจริงมีการสรุปผลและสะท้อนปัญหาเป็นระยะ โดยพี่เลี้ยงทีมงานวิจัยเป็นคนสนับสนุนในการทำงานของแกนนำเยาวชน

บทที่ 6

ภาคปฏิบัติการแกนนำกลุ่มเด็กและเยาวชน

1. วัตถุประสงค์ / จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้แกนนำเยาวชนมีทักษะการปฏิบัติงานในชุมชน
2. เพื่อให้แกนนำเยาวชนได้ปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้

2. การปฏิบัติการตามแผนงาน

2.1 การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน

ขั้นตอน วิธีการ

1. แกนนำเยาวชนวางแผนการทำงาน คิดกรอบประเด็นที่จะศึกษา มีการประชุมปรึกษาหารือภายในกลุ่มเพื่อช่วยกันกำหนดกรอบ โดยเนื้อหาที่จะศึกษาต้องมีประโยชน์กับการทำงานของกลุ่มและสำคัญต่อหมู่บ้าน ประเด็นที่เสนอ คือ
 - ประวัติหมู่บ้านและวัด เพื่อเก็บบันทึกไว้เป็นประวัติให้เยาวชนรุ่นหลังได้รู้ถึงที่มา ที่ไปของวัดและหมู่บ้าน รู้จักบรรพบุรุษของตนเอง
 - บุคคลสำคัญต่างๆ ผู้นำ ผู้อาวุโส พ่อครูแม่ครู(ผู้เชี่ยวชาญ มีความรู้เฉพาะด้าน) เพื่อให้รู้ถึงบุคคลสำคัญในการประสานการทำงานและแหล่งความรู้ ภูมิปัญญาของชุมชน
 - กลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน เพื่อให้ง่ายต่อการประสานงานและเชื่อมการทำงานกับกลุ่มต่างๆ รวมถึงกลุ่มอาชีพที่มีอยู่ในการเป็นแนวทางการประกอบอาชีพของเยาวชน ต่อไป
 - ประเด็นอื่นๆ ที่น่าสนใจที่อาจค้นพบระหว่างการเก็บข้อมูล
2. คัดเลือกแกนนำเยาวชนตัวแทนที่จะรวบรวมข้อมูลของแต่ละหมู่บ้าน ให้แกนนำของแต่ละหมู่บ้านไปจัดทีมงานการเก็บข้อมูลขึ้นเอง หมู่บ้านละประมาณ 3-5 คน และวางแผนแบ่งงานการเก็บข้อมูลของหมู่บ้านตนเอง
3. แกนนำเยาวชนลงพื้นที่เก็บข้อมูลของหมู่บ้านต่างๆ จากผู้นำชุมชน ผู้เฒ่าผู้แก่ และบุคคลสำคัญต่างๆ โดยการศึกษาจากเอกสารที่มีอยู่ สัมภาษณ์จากผู้นำ พระสงฆ์ ผู้เฒ่าผู้แก่ จดบันทึกเอาไว้ หรือ อัดเทปการสัมภาษณ์แล้วมีการประชุมสรุปรวบรวมข้อมูลเป็นระยะ
4. รวบรวมสรุปข้อมูลส่งให้ชุมชนตรวจสอบเพิ่มเติมข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลครบทุกหมู่บ้านแล้วจึงจัดพิมพ์เป็นเอกสารส่งกลับไปให้ชุมชนและบุคคลที่เคยให้ข้อมูลช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ โดยการแสดงความคิดเห็นและส่งกลับมายังกลุ่มเพื่อจัดทำเป็นเอกสารฉบับสมบูรณ์ต่อไป

5. ทิมวิจัยสรุปข้อมูลเป็นฉบับสมบูรณ์

ผลที่เกิดขึ้น

ประเด็นที่จะศึกษา

- ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านและวัด
- บุคคลสำคัญด้านต่างๆ เช่น ผู้นำ ผู้อาวุโส ผู้มีความรู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
- กลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน
- อื่นๆ ที่น่าสนใจ

ข้อมูลหมู่บ้านของหมู่ที่ 1 บ้านแม่ตาด

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

คนเฒ่า คนแก่ รุ่นปู่ย่า เล่าว่า แรกเริ่มบ้านนี้เป็นต้นน้ำลำธารของตำบลห้วยทราย เรียกกันว่า ห้วยแม่ตาด คำว่า แม่ หมายถึง แม่น้ำ และคำว่า ตาด หมายถึง หินผาที่รองรับน้ำตก ต่อมาเมื่อราษฎรได้เข้ามาอยู่อาศัย เมื่อปี 2431 จึงเรียกบ้านนี้ว่า บ้านแม่ตาด

2 กลุ่มต่างๆ

กลุ่มแปรรูปนอมอาหาร

ได้เปลี่ยนชื่อกลุ่มเป็น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาด ทำกิจกรรมขนมอบ จัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2541 ก่อตั้งกลุ่มโดย การรวมกลุ่มกับชาวบ้านเพื่อสร้างเสริมอาชีพ โดยการเก็บเงินรวมหุ้น คนละ 100 บาท ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเพื่อจัดซื้อหาวัตถุดิบ ซึ่งมีการแปรรูปผลผลิตจากผลไม้ต่างๆ ตามฤดูกาลเช่น กล้วย สับปะรด เผือก ลำไย

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาด หมู่ 1 ต. ห้วยทราย อ. สันกำแพง จ. เชียงใหม่ มีสมาชิกกลุ่ม 44 คน ดำเนินกิจกรรมออกร้านตามงานต่างๆ ,ขายในโรงเรียน, ส่งสินค้าตามซูเปอร์มาร์เก็ต ,โรงพยาบาล

กลุ่มผู้สูงอายุ

กลุ่มผู้สูงอายุจัดตั้งเมื่อเดือนธันวาคม 2534 สมาชิก 58 คน มีตัวแทนผู้สูงอายุ 5 คน ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ได้รับใบบริการด้านสาธารณสุข 58 คน

กลุ่มกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน

จัดตั้งเมื่อปี 2531 มีคณะกรรมการ 1 คณะจำนวน 5 คน เงินกองทุนหมู่บ้านเมื่อได้มาจะใช้พัฒนาหมู่บ้านทุกปี ปัจจุบันมีเงิน 15,010 บาท และกองทุนเงินล้าน

กลุ่มเกษตรกร

จัดตั้งเมื่อปี 2522 มีสมาชิกถึงปัจจุบัน 131 คน มีเงินทุน 177,240บาท

คณะกรรมการ 5 คน

การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์

พ่อครูแม่ครูในหมู่บ้าน

1. นาย บุญทา จินะกัน	ความสามารถด้านการจักรสาน
2. อ้าย หนานทา อุดคำ	ความสามารถด้านการอ่านตัวเมือง

ข้อมูลหมู่บ้านของหมู่ที่ 2 บ้านหนองสะ

1. ประวัติของหมู่บ้านหนองสะ

นับย้อนหลังไปในอดีตประมาณ 112 ปี คือ รว ๆ พ.ศ.2404 หรือ จ.ศ. 1223 มีชาวบ้านกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมาจากหมู่บ้านขุย เขตอำเภอดอยสะเก็ด ได้นำสัตว์เลี้ยงคือ วัว,ควาย เดินทางผ่าน มาทางบริเวณที่เป็นหมู่บ้านหนองสะในปัจจุบันนี้ขณะนั้นยังเป็นป่าอยู่ ได้มองเห็นทำเลภูมิประเทศเหมาะสม มีหญ้าอุดมสมบูรณ์ มีหนองน้ำมีต้นไม้มรณ เห็นว่าเป็นสถานที่เหมาะสม สำหรับการเลี้ยงสัตว์และการเพาะปลูกเป็นอย่างยิ่งจึงพากันมาพักและปล่อยสัตว์เลี้ยงให้หากินในบริเวณนั้นซึ่งต่อมาผ่านมาบ่อย ๆ เข้าบางครั้งก็พักแรมค้างคืน ณ ที่นั้น โดยสร้างเป็นเพิงที่พักชั่วคราว ชาวบ้านที่ผ่านมาบริเวณนี้เป็นประจำมีความเห็นว่าจะต้องเดินทางบ่อยๆ ผ่านบริเวณนี้ไปหมู่บ้านป่าขุยซึ่งมีระยะทางไกลพอสมควรและเห็นว่าทำเลนี้ ซึ่งมีพืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์กว่าบ้านป่าขุยมากจึงคิดที่จะตั้งหลักแหล่งอยู่ที่นี่และปลูกบ้านอยู่ โดยมีชาวบ้านอพยพมาจากบ้านป่าขุย และได้ชักชวนญาติจากบ้านท่าไร่ บ้านต้นดู่ อ.ดอยสะเก็ด มาอยู่ร่วมอีก พลเมืองของหมู่บ้านจึงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยอาศัยเหตุที่บริเวณนี้มีหนองน้ำใกล้ ๆ หนองน้ำมีไม้ชนิดหนึ่งมีดอกสีเหลือง ซึ่งเรียกกันว่า ไม้สะ

ชาวบ้านเห็นว่าบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านมีหนองน้ำและป่าไม้สะอยู่ใกล้กันจึงตั้งชื่อหมู่บ้านที่สร้างใหม่โดยเอาสภาพแวดล้อม คือ หนองน้ำกับไม้สะมารวมกันตั้งชื่อหมู่บ้านว่าหมู่บ้าน หนองไม้สะ และต่อมาเพื่อง่ายแก่การเรียกจึงนิยมเรียกกันทั่วไปว่า บ้านหนองสะ

2. พ่อครู แม่ครูในหมู่บ้าน

- แม่กำนันแปด ประกอบกิจ	สอนฟ้อนเล็บ
- ลุงน้อยเสริฐ สิงห์ทอง	เป็นคนทำเครื่องดนตรีพื้นเมือง เช่น ซอ สะล้อ ซึ่ง
และยังสอนวิธีการเล่นอีก	
- นาย ประดิษฐ์ เป็งเรือน	ความสามารถ คำว่าฮ้า ซอ (ทำนองฮ้อ พม่า

	เสเลเมา) ดนตรีพื้นเมือง เพลงพื้นเมือง
- นาย ไสภณ กุณาเงิน	ความสามารถ ซอ จ้อย เรียนจาก แม่ศรีสอน และ พ่อน้อยศรีมา
- นาง บัววัย สามเป้ง (แม่อนคำ)	ความสามารถ ซอ จ้อย ฟ้อนดาบ
- พ่อ บุญตัน ชันแก้ว	ความสามารถ ตีกลองพื้นบ้านทุกชนิด

ข้อมูลหมู่บ้านของหมู่ที่ 3 บ้านลั่นตอง

1. ประวัติความเป็นมา

นับย้อนหลังผ่านมาในอดีตราว 400 ปีเศษ คือ ประมาณ 2132 มีตำนานเล่าสืบทอดกันมาที่แห่งนี้ได้มีชาวไทยเขินอพยพมาจากสิบสองปันนามาปลูกกระต๊อบ และบ้านเรือนอยู่ประมาณ 10 กว่าหลังคาเรือน บริเวณนี้ยังไม่มีชื่อบ้าน และชื่อวัด ต่อมาเมื่อพระพุทธรูปหนึ่งเดินทางมาจากทิศตะวันออก เข้าใจว่ามาจากประเทศลาว ได้พำนักบำเพ็ญศีลภาวนาอยู่ในป่าไผ่ที่ชาวไทยเขินปลูกบ้านเรือนอยู่ก่อนแล้ว แต่พระรูปนี้ไม่ปรากฏชื่อ ได้บำเพ็ญศีลภาวนาอยู่หลายวัน ชาวบ้านเกิดศรัทธาเลื่อมใส จึงพร้อมใจกันถางป่าไผ่ เพื่อให้พระได้อยู่สบายขึ้น ขณะถางป่าอยู่นั้น ได้พบพระพุทธรูปทองแดง (ทองแดง) องค์หนึ่ง พระพุทธรูปเกิดความพอใจในสถานที่ และพระพุทธรูปที่พบจึงได้สร้างวัดขึ้นให้ชื่อว่า วัดลั่นตอง ตามที่พบพระเป็นตอง ต่อมาเมื่อมีผู้คน และศาสนิกชนอยู่กันหนาแน่นจึงเรียกชื่อหมู่บ้านว่า บ้านลั่นตอง

2. พ่อครูแม่ครูในหมู่บ้าน

- นาย ศรีมา ปันอียะ	ความสามารถ เป็นช่างซอ ทำพิธีฮ้องขวัญ เป็นศิลปินพื้นบ้านของ อ.สันกำแพง เป็นศิลปินดีเด่นสาขาศิลปะการแสดงระดับจังหวัด ปี 40
- พ่อ ขวัญใจ จินาจันทร์	ความสามารถ คือ ซอพื้นเมือง

3. สิ่งที่น่าสนใจ

ศิลปะภาพวาดบนกระจก เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องราวของพระเวสสันดร เป็นลักษณะภาพวาดพื้นเมืองที่งดงาม ซึ่งได้รับอิทธิพลจากพม่ามีอายุประมาณ 80 ปี เดิมเคยติดอยู่ที่ฝาผนังวิหารเก่า แต่เมื่อได้ทำการสร้างวิหารหลังใหม่ขึ้นมา จึงได้นำภาพมาเก็บไว้ที่กุฏิเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน

พระธาตุวัดลั่นตอง สร้างมาประมาณ 100 ปี ซึ่งตั้งอยู่หลังวิหาร ภายในพระธาตุได้บรรจุสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านนับถือและเป็นที่ยึดเกาะไว้ภายใน ซึ่งเกือบทุกวัดจะนิยมสร้าง พระธาตุไว้หลังวิหาร เพื่อว่าเมื่อได้สวดมนต์บูชาพระในวิหาร ก็ได้กราบไหว้พระธาตุไปด้วย

พระสิงห์ 1 พระสิงห์ 2 ได้รับการบอกเล่าจากพระอธิการพัฒน์ ปภมโน เจ้าอาวาสรูปปัจจุบันว่า พระสิงห์ 1 พระสิงห์ 2 เป็นพระพุทธรูปที่มีอายุประมาณ 150-200 ปี เป็นพระพุทธรูปทองสำริดที่ศักดิ์สิทธิ์และหายากมาก

พระพุทธรูปทองแดงที่พบจากป่าไผ่ เป็นพระพุทธรูปที่จะนำออกมาให้ประชาชนเห็นเฉพาะวันสงกรานต์พระพุทธรูปในเทศกาลวันสงกรานต์ของทุกปีเท่านั้น

ข้อมูลหมู่บ้านที่ 4 บ้านสันเข้าแคบกลาง

ประวัติบ้านสันเข้าแคบกลาง

สร้างขึ้นตั้งแต่เจ้ากาวิละปกครองเมืองเชียงใหม่ประมาณ 100 กว่าปี พ.ศ. 2320 ชาวบ้านส่วนใหญ่อพยพมาจากหลายชุมชนหลายเผ่า เป็นชาวไทยเขิน หมู่บ้านสันเข้าแคบกลางนี้เป็นหมู่บ้านที่สร้างก่อนหมู่บ้านอื่นในตำบลห้วยทราย ได้รับพระราชทาน วิสุคามศรีมา พ.ศ .2487 รัชกาลที่ 8 นอกเหนือจากนี้ไม่มีใครรู้ประวัติวัดและประวัติหมู่บ้านเลย

ข้อมูลหมู่บ้านที่ 5 บ้านหม้อ

1. ประวัติ

ประวัติวัดทุ่งต้อม หรือชาวบ้านเรียกว่า วัดบ้านหม้อ ได้สร้างมาเมื่อไรไม่ปรากฏ หลักฐานประมาณ 199 ปีแต่เดิมวัดนี้ ตั้งอยู่ที่ ร.ร. วัดบ้านหม้อ บัดนี้ให้ตั้งเป็นโรงเรียนประชาบาล ประถมต้น วัดบ้านหม้อเป็นธรณีสงฆ์ไปในสมัยนั้น ได้มีราษฎรอพยพมาจากบ้านทุ่งต้อม อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ ได้มาทำไร่ ทำสวน ปลูกสร้างเป็นที่อยู่อาศัย เห็นว่าวัดเก่าไกลจากหมู่บ้าน ใกล้ป่า ประกอบกับถูกไฟไหม้อยู่เสมอ ชาวพระเถร ภิกษุไปจำพรรษาอยู่ประจำก็ยาก จึงได้ตกลงช่วยกันย้ายมาตั้งอยู่ที่ปัจจุบัน อาศัยมูลเหตุที่คณะตนได้อพยพมาจากบ้านเก่า จึงได้ร่วมกันตั้งชื่อวัดนี้ว่า วัดทุ่งต้อม ปัจจุบันวัดทุ่งต้อมก็อยู่ อ.สันป่าตอง อีกแห่งด้วย ประกอบกับชาวบ้านมีอาชีพทำหม้อ หรือปั้นหม้อ ทำด้วยดินเหนียว ใช้มือปั้นหม้อต่างๆ เช่น หม้อใส่ น้ำดื่ม หม้อแกงปรุงอาหาร หม้อวงต้มยา หม้อใส่ข้าวสาร หม้อทุกชนิดที่ต้องการ มีชาวบ้านใกล้และไกลต่างนำเอาของกินของใช้ มาแลกเปลี่ยนและนำไปขาย ชาวบ้านจึงขนานนามอีกว่า วัดหม้อ หรือ วัดบ้านหม้อจนกระทั่งถึงทุกวันนี้

ข้อมูลหมู่บ้านที่ 6 บ้านดอยขิว

1. ประวัติวัดดอยขิว

เนื่องด้วยวัดดอยขิวเป็นวัดที่เก่าแก่มียุคนับเป็นหลายร้อยปี แต่เดิมนั้นได้เป็นวัดร้างเหลือแต่ซากเจดีย์และเนินพระวิหาร ซึ่งตั้งอยู่บนยอดดอยเล็กๆ ห่างจากหมู่บ้านมาพอประมาณ และสูงกว่าพื้นที่ราบทั่วไปประมาณ 300 เมตร จนกระทั่งมาถึงสมัยที่คณะฝ่ายสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ได้นิมนต์ท่านครูบาศรีวิชัยเจ้าลงไปสอบสวนที่กรุงเทพฯ และได้จับพระภิกษุและสามเณรที่ครูบาศรีวิชัยบวชไว้ในสมัยนั้นเพราะไม่มีใบสุทธิสักใบให้หมด แต่ก็ยังมีพระบางองค์ บางรูปที่หลบหนีไปจำ

อยู่ที่วัดอื่น ในจำนวนนั้นก็มีครุบาคันธา ที่หลบหนีมาซึ่งได้จำพรรษามาหลายวัด จนกระทั่งมาพบวัดดอยฮิวแห่งนี้โดยที่ท่านเดินธุดงค์ตามป่าตามเขาแถบนี้มาตลอด เมื่อธุดงค์มาถึงหนองน้ำซึ่งอยู่ไม่ห่างจากวัดร้างมากนักจึงได้ปักกลดจำวัดอยู่ที่ข้างหนองน้ำเท่านี้เป็นเวลาหลายวัน จนกระทั่งคืนหนึ่งอันเป็นคืนข้างแรม ท่านก็นิมนตรเห็นแสงเงินแสงทอง 2 ดวง ทางทิศเหนือของหนองน้ำ ท่านจึงสะดุ้งตื่น แล้วลุกขึ้นนั่งสมาธิ จิน্তว่าบริเวณนี้มีวัดร้างอยู่ รุ่งเช้าหลังจากฉันเสร็จแล้ว ท่านจึงได้เดินสำรวจในบริเวณใกล้เคียงนั้น ห่างไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 400 เมตร ก็มีวัดร้างเหินฐานบอกให้ทราบว่าเป็นวัดมาก่อนซ่อนอยู่ในถ้ำวัลย์และร่มไม้อันหนาที่บ่ ท่านก็มาพิจารณาว่าควรจะบูรณะให้เป็นวัดขึ้นมาอีกครั้ง ดังนั้นต่อมาก็วันหนึ่งหลังจากฉันอาหารเช้าเสร็จแล้ว ท่านก็ได้เรียกชาวบ้านที่ทำไร่ทำสวนบริเวณใกล้เคียง มาปรึกษาว่าควรจะบูรณะวัดร้างบนดอยแห่งนี้ ให้เป็นวัดขึ้นมาอีกครั้ง พวกชาวไร่ ชาวสวนก็เห็นด้วย โดยได้กล่าวคำอนุโมทนาสาธุกันถ้วนหน้า ขอพึ่งบุญบารมีของครุบาคันธาให้ช่วยบูรณะปฏิสังขรณ์ขึ้นเป็นวัดให้ได้แล้วก็ลงมือถากถางพื้นที่จนสร้างวัดขึ้นมาสำเร็จประมาณ พ.ศ.2346

ต่อมาเมื่อสร้างวัดเสร็จแล้ว ครุบาคันธาจึงได้อธิฐานจิตข้างหนองน้ำอีกครั้งหนึ่ง จึงได้รู้ว่าหนองน้ำแห่งนี้มีชื่อว่าหนองฮิว และยังมีดวงวิญญาณเจ้าแม่หนองฮิวสิงสถิตอยู่ ครุบาคันธาจึงได้ตั้งจิตอธิษฐานถามดวงวิญญาณเจ้าแม่หนองฮิวว่า แสงเงินแสงทองที่ท่านเห็นคืออะไร เจ้าแม่หนองฮิวตอบว่า แสงที่ท่านเห็นทั้ง 2 นั้นคือ ปลาฮิวเงิน ปลาฮิวทอง ที่เจ้าแม่ดูแลรักษาอยู่ ต่อมาไม่นานครุบาคันธาก็ได้นิมนตรเห็นเจ้าแม่หนองฮิวบอกให้ไปเอาปลาฮิวเงินปลาฮิวทอง มาเก็บรักษาไว้ที่วัด เพราะต่อไปข้างหน้า จะมีคนมาทำไร่ ทำนา ทำสวนมากขึ้นและคนทั้งหลายที่มาทำสวน ทำนา เหล่านั้นก็จะมาแย่งชิงกันเอาไป โดยจะมีการทำร้ายกันเป็นเนืองนิจ

เมื่อครุบาคันธา ได้รับคำบอกเล่าจากเจ้าแม่หนองฮิวตามนิมนตร ตื่นเช้าขึ้นมาท่านก็ไปที่หนองน้ำเดินลัดเลาะไปบนคันดินของหนองน้ำ ไปทางทิศที่ท่านเคยเห็นแสงเงิน แสงทอง ก็ปรากฏว่ามีปลาฮิวเงิน ปลาฮิวทอง 2 ตัว ลอยคู่กันริมฝั่งคันดิน ครั้งแรกที่เห็นก็พบว่าปลา 2 ตัวนั้นอยู่เป็นคู่ขนานกันไปข้างหน้าท่าน ท่านจึงได้ลำพึ่งกับตัวเองว่า ปลายังมีชีวิตอยู่อย่างนั้นหรือเจ้าแม่ จะให้ท่านจับเอาไปไว้ที่วัด ไม่เอาแน่ แม้แต่ มด ลิ่น ไรวู เรายังไม่ทำร้าย คิดได้ดังนั้น ท่านครุบาก็ทำท่าจะหันหลังกลับ ก็เห็นปลา 2 ตัวนั้นพร้อมใจกัน กระโดดขึ้นเหนือน้ำ มีเสียงดังพอสสมควร ครุบาท่านสะดุดใจเฝ้ามองดูอยู่ จนกระทั่งน้ำนั้นสงบนิ่ง และอย่างไม่คาดคิด เหมือนกับมีปาฏิหาริย์ ท่านมองดูอีกไม่นานก็เห็นปลา 2 ตัว ที่จมลงไปใต้น้ำนั้นลอยขึ้นมา ในลักษณะที่หงายท้องเหมือนปลาที่ตายแล้ว ท่านครุบาจึงได้อธิฐานว่า ถ้าหากว่าเจ้าแม่ต้องการจะให้ท่านนำปลา 2 ตัวนี้ มาอยู่ที่วัดจริงๆ ก็ขอให้ข้าพเจ้าจับปลาได้ง่าย เสร็จแล้วท่านก็เอามือทั้ง 2 ข้าง จับเอาปลาข้างละตัวขึ้นมา ปรากฏว่าปลาทั้ง 2 ตัวแน่นิ่งไม่ได้ดิ้นรนขดขึ้น

ท่านครูบาคันธา จึงได้พิจารณาปลาทั้ง 2 ตัวอย่างถ่วงถี่ ท่านครูบาคิดในใจว่าทำไม ถึงเป็นไปได้ถึงเพียงนี้ เพราะว่าปลาทั้ง 2 ตัวนั้นมันเป็นปลาเงินปลาทองจริงๆ มิใช่ปลาตามแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วไป เมื่อคิดได้ดังนั้นท่านจึงนำ ปลาเงิน ปลาทอง ทั้ง 2 ตัว นั้นมาตั้งไว้ตรงหน้าพระประธานในวิหารที่ท่านได้สร้างขึ้นมานี้ใหม่ และได้ตั้งชื่อวัดขึ้นชื่อว่า **วัดดอยหนองขิว** ส่วนหนองน้ำนั้นก็ยังมีอยู่เหมือนเดิมจนกระทั่งทุกวันนี้

ข้อมูลหมู่บ้านที่ 7 บ้านป่าดิง

1. ประวัติความเป็นมา

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านไม่แน่ชัด เนื่องจากไม่มีผู้ใดบันทึก หรือรวบรวมเก็บไว้ แต่ยังคงไว้เพียง ประวัติความเป็นมาของวัดเท่านั้นแต่จากคำบอกกล่าวว่า หมู่บ้านกับวัดได้เกิดขึ้นพร้อมๆ กัน

ประวัติความเป็นมาของวัดป่าดิง

ความเป็นมาของชื่อวัด ความเดิมมีอยู่ว่า หมู่บ้านแห่งนี้คนนิยมเรียกว่า “บ้านป่าดิงหลวง” เพราะมีไม้ดิงอยู่มาก มีต้นเล็กต้นใหญ่นำมาทำเป็นที่พักอาศัยได้ และทางทิศตะวันออกของหมู่บ้านมีภูเขา อยู่ไม่ไกลนักและภายในหมู่บ้านมีวัดตั้งอยู่ชื่อว่า วัดศรีทรายมูล โดยเฉพาะชื่อวัดนี้พบในคัมภีร์ใบลานท่านเขียนไว้ว่า “ ข้าเขียนปางเมื่อปฏิบัติอยู่วัดศรีทรายมูลน้ำล่อม ปาคาอ้อมดินป่าดิงหย่อนวันนั้นแล “ นี่เป็นที่มาของวัดป่าดิงจนถึงปัจจุบันนี้

นามผู้สร้างนั้นไม่ปรากฏ ตามที่สืบรู้ว่า วัดในชนบทนั้นคือ ไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งสร้างถึงมีก็น้อยนักเหตุเพราะว่าชาวบ้านทุกคนมีความนับถือศาสนาเหมือนกันหมดอยู่แล้ว จะสร้างอะไรจะทำอะไรนั้นชาวบ้านก็พร้อมกันสละแรงกายแรงทรัพย์ช่วยกัน ด้วยแรงนับถือทั้งสมภารวัด มักทายก นายบ้าน ได้ร่วมแรงร่วมใจกัน ส่วนที่ดินสร้างวัดนั้นพ่อหนานจันทร์ (ทิดจันทร์) เป็นผู้มอบให้ เพราะเป็นที่ดอนนาหรือที่ราบสูงซึ่งล้อมรอบไปด้วยทุ่งนา จึงจัดสถานที่สร้างวัดใหม่เมื่อประมาณปี พ.ศ.2414 ปีมะแม จ.ศ. 1233 มีที่ดินในครั้งนั้นประมาณ 1 ไร่เศษ ต่อมาได้ขยายที่ออกไปอีกมีเนื้อที่ประมาณ 4 ไร่ กับ 2 งานกว่า

ต่อมาได้มีการย้ายวัด ซึ่งมีผู้สูงอายุเล่าให้ฟังว่า เมื่อประมาณ 100ปี มานี้มีเหตุ ณ ที่วัดเดิมคือวัดศรีทรายมูล มีเรื่องอยู่ว่า เวลาพลบค่ำของวันหนึ่งมีคนตายเกิดขึ้นระหว่างทาง เมื่อชาวบ้านรู้เรื่อง ก็พากันไปดูก็รู้ว่าผู้ตายคือนายศุกร ไม่รู้ว่าใครเป็นฆาตกร พอรุ่งเช้าของวันใหม่ ชาวบ้านเข้าไปเพื่อจะปรึกษาท่านสมภาร ก็ทราบที่ท่านไม่อยู่แล้ว ชาวบ้านเกิดความสงสัย มาสืบรู้ทีหลังว่าท่านกับคนตายมีความขัดแย้งกันเป็นการส่วนตัว นี่เป็นมูลที่ย้ายวัด

เหตุใดถึงย้าย เพราะเหตุว่าคนในสมัยนั้น มีความกลัวกันมากและยังถือกันว่าเป็นเสนียดไม่เป็นมงคลแก่วัด เมื่อชาวบ้านทราบเหตุอันนี้ จึงพร้อมใจตกลงย้ายวัดไปสร้างที่ใหม่ และเป็น

ของหมู่บ้านต่างๆ เยาวชนได้มีความตระหนักถึงคุณค่าของท้องถิ่น เช่น เรื่องราวประวัติหมู่บ้านต่างๆ เยาวชนมองว่าเป็นเรื่องน่าสนใจ บางเรื่องไม่เคยทราบมาก่อนรวมถึงประเด็นเก่าๆ ที่ทำสืบทอดกันมา ที่ถูกถ่ายทอดจากสื่อบุคคล ประสบการณ์ตรงของผู้เฒ่า ผู้แก่ ทำให้มีชีวิตชีวาน่าสนใจมากขึ้น เกิดความสัมพันธ์ที่ดีและเห็นคุณค่าของผู้เฒ่าผู้แก่โดยเชิญให้มาทำการสอนสืบทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาให้กับเยาวชนในช่วงวันหยุด และช่วงเทศกาลต่างๆ และเยาวชนได้แสดงความรักโดยไปเยี่ยมเยียน พูดคุยอย่างต่อเนื่องในโอกาสวันสำคัญ เช่น ปีใหม่เมื่อ (สงกรานต์) จะพากันไปรดน้ำดำหัวคนเฒ่าคนแก่ นอกจากนี้แกนนำเยาวชนยังมีความภาคภูมิใจกับข้อมูลต่างๆ ที่ตัวเองได้รวบรวมไว้เป็นประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นตัวเอง เกิดความห่วงใยทรัพยากร เช่น แม่น้ำ แหล่งต้นน้ำ ป่าของหมู่บ้าน ซึ่งในอดีตมีความสำคัญจนกลายเป็นชื่อหมู่บ้าน แต่ปัจจุบันถูกทำลาย ถูกมองข้าม แกนนำเยาวชนจึงมีความคิดที่จะช่วยกันดูแลรักษา โดยคิดเป็นแผนงานกิจกรรมต่อไป

2.2 กิจกรรมเสริมความรู้เรื่องเอดส์ เพศศึกษา ยาเสพติดให้กับเยาวชน

รูปแบบกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นลักษณะค่ายอบรมเสริมความรู้ โดยใช้กระบวนการ

การแบบมีส่วนร่วม ระยะเวลา 3 วัน 2 คืน

ขั้นตอน วิธีการ

- ประชุมวางแผน เตรียมงาน คิดรูปแบบกิจกรรม วางเนื้อหาในค่าย
- ประชาสัมพันธ์รับสมัครเยาวชนที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในค่าย
- จัดกิจกรรมค่ายเสริมความรู้ให้กับเยาวชน
- สรุปประเมินผลการจัดค่าย

ผลที่เกิดขึ้น

จำนวนผู้เข้าร่วมเป็น เยาวชนชาย หญิง อายุ 13 – 20 ปี จำนวน 53 คน

หลักสูตรการอบรม

เนื้อหา	วิธีการ กระบวนการ
การชี้แจงวัตถุประสงค์ สร้างความคุ้นเคย ความ คาดหวัง ข้อตกลงร่วม กัน	<ul style="list-style-type: none"> - กล่าวนำ ชี้แจงวัตถุประสงค์ค่าย - เล่นเกมส์ ทำความรู้จักกัน แนะนำตัว - แจกบัตรคำ เขียนความคาดหวังของตนเอง นำติดกระดาน วิทยากรประมวลสรุป - ระดมข้อตกลงกติกาการอยู่ร่วมกันในค่าย
ความรู้เรื่องเอดส์	<ul style="list-style-type: none"> - เล่นเกมส์ที่นำเข้าสู่บทเรียนเรื่องเอดส์

	<ul style="list-style-type: none"> - แบ่งกลุ่มย่อย 5 กลุ่มให้ระดมข้อมูลสิ่งที่คุณรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ และคำถามข้อข้องใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ - นำมาอภิปรายกลุ่มใหญ่ พี่เลี้ยงและวิทยากรเพิ่มเติมข้อมูล (เนื้อหาครอบคลุมประเด็น การติดต่อ การป้องกัน การอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อ และความเชื่อต่างๆ เกี่ยวกับเอดส์)
พฤติกรรมเสี่ยงต่อเอดส์	<ul style="list-style-type: none"> - ระดมความเสี่ยงของวัยรุ่นต่อโรคเอดส์เขียนลงในบัตรคำ - แบ่งกลุ่มย่อยช่วยกันอภิปรายจัดลำดับความเสี่ยงจากน้อยไปหามาก - แต่ละกลุ่มช่วยกันคิดวิธีการลดความเสี่ยงจากพฤติกรรมเหล่านั้น - ตัวแทนกลุ่มนำเสนอกลุ่มใหญ่
ถุงยางอนามัย	<ul style="list-style-type: none"> - เล่นเกมส์ถุงยางวน โดย เขียนคำสั่งไว้ในถุงยางแล้วเป่าเป็นลูกโป่ง - ให้ผู้เข้าร่วมนั่งล้อมเป็นวงกลมเปิดเพลงจังหวะเร้าใจ มอบลูกโป่งเข้าไปในวง - ให้ผู้เข้าร่วมส่งลูกโป่งวนต่อไปเรื่อยๆ ในวงกลมเมื่อเพลงหยุดที่ใครให้หนึ่งทับลูกโป่งจนแตกแล้วปฏิบัติตามคำสั่งในลูกโป่ง ● คำสั่งที่ 1ให้อ่านฉลากข้างซองถุงยางให้เพื่อนฟังโดยละเอียด เพื่อสังเกตวันหมดอายุ ขนาด และลักษณะถุงยาง ● คำสั่งที่ 2 ให้เป่าถุงยางให้ใหญ่ที่สุดเพื่อให้รู้ว่าถุงยางอนามัยยืดหยุ่นได้ ● คำสั่งที่ 3 ให้นำถุงยางไปใส่น้ำเพื่อให้รู้ถึงคุณสมบัติของถุงยางว่าสามารถป้องกันน้ำคดหลังได้ ● คำสั่งที่ 4 ให้สาธิตวิธีใส่ถุงยางอนามัยให้เพื่อนดูเพื่อสอนวิธีการใช้ที่ถูกต้อง
เพศศึกษา	<p>ความเปลี่ยนแปลงสรีระร่างกาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบ่งกลุ่มชาย หญิง - ให้วาดรูปความเปลี่ยนแปลงจากเด็กเป็นผู้ใหญ่พร้อมอธิบายเพิ่มเติมจากรูป - ถามคำถามข้อสงสัยเกี่ยวกับเพศตรงข้าม - นำเสนอต่อกลุ่มใหญ่ พี่เลี้ยง วิทยากรอธิบายเพิ่มเติม

การคุมกำเนิด	อธิบายข้อมูลเรื่องการคุมกำเนิดพร้อมสถิติอุปกรณ์และยาคุมแต่ละชนิด
ยาเสพติด	<ul style="list-style-type: none"> - แบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ 8-10 คน ให้ช่วยกันวิเคราะห์ถึงสาเหตุ ผลกระทบโดยใช้กระบวนการต้นไม้ปัญหา แล้วเสนอแนวทางแก้ไขต่อสถานการณ์ยาเสพติดที่เราทำได้ - แต่ละกลุ่มนำเสนอการวิเคราะห์ และแนวทางแก้ไขของตนเองในรูปแบบละคร

ผลที่เกิดกับแกนนำและเยาวชน

การจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องเอดส์ / เพศศึกษาทำให้แกนนำได้มีการเตรียมตัวและฝึกฝนการใช้กระบวนการอบรมแบบมีส่วนร่วมและยังต้องเตรียมข้อมูลเนื้อหาต่างๆ ทำให้มีความชัดเจนในเนื้อหาที่ต้องนำเสนอ กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับความรู้ ความสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง เช่น การดูแลสุขภาพทางเพศ การมีประจำเดือน การใช้ถุงยางอนามัย การคุมกำเนิดซึ่งเป็นปัญหาที่เยาวชนกำลังเผชิญอยู่ หลังจากการอบรมกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมอบรมมีความไว้วางใจในตัวแกนนำ มาขอรับคำปรึกษาและความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ / เอดส์อย่างต่อเนื่อง มีการมาขอรับถุงยางอนามัย ทำให้เยาวชนกลุ่มเป้าหมายมีการป้องกัน มีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยมากขึ้น

2.3 การจัดการแข่งขันจักรยานแรลลี่เยาวชน

ขั้นตอน วิธีการดำเนินงาน

1. จัดประชุมวางแผนการทำงาน แกนนำเยาวชนได้จัดประชุมวางแผนการจัดการแข่งขัน โดยเชิญผู้นำชุมชนเข้ามาร่วมในการวางแผนงานและแบ่งบทบาทหน้าที่ในการทำงานและการสนับสนุนของชุมชน เช่น ทีมงานแกนนำแต่ละคนต้องมีหน้าที่อะไรบ้างในงาน ชุมชนจะช่วยประชาสัมพันธ์และสนับสนุนของรางวัลและเข้าร่วมในงาน
2. ประชาสัมพันธ์การแข่งขันให้กับเยาวชนและชุมชน โดยใช้รูปแบบการประกาศเสียงตามสาย ขอความร่วมมือกับโรงเรียนในการแจ้งให้นักเรียนทราบ การทำป้ายผ้า ป้ายกระดาษโฆษณาและบอกต่อๆ กัน
3. ขอการสนับสนุนจากชุมชนในการจัดงานในรูปแบบต่างๆ เช่น ร้านค้าสนับสนุนของรางวัล เงินรางวัล ขุดช่วยเหลือนักงานช่วยอำนวยความสะดวกตลอดเส้นทาง หมออนามัยมาช่วยเป็นฝ่ายปฐมพยาบาล กลุ่มแม่บ้านสนับสนุนอาหาร เป็นต้น
4. จัดดำเนินการแข่งขันจักรยานโดยใช้เส้นทางภายในตำบลห้วยทราย ระหว่างทางจะมีการหา RC ความรู้ต่างๆ มีจุดบริการน้ำดื่ม พอเข้าเส้นชัยก็จะมีอาหารบริการโดย

กลุ่มแม่บ้าน จากนั้นก่อนแจกรางวัลจะมีการตอบคำถาม ความรู้ชิงรางวัลเล็กๆ น้อยๆ ก่อนรับรางวัล

5. สรุปการทำงานหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม

ผลที่เกิดขึ้น

มีเยาวชนสนใจเข้าร่วมแข่งขันจำนวนมาก แกนนำเยาวชนได้ฝึกการทำงานร่วมกันและการประสานงานกับชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ส่งผลให้ชุมชนมีความเชื่อมั่นในกลุ่มเยาวชนมากขึ้นและให้การสนับสนุนกลุ่มเยาวชนในการทำงาน เช่น สนับสนุนของรางวัลต่างๆ สนับสนุนงบประมาณ และให้ความร่วมมือเข้าร่วมงาน

2.4 การส่งเสริมอาชีพ

ขั้นตอน วิธีการดำเนินงาน

1. ประชุมทีมงานวางแผนการทำงาน
2. ประชาสัมพันธ์ให้เยาวชนที่สนใจด้านการประกอบอาชีพมาร่วมโครงการ
3. จัดสรรงบประมาณให้กับเยาวชนที่มีความสนใจ
4. เยาวชนดำเนินงานตามอาชีพของตน
5. สรุปผลการทำงานร่วมกัน

ผลที่เกิดขึ้น

มีกลุ่มเลี้ยงปลา	7	คน
กลุ่มเกษตรปลอดสารพิษ	6	คน
กลุ่มเปิดร้านขายของชำ	4	คน

วิเคราะห์ สรุปผล

ในขั้นตอนภาคปฏิบัติของแกนนำเยาวชนเป็นการที่แกนนำเยาวชนได้ปฏิบัติจริง ตามแผนงานของตนเอง มีการวางแผนและสรุปงานร่วมกัน ทำให้เกิดทักษะความชำนาญในการทำงานมากขึ้น และในภาคปฏิบัติมีกิจกรรมที่ทำหลากหลายทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกิจกรรมต่างๆ ได้ฝึกการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในการทำงาน ทำให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน และการประสานความร่วมมือกับชุมชน ชุมชนได้มีส่วนร่วมสนับสนุนการทำงานของกลุ่มเยาวชน และมั่นใจในการทำงานของกลุ่มเยาวชน ส่งผลให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนของกลุ่มเยาวชน

บทที่ 7

การสร้างเครือข่ายเยาวชนระดับตำบล

วัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือของแกนนำระดับตำบล
2. เพื่อหารูปแบบลักษณะเครือข่ายในระดับตำบลที่เหมาะสม

กระบวนการ / วิธีการสร้างเครือข่าย

1. คัดเลือกแกนนำเยาวชน เพราะแกนนำจะเป็นหัวใจสำคัญของการทำงานของเครือข่าย มีบทบาทหน้าที่หลักตั้งแต่การวางแผนงาน จัดกิจกรรมของเครือข่าย บริหารจัดการเครือข่าย และสร้างแกนนำรุ่นใหม่ขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง กระบวนการคัดเลือกแกนนำจึงเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญในการสร้างเครือข่ายเยาวชนในการคัดเลือกแกนนำเยาวชนจาก 8 หมู่บ้านมาร่วมเป็นเครือข่ายเยาวชนระดับตำบลโดยใช้วิธีการคัดเลือก 3 รูปแบบ คือ

- 1.1 ผู้นำและเยาวชนในหมู่บ้านเป็นผู้คัดเลือก
- 1.2 คัดเลือกจากการจัดกิจกรรมเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมด้วยกันเสนอชื่อ
- 1.3 คัดเลือกจากทีมงานวิจัย

คุณสมบัติแกนนำที่นำไปสู่เครือข่ายไปสู่ความสำเร็จ

สรุปคุณสมบัติของแกนนำที่จะทำให้เครือข่ายทำงานได้สำเร็จ มีดังนี้

- มีใจรักที่จะทำงาน
- เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน
- ผู้ปกครองให้การสนับสนุน
- มีใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
- เปิดรับเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และพัฒนาตนเอง
- มีความเป็นผู้นำกล้าแสดงออก

2. การอบรมเสริมศักยภาพแกนนำเยาวชน

เป็นการสร้างความคุ้นเคยของแกนนำเยาวชนจากแต่ละหมู่บ้านให้มาเข้าร่วมในการอบรมด้วยกัน ได้ร่วมกันวิเคราะห์ถึงสภาพชุมชน และสภาพปัญหาของเยาวชนเป็นการสร้างความตระหนักร่วมกัน มีเป้าหมายร่วมกันในการทำงานของเครือข่าย และเสริมทักษะที่จำเป็นในการทำงาน คือ เรื่องการเป็นผู้นำกิจกรรม การทำงานร่วมกันเป็นทีม การประสานงาน การ

บริหารจัดการกลุ่ม และต้องมีแนวคิดการสืบทอดสร้างแกนนำเยาวชนรุ่นใหม่ขึ้นมาจึงจะทำให้เครือข่ายต่อเนื่องยั่งยืน กระบวนการเสริมศักยภาพเยาวชนต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับเยาวชนในแต่ละบริบทในกรณีศึกษาตำบลห้วยทรายเป็นกลุ่มเยาวชนในชุมชนจึงต้องเน้นในเรื่องการประสานงานกับชุมชน และการสร้างแกนนำรุ่นใหม่ก็เป็นเรื่องสำคัญเพราะเป็นกลุ่มเยาวชนที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติไม่มีสถาบันรองรับ หรือการเข้ามาของสมาชิกใหม่อย่างเป็นระบบ แกนนำจึงต้องมีทักษะในการสร้างแกนนำรุ่นใหม่มาเสริมทีมเสมอ

3. การวางแผนงานร่วมกัน

ในกระบวนการวางแผนงานของโครงการนอกจากจะมีแผนงานของแต่ละหมู่บ้าน แล้วนั้นยังมีแผนงานร่วมของเครือข่ายระดับตำบล เพื่อให้เกิดการหนุนเสริมการทำงานและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย

4. แกนนำเครือข่ายจัดกิจกรรมร่วมกันในชุมชน

ในการจัดกิจกรรมตามแผนงานของแต่ละหมู่บ้านและแผนงานร่วมของเครือข่ายระดับตำบล แกนนำเยาวชนได้ลงไปช่วยหนุนเสริมการจัดกิจกรรมกันระหว่างหมู่บ้าน ช่วยกันประสานงานกับชุมชน แบ่งบทบาทหน้าที่กันทำงานแต่ละกิจกรรมมีการสรุปการทำงานร่วมกัน เกิดความสัมพันธ์ในการทำงานและผ่านประสบการณ์การทำงานร่วมกัน

5. การประชุมประจำเดือนของเครือข่ายเยาวชนระดับตำบล

เป็นการพบปะแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลและสถานการณ์ของเยาวชนในหมู่บ้านตัวเอง วางแผนการทำงานร่วมกัน รายงานความคืบหน้าปัญหาอุปสรรคการทำงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์และหาแนวทางการแก้ไขการทำงาน

6. การไปรวมกิจกรรมกับเครือข่ายอื่นนอกชุมชน

ทำให้แกนนำเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้กับกลุ่มอื่นๆ รู้จักเพื่อนใหม่ ไม่รู้สึกโดดเดี่ยวในการทำงานและนำเสนอตัวเองในนามกลุ่มหรือเครือข่ายตำบล เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของมากขึ้น

สรุปผล วิเคราะห์

กระบวนการสร้างเครือข่ายแกนนำเยาวชนระดับตำบล อยู่ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานของโครงการ โดยให้แกนนำเยาวชนได้มารู้จัก สร้างความสัมพันธ์กัน ได้วิเคราะห์ปัญหาสร้างความตระหนักร่วมกัน คิดแผนการทำงานและปฏิบัติงานตามแผนที่ช่วยกันวางไว้เกิดประสบการณ์ เรียนรู้ร่วมกัน พี่เลี้ยง ทีมงานวิจัยเป็นตัวช่วยเสริมและอำนวยความสะดวกในการทำงานของแกนนำเยาวชน

ประเด็นที่เกิดจากการทำงานเครือข่ายของแกนนำเยาวชนระดับตำบล

1. แรงจูงใจ (Motivation) มีความสำคัญต่อการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายเยาวชน เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้เยาวชนเข้ามาร่วมกิจกรรม ตัวอย่างแรงจูงใจที่แสดงออกเป็นจุดมุ่งหมายการเข้าร่วมเครือข่ายของแกนนำเยาวชน

- ได้รู้จักเพื่อนใหม่
- ได้ความสนุกสนานในการทำกิจกรรม
- ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- ได้พัฒนาตัวเองทั้งด้านความคิดและการเป็นผู้นำ
- เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน
- ประสานงานและช่วยเหลือกันในการทำงานเยาวชน

2. เป้าหมายของเครือข่าย ที่ต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันและส่งเสริมผลประโยชน์ของกันและกันในสมาชิกของเครือข่าย เป้าหมายการรวมกันของเครือข่ายคือ

- พัฒนาศักยภาพของเยาวชนในตำบล
- ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาของเยาวชนและชุมชน
- เป็นศูนย์ประสานความร่วมมือและสนับสนุนการทำงานของเยาวชนในตำบล

3. โครงสร้างการทำงานของเครือข่าย

เป็นโครงสร้างที่มีลักษณะเฉพาะที่จัดขึ้นตามความเหมาะสมและสามารถทำงานได้จริงในชุมชน

ผู้ประสานงาน/ศูนย์ประสานงานเครือข่าย จะใช้อิงกับกลุ่มเยาวชนเดิม ซึ่งมีที่ตั้งและผู้ประสานงานมีประสบการณ์การทำงานอยู่แล้ว ผู้ประสานงานต้องเป็นคนที่มีความรับผิดชอบสูง

มีทักษะต่างๆของแกนนำเยาวชน มีทัศนคติที่เปิดกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ประสานกับองค์กรต่างๆได้ ศูนย์ประสานงานของเครือข่ายควรจะเป็นสถานที่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก มีสถานที่เอื้ออำนวยในการจัดกิจกรรมและเป็นสถานที่เปิด คือสมาชิกสามารถเข้าออกได้สะดวก มีความเป็นกันเองและสบายใจเมื่อมาใช้บริการและประสานงาน

กรรมการเครือข่าย แต่ละหมู่บ้านจะมีตัวแทนหมู่บ้านละ 2 คน ในการมาเข้าร่วมเป็นกรรมการของข่ายมีวาระ 2 ปี เป็นบุคคลที่เยาวชนในหมู่บ้านให้การยอมรับ มีความรับผิดชอบ มีเวลาร่วมกิจกรรมเครือข่ายและประสานงานภายในหมู่บ้าน

สมาชิกเครือข่าย จะมีรูปแบบไม่เป็นทางการได้แก่เยาวชนทั่วไปและผู้ปกครอง ตลอดจนจนถึงผู้นำชุมชนที่เป็นที่ปรึกษาสามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับเครือข่ายได้ตามความสะดวกเหมาะสม มีความสนใจในกิจกรรมของเครือข่ายและสนับสนุนการทำงานของเครือข่าย

ที่ปรึกษาเครือข่าย ได้แก่ ผู้นำชุมชนกลุ่มต่างๆ และตัวแทนผู้ปกครอง จะมีการประชุมกันอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ควรมีตัวแทนที่มาจากหลากหลายฝ่าย มีความเข้าใจในตัวเยาวชนและการทำงานของเยาวชน สามารถให้คำปรึกษาได้ทั้งระดับกิจกรรมและระดับการวางแผนงานเป็นกระบอกเสียงให้กับเครือข่ายเยาวชนสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มเยาวชน

4. ความสำเร็จของเครือข่าย

- มีสมาชิกครบทุกหมู่บ้านและแกนนำของเครือข่ายมีศักยภาพในการบริหารจัดการเครือข่ายได้
- รวมถึงการจัดหางบประมาณมาทำกิจกรรมของเครือข่าย
- ส่งผลต่อการสนับสนุนการทำงานอย่างต่อเนื่อง
- เป็นการถ่ายทอดประสบการณ์แลกเปลี่ยนกับกลุ่มอื่น และนำมาพัฒนาเครือข่าย เกิดความภูมิใจในเครือข่าย รักและหวงแหนในเครือข่ายมากขึ้น
- สามารถจัดกิจกรรมในชุมชนได้เองอย่างต่อเนื่อง
- ชุมชนให้การยอมรับและสนับสนุนการทำงานของเครือข่ายเยาวชน
- ใช้เป็นกรณีศึกษาให้กับกลุ่มเยาวชนกลุ่มอื่นได้

5. ปัญหาอุปสรรคของเครือข่าย

ปัญหาอุปสรรค	การแก้ไข
1. สมาชิกแกนนำเครือข่ายมีเวลาว่างไม่ตรงกัน ส่งผลต่อการนัดหมายในการทำงานต่างๆ	มีการจัดกิจกรรมย่อยแยกไปตามหมู่บ้าน เวลาทำกิจกรรมร่วมกันกลุ่มใหญ่จะใช้เวลาที่สมาชิกส่วนใหญ่ว่างมากที่สุด
2. ความต่อเนื่องของตัวแกนนำเยาวชนที่มีการเปลี่ยนที่เรียน เปลี่ยนที่การทำงาน และแต่งงานทำให้ไม่สามารถสานงานต่อเนื่องได้	สร้างแกนนำเยาวชนรุ่นใหม่เข้ามาสืบทอดการทำงานทุกๆ ปี
3. งบประมาณสนับสนุนการทำงานของเครือข่ายไม่ต่อเนื่องทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมที่ใช้งบประมาณมากๆ เช่น ค่ายเยาวชนได้ต่อเนื่อง	พยายามระดมทุนและทรัพยากรในชุมชน และจัดกิจกรรมที่ใช้งบประมาณน้อย
4. งบประมาณของ อบต. มีระเบียบมากไม่เอื้ออำนวยต่อลักษณะกิจกรรมของเครือข่าย	มีการประเมินแผนการทำงานว่ากิจกรรมใดสอดคล้อง สอดรับกับงบ อบต. แผนไหนต้องใช้งบที่อื่น และประสานงานกับ อบต. สม่ำเสมอ

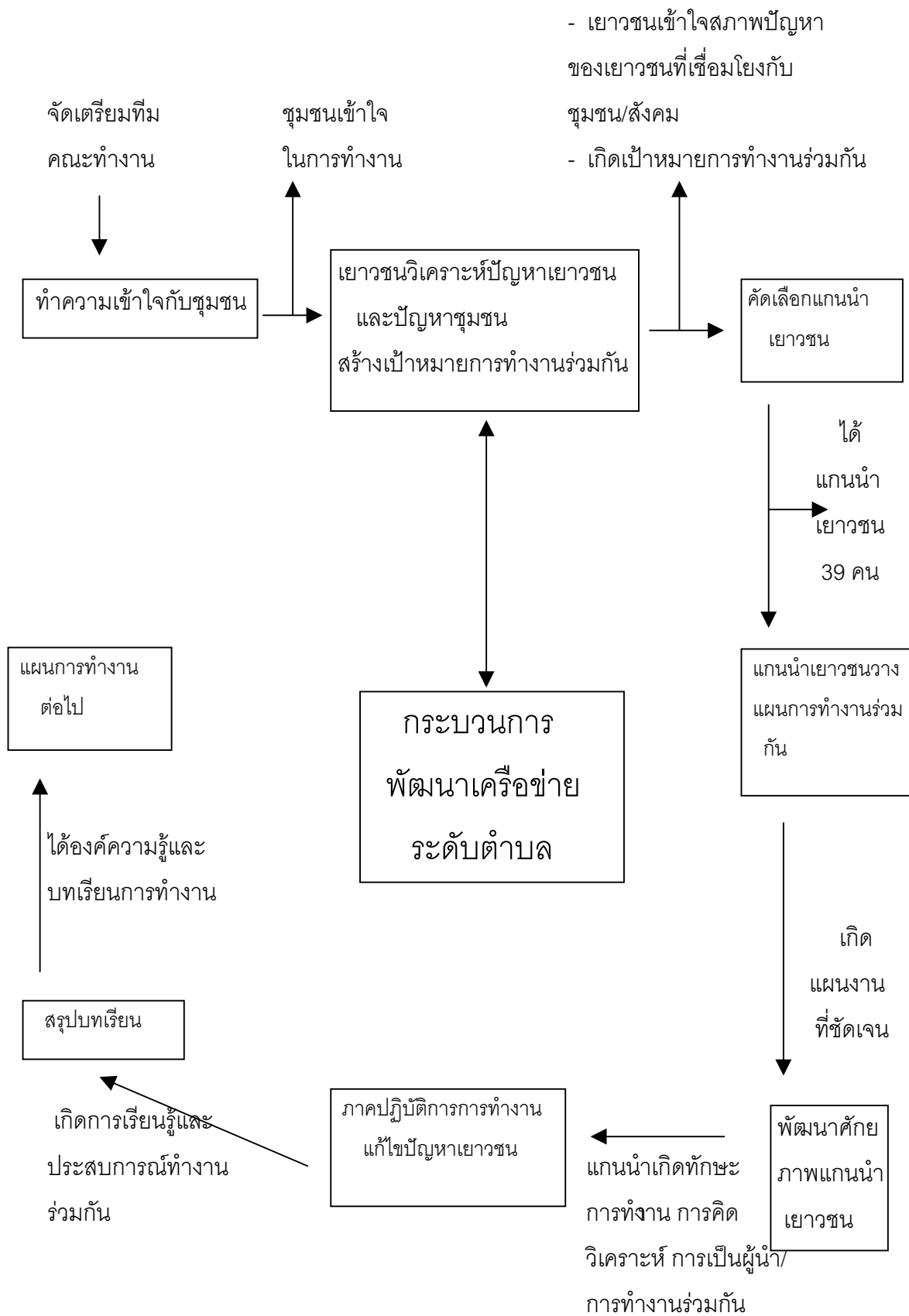
บทที่ 8

บทสรุปวิเคราะห์

ผลการพัฒนาศักยภาพเยาวชนและการสร้างเครือข่ายแกนนำเยาวชนระดับตำบล

ตามธรรมชาติของเยาวชนจะมีการรวมตัวกันอยู่แล้วในลักษณะกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มเพื่อน กลุ่มเพศ ตามอายุ ตามสถาบันการศึกษา ตามพื้นที่อยู่อาศัยเดียวกัน หรือกลุ่มตามความสนใจ และแต่ละกลุ่มก็จะมีแกนนำตามธรรมชาติอยู่แล้ว การจัดกระบวนการการพัฒนาแกนนำกลุ่มเยาวชนเป็นการช่วยเสริมศักยภาพให้กับแกนนำให้เกิดการวิเคราะห์สถานการณ์ เกิดทักษะการทำงาน ได้พบทวนสถานการณ์ ปัญหาของตนเอง เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กว้างขวางและเข้มข้นขึ้น ทำให้เกิดความเข้มแข็งของแกนนำเยาวชน นำไปสู่การแก้ปัญหาของเยาวชนโดยเยาวชนเอง ชุมชนหรือทีมงานวิจัยมีบทบาทในการสนับสนุนและช่วยจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับแกนนำทำให้การทำงานของแกนนำมีทิศทางที่ชัดเจนและบรรลุผลสำเร็จได้เร็วขึ้น

สรุปภาพรวมกระบวนการทำงาน

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเรื่องการพัฒนาศักยภาพเยาวชนและการสร้างเครือข่ายเยาวชนระดับตำบลได้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ในรูปแบบกระบวนการและกลไกการทำงานพัฒนาแกนนำเยาวชน และการสร้างเครือข่ายเยาวชนระดับตำบล โดยมีขั้นตอนและรายละเอียด ดังนี้

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสนับสนุนกลุ่มและเครือข่ายเยาวชน

1. การประสานความร่วมมือกับชุมชน

ในบริบทชุมชนในชนบทผู้นำชุมชนและผู้นำกลุ่มต่างๆในชุมชน มีบทบาทมากในการทำงานด้านต่างๆในชุมชน การสร้างความร่วมมือและประสานงานในการทำงานมีความจำเป็น การทำให้ชุมชนเห็นความสำคัญ ตระหนักในปัญหาร่วมกัน นำไปสู่การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการทำงาน

บทเรียนองค์ความรู้ที่เกิดขึ้น

1.1 ด้านการสร้างความตระหนักให้กับชุมชน

- การที่จัดให้ชุมชนมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนสถานการณ์ปัญหาของเยาวชนที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน และเยาวชนได้สะท้อนสถานการณ์และวิเคราะห์ร่วมกันทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ และตระหนักถึงปัญหา เกิดแรงบันดาลใจในการที่จะแก้ไขปัญหา
- การประสานงานสร้างความเข้าใจตั้งแต่ก่อนเริ่มโครงการ และการจัดปรับความคาดหวังระหว่างโครงการกับชุมชนร่วมกัน ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันรู้ความคาดหวังซึ่งกันและกันส่งผลต่อกระบวนการทำงาน และการวางบทบาทของชุมชนกับคนทำงาน

1.2 ด้านการประสานงานกับชุมชน

- การประสานงานแบบเป็นทางการ โดยใช้หนังสือเชิญแจ้งข่าวสารการทำงานที่เป็นเอกสาร หรือการจัดเวทีต่างๆ ทำให้ชุมชนโดยเฉพาะผู้นำสามารถเข้าร่วมได้ สะดวกตามระเบียบราชการ และสามารถจัดเนื้อหาประเด็นการทำงานได้อย่างชัดเจน
- การประสานงานแบบไม่เป็นทางการโดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนกลุ่มตามธรรมชาติ พูดคุยตัวต่อตัว ทำให้เกิดความเข้าใจได้ลึกซึ้ง และได้มุมมองหลากหลายในการทำงาน
- การใช้กระแสสังคม ในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน เช่น นโยบายรัฐ เรื่องที่ชุมชนกำลังสนใจ ใช้วันสำคัญต่างๆ ในการจัดกิจกรรมประเพณีของชุมชน ทำให้ได้รับความร่วมมือง่าย และมากกว่าสถานการณ์ธรรมดา
- การประสานความร่วมมือกับชุมชนต้องคำนึงถึงตารางงานและผู้ทำหรือเทศกาลต่างๆ ในชุมชน หรือแผนการประกอบอาชีพของชุมชน เช่น ทำนา งานปอย งานประเพณีของราชการ

1.3 ด้านวิถีคิดต่อการทำงานร่วมกับชุมชน

- การใช้วิถีคิดของการทำงานที่ไม่ยึดติดบทบาทหน้าที่ เช่น ผู้นำชุมชน ประธานแม่บ้าน ประธานเยาวชน แกนนำเยาวชนและอื่นๆ แต่ใช้วิถีคิดในบทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครอง ลุง ป้า น้า อา และลูกหลานในการทำงานร่วมกัน ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดี และไม่เกิดความขัดแย้งที่รุนแรง เมื่อมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน และการใช้วัฒนธรรมชุมชน เช่น การรดน้ำดำหัวช่วงปีใหม่เมือง (สงกรานต์) เป็นการขอขมาสิ่งที่ได้ล่วงล้ำต่อกันในการทำงานต่อผู้หลักผู้ใหญ่และผู้เฒ่าผู้แก่ ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน
- การมีส่วนร่วมของชุมชนนอกจากให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นในการทำงานแล้ว การที่ทีมงานวิจัยหรือแกนนำเยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมในงานของชุมชนจัดขึ้น ก่อให้เกิดความร่วมมืออันดีต่อกัน
- การที่ทีมงานวิจัยเป็นคนในพื้นที่ทำให้รู้สถานการณ์ของชุมชนดี และกลุ่มเยาวชนมีบทบาทในการทำงานมาก่อนทำให้ชุมชนมีความเชื่อมั่นและง่ายต่อการประสานงาน และการทำงานร่วมกัน

กระบวนการในการพัฒนาแกนนำเยาวชนและการสร้างเครือข่ายระดับตำบล

2. การวิเคราะห์ปัญหาเยาวชน และการสร้างเป้าหมายการทำงาน

2.1 การวิเคราะห์ปัญหาเยาวชน

การที่เยาวชนได้วิเคราะห์สภาพของชุมชนร่วมกับปัญหาของเยาวชนและใช้กระบวนการวิเคราะห์แบบต้นไม้ปัญหา สิ่งที่เยาวชนได้เรียนรู้ คือ ปัญหาของเยาวชนมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับชุมชนทั้งในด้านสาเหตุของปัญหาและผลกระทบของปัญหา ประเด็นสำคัญในการวิเคราะห์ คือ

- การนำเอาสภาพปัญหาจริงที่ตัวเองเผชิญ หรือเพื่อนกำลังเผชิญอยู่มาวิเคราะห์ ทำให้เยาวชนมองเห็นภาพได้ชัดเจนและเกิดความตระหนัก
- กระบวนการที่เหมาะสมช่วยให้เยาวชนได้เชื่อมโยงปัญหา ของตัวเองเข้ากับมิติอื่นๆ ทั้งในชุมชนและสังคมกว้าง
- การวิเคราะห์ปัญหาของตัวเองเชื่อมโยงกับปัญหาชุมชน และสังคมกว้าง ทำให้เข้าใจปัญหาที่รอบด้านมากขึ้น

2.2 การสร้างเป้าหมายร่วมกันในการทำงาน

การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ในการทำงานของกลุ่ม เยาวชนพบว่ามี 2 ระดับ คือ
เป้าหมายที่ 1 เป้าหมายใหญ่หรือภาพฝันที่อยากให้เยาวชนเป็น

เป้าหมายที่ 2 เป้าหมาย / วัตถุประสงค์เฉพาะ เป็นเป้าหมายที่เยาวชนคิดขึ้นตามแผน

ในการกำหนดเป้าหมายที่ 1 ร่วมกันเป็นการเริ่มคิดแบบง่าย ๆ คือภาพเยาวชนในฝันที่
อยากให้ เป็น นำมาวิเคราะห์รวบรวมเป็นเรื่องใหญ่ๆ ในการวางแผนเป้าหมายร่วม

ส่วนการกำหนดเป้าหมายที่ 2 เป็นการกำหนดเฉพาะกิจกรรมเพื่อบรรลุในการแก้ปัญหา
ปัญหาเฉพาะประเด็นเพื่อนำไปสู่เป้าหมายใหญ่หรือเป้าหมายที่ 1

ในกระบวนการกำหนดเป้าหมายนี้ ทีมงานและนักวิจัยต้องมีส่วนช่วยในการตั้งคำถาม
แลกเปลี่ยนหาความชัดเจนในการทำเป้าหมายเป็นการหาข้อผูกพันร่วมกัน เป็นขั้นตอนแรก ที่
สำคัญในการทำงานและการสร้างเครือข่ายแกนนำเยาวชน

3. การคัดเลือกแกนนำเยาวชน

3.1 วิธีการคัดเลือกแกนนำเยาวชน

- วิธีที่ 1 คัดเลือกโดยชุมชนหรือผู้นำชุมชนเสนอชื่อมา
ได้แกนนำเยาวชนที่มีลักษณะเป็นเยาวชนที่มีความประพฤติเรียบร้อย เรียนดี เป็นผู้นำเยาวชน
ตามโครงสร้างของหมู่บ้านอยู่แล้ว
- วิธีที่ 2 คัดเลือกจากตัวเยาวชนเอง
จะได้แกนนำที่เป็นผู้นำตามธรรมชาติมาจากหลากหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มเที่ยว กลุ่มกีฬา กลุ่ม
ละแวกบ้านใกล้เคียงกัน
- วิธีที่ 3 คัดเลือกโดยทีมงานวิจัย
แกนนำจะมีคุณสมบัติตามข้อ 1 และข้อ 2 แต่เป็นการคัดเลือกจากตัวเยาวชนที่ไม่ได้เข้ามามี
ส่วนร่วมในกระบวนการที่ 1 และ 2

ในกระบวนการคัดเลือกได้แกนนำทั้งหมด 41 คน

พบว่า ในการเริ่มต้นการเข้ามาเป็นแกนนำเยาวชนมีทั้งสมัครใจและไม่สมัครใจ อาจถูกเสนอเข้า
มาตามขั้นตอนวิธีการคัดเลือกแต่ละวิธี เพราะมีคุณสมบัติเบื้องต้น เช่น การเป็นหัวใจกลุ่ม มี
ความประพฤติดี นิยสเรียบร้อย เป็นต้น

3.2 คุณสมบัติของแกนนำเยาวชน

ที่สามารถทำงานได้จริงหลังจากผ่านการดำเนินงานไปแล้วช่วงหนึ่ง พบว่า แกนนำเยาวชนมีคุณสมบัติ เหล่านี้

- มีใจรักที่จะทำงาน
- เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน
- ผู้ปกครองให้การสนับสนุน
- มีใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
- เปิดรับเรียนรู้สิ่งใหม่ๆและพัฒนาตนเอง
- มีความเป็นผู้นำกล้าแสดงออก

4. กระบวนการพัฒนาแกนนำเยาวชน

การพัฒนาแกนนำเยาวชนต้องใช้กระบวนการที่มีส่วนร่วมเป็นการพัฒนาแกนนำทุกกระบวนการทำงานตั้งแต่เริ่มต้น ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาแกนนำในกระบวนการใช้ทั้งสถานการณ์สมมุติ กิจกรรมต่างๆในการฝึกฝน และการผ่านสถานการณ์จริงในการทำงาน จะมีส่วนช่วยให้แกนนำเยาวชนมีการพัฒนาศักยภาพยกระดับตัวเอง

บทเรียนองค์ความรู้สำคัญในการพัฒนาเยาวชน คือ

- 1) การมีส่วนร่วมแกนนำเยาวชนในทุกขั้นตอน การทำงานตั้งแต่การเริ่มคิดวิเคราะห์เห็นสภาพปัญหาและเป้าหมายการทำงานร่วมกันสามารถวางกรอบเนื้อหาในการพัฒนาตัวเองได้
- 2) การคิดกรอบเนื้อหาและกระบวนการพัฒนาแกนนำเยาวชนต้องอิงสภาพปัญหาและความเป็นจริงที่จะใช้ในการทำงาน
- 3) การพัฒนาแกนนำจำเป็นต้องมีการพัฒนาหลายด้าน เพื่อการบรรลุเป้าหมายของการทำงาน เช่น ด้านการวิเคราะห์ การกล้าแสดงออก การทำงานร่วมกันเป็นทีม การประสานงาน การบริหารกลุ่ม
- 4) กระบวนการพัฒนาแกนนำเยาวชน ต้องใช้ความละเอียดอ่อน ต้องใช้เวลาและความต่อเนื่องในการทำงาน
- 5) การที่แกนนำเยาวชนสามารถคิดแผนงานดำเนินกิจกรรมในชุมชนได้เอง และสามารถเขียนโครงการขอสนับสนุนงบประมาณเองได้ ถือเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาแกนนำเยาวชน

5. การวางแผนงานของแกนนำเยาวชน

เป็นการดึงเอาการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน เยาวชนและคำนึงถึง เป้าหมายการทำงานเป็นหลักในการคิดแผนงานในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้ไปถึงเป้าหมายที่วางไว้ แผนงานที่เกิดขึ้นจะมี 2 ระดับ คือ ระดับหมู่บ้าน หรือ 2-3 หมู่บ้าน ที่ใกล้เคียงร่วมกันคิด และระดับแผนงานร่วมกันเป็นเครือข่ายระดับตำบล แต่ละหมู่บ้านใช้ประเด็นปัญหาของหมู่บ้านตนเองมาคิดเป็นกิจกรรมแผนงาน พบว่า ในวิธีการปฏิบัติงานของแต่ละกิจกรรม แกนนำเยาวชนจะสร้างส่วนร่วม และวางบทบาทของชุมชนตลอดจนใช้วัฒนธรรมชุมชนมาใช้ เช่น การเล่นเกมล้อ ซอ ซึ่ง ในการทำงานของแกนนำเยาวชน และแผนการทำงานมีหลายแผนงานครอบคลุมมิติปัญหาของเยาวชน บางเรื่องเป็นเรื่องใหญ่ เช่น ด้านการศึกษาของเยาวชนต้องใช้ความร่วมมือหลายฝ่าย ซึ่งในการทำงานตามแผนงานพี่เลี้ยงจะมีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนในการโดยเฉพาะงานใหญ่ที่สำคัญและใช้ความต่อเนื่อง เวลานาน

6. ภาควิธีการแก้ไขปัญหาเยาวชน

ในภาควิธีการแกนนำเยาวชนได้ปฏิบัติจริง ในการทำงานเกิดการเรียนรู้และทักษะต่างๆในการทำงานส่งผลต่อความมั่นใจในการทำงาน

6.1 การเก็บรวบรวมศึกษาข้อมูลชุมชน

แกนนำเยาวชนของแต่ละหมู่บ้านเก็บศึกษาข้อมูลของหมู่บ้านตามกรอบประเด็นการศึกษาที่ตั้งร่วมกันไว้โดยศึกษาจากเอกสารและสอบถามจากผู้เฒ่าผู้แก่และผู้นำชุมชน

สิ่งที่เยาวชนได้เรียนรู้จากการศึกษาข้อมูลของชุมชน

- เรียนรู้ประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านชุมชนของตนเอง
- เรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมและความเชื่อต่างๆของชุมชน
- ได้รู้จักบุคคลสำคัญพ่อครูแม่ครูที่มีความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน เช่น ดนตรีพื้นเมือง ด้านสมุนไพร ด้านภาษาล้านนา ด้านการฟ้อนดาบฟ้อนเจิง

พบว่า การที่เยาวชนได้ศึกษาข้อมูลของชุมชนทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ในท้องถิ่นของตนเอง และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างเยาวชนกับผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน

6.2 กิจกรรมเสริมความรู้เรื่องเอดส์ เพศศึกษา และยาเสพติด ให้กับเยาวชน

เป็นลักษณะค่ายอบรมโดยแกนนำเยาวชนจะคิดหลักสูตรแผนการอบรม และประสานงานให้เกิดการจัดอบรมขึ้น โดยแกนนำเยาวชนเอง

สิ่งที่เยาวชนได้เรียนรู้การจัดกิจกรรม

- เรียนรู้เรื่องการคิดหลักสูตรเนื้อหา และกระบวนการอบรมแบบมีส่วนร่วม
- เรียนรู้ทักษะการประสานงานกับเพื่อนเยาวชนที่เข้าร่วมและประสานงานกับชุมชนให้เกิดการอบรม
- เรียนรู้ทักษะการนำกระบวนการโดยผ่านประสบการณ์จริง
- เรียนรู้เรื่องข้อมูลเนื้อหาที่จะนำเสนอในการอบรมโดยละเอียด
- เรียนรู้เรื่องการทำงานเป็นทีมและการแก้ไขความขัดแย้งในทีมงาน

พบว่า

- การที่แกนนำได้ฝึกปฏิบัติจริงทำให้เกิดความมั่นใจในการทำงานเป็นอย่างมาก
- การที่แกนนำต้องเป็นผู้นำกระบวนการและให้ข้อมูลกับกลุ่มเพื่อนทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการฝึกฝนเตรียมตัวและหาข้อมูลในการทำงาน
- บทบาทที่เลี้ยงมีความสำคัญมากในการเริ่มทำกิจกรรมครั้งแรกของแกนนำเยาวชนโดยการสะท้อนสิ่งที่สังเกตเห็นและให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงในการทำงาน โดยไม่ครอบงำความคิดของแกนนำเยาวชน

6.3 การแข่งจักรยานแรลลี่

ทำให้เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง เป็นการประชาสัมพันธ์กลุ่มแกนนำเยาวชนกับชุมชน ให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการทำงาน

สิ่งที่เยาวชนได้เรียนรู้จากการแข่งจักรยานแรลลี่ คือ

- การมีส่วนร่วมของเยาวชนและชุมชนในการจัดกิจกรรม
- การประสานงานกับชุมชนในการทำงาน
- การบริหารจัดการงบประมาณ

พบว่า กิจกรรมลักษณะเปิดกว้างทำให้เยาวชนสามารถเข้าร่วมได้อย่างหลากหลายและชุมชนสามารถให้การสนับสนุนได้ง่าย เช่น ของรางวัล ขนม อาหารกลางวัน เป็นต้น

6.4 กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ

เป็นการตั้งเป็นกองทุนเล็กๆ สนับสนุนให้เยาวชนทำอาชีพตามความสนใจ

สิ่งที่เยาวชนได้เรียนรู้จากการประกอบอาชีพ

- การบริหารจัดการงบประมาณ

- เทคนิคการประกอบอาชีพเฉพาะด้าน
- การวางแผนการทำงานด้านอาชีพ
- การจัดทำระบบบัญชี

พบว่า การส่งเสริมกิจกรรมด้านอาชีพกับกลุ่มเยาวชนไม่ประสบความสำเร็จในด้านผลกำไรเยาวชนได้เรียนรู้การบริหารจัดการมากกว่า

การส่งเสริมอาชีพโดยใช้ระบบร่วมกันทำเป็นกลุ่มไม่เหมาะสมกับเยาวชนซึ่งมีเวลาว่างไม่ตรงกันก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้

7. การติดตามประเมินผลและสรุปบทเรียน

การประเมินผลและสรุปบทเรียนในการทำงานควรมีในทุกขั้นตอนในกระบวนการทำงาน ในการประชุมสรุปแต่ละกิจกรรม การประชุมประจำเดือนของเครือข่าย จะเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และบทเรียนต่างๆเกิดขึ้นมากมายผู้ที่มีส่วนร่วมในการทำงานโดยเฉพาะแกนนำเยาวชนจะเป็นผู้สะท้อนการเรียนรู้และบทเรียนได้อย่างชัดเจน ตามประสบการณ์ตรง ทีมงานและบุคคลภายนอก เป็นผู้ช่วยตั้งคำถามและเสนอมุมมองต่างๆจะทำให้บทเรียนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

8. การพัฒนาเครือข่ายเยาวชน

การพัฒนาเครือข่ายเยาวชนได้มุ่งเน้นให้เกิดความร่วมมือและการหนุนเสริมการทำงานของแกนนำเยาวชนในการแก้ไขปัญหาของเยาวชนโดยทุกขั้นตอนในการดำเนินโครงการถือว่าเป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาเครือข่ายของแกนนำเยาวชนจากประสบการณ์เดิมในการทำงานของกลุ่มเยาวชนอีกถึ้นและการดำเนินโครงการระยะเวลา 5 เดือน มีประสบการณ์ในด้านการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนในชุมชน คือ

บทเรียน / องค์ความรู้ที่สำคัญ

- 1) การที่แกนนำของเครือข่ายเยาวชนได้วิเคราะห์ปัญหาร่วมกันแลกเปลี่ยนทัศนคติ มุมมองต่อกันส่งผลต่อการสร้างเป้าหมายที่สอดคล้องและชัดเจนกันในการทำงาน
- 2) รูปแบบโครงสร้างกลไกการทำงานของเครือข่ายที่สามารถทำงานได้จริงคือมีความยืดหยุ่นในบทบาทหน้าที่เป็นตามธรรมชาติ เหมาะสมกับความพร้อมและศักยภาพของแกนนำกลุ่ม
- 3) กลไกสำคัญที่เครือข่ายทำงานได้ต่อเนื่อง คือมีผู้ประสานงานของเครือข่ายที่สามารถทำงานเต็มเวลาได้
- 4) การที่แกนนำสมาชิกของเครือข่ายมีความเข้มแข็งส่งผลให้การทำงานของเครือข่ายเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

- 5) การที่สมาชิกแกนนำเข้ามาร่วมเครือข่ายอย่างต่อเนื่องเพราะได้รับประโยชน์จากการร่วมเครือข่ายทั้งในด้านการพัฒนาตนเอง ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นเวทีในการแสดงออกและเครือข่ายช่วยหนุนเสริมการทำงานของหมู่บ้านตนเอง
- 6) การใช้เครือข่ายตามธรรมชาติของเยาวชน เช่น กลุ่มเล่นกีฬา กลุ่มโรงเรียนเดียวกัน กลุ่มเพื่อนต่างๆ เป็นฐานในการทำงานของเครือข่ายทำให้เครือข่ายขยายได้กว้างขวางมากขึ้น
- 7) การทำงานเยาวชนและเครือข่ายเยาวชนจะมีลักษณะการเปลี่ยนแปลงเร็วต้องมีการสร้างแกนนำเยาวชนรุ่นใหม่ขึ้นมาแทนอย่างต่อเนื่อง
- 8) การที่แกนนำเยาวชนได้ใช้ชีวิตร่วมกันนอกเหนือจากการทำงาน เช่น การพักผ่อน ไปเที่ยว พบปะสังสรรค์ร่วมกัน ส่งผลต่อความสัมพันธ์อันมีต่อกันในการทำงานของเครือข่าย
- 9) การที่แกนนำเยาวชนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเยาวชนเครือข่ายอื่นทำให้เพิ่มประสบการณ์มุมมองในการทำงานให้กว้างขึ้น และสามารถนำมาปรับใช้ในแผนงานได้ดี

9. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

* เยาวชนเป็นช่วงวัยที่กำลังเปลี่ยนผ่านมีการเปลี่ยนแปลงสภาพและเคลื่อนไหวตลอดเวลาในการพัฒนาแกนนำ ต้องมีการสร้างแกนนำรุ่นใหม่ขึ้นมาเสริมตลอดเวลาเพื่อความต่อเนื่องและยั่งยืนของการทำงาน

* การทำงานกับเยาวชนต้องเข้าใจธรรมชาติของเยาวชนอย่างรอบด้านทั้งร่างกายและจิตใจ เช่น การเปลี่ยนแปลงของภาวะอารมณ์ ความต้องการยอมรับ ชอบท้าทาย ตามใจตัวเอง ร่างกายที่เข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ ความรู้สึกทางเพศ และความสัมพันธ์ทางเพศ สิ่งเหล่านี้จะเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับเยาวชนตลอดเวลา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็มีผลต่อกระบวนการทำงานด้วย คนทำงานจะต้องไม่กดดันเยาวชนมากในกระบวนการทำงาน แต่จะเป็นการพูดคุยเมื่อเกิดปัญหาให้เยาวชนได้เข้าใจ รู้เท่าทันกับสถานการณ์ปัญหาและหาทางออกร่วมกัน

* การทำงานเยาวชนโดยให้เขาเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ตั้งแต่การเริ่มคิดวิเคราะห์ การวางแผนงาน ดำเนินงานตลอดถึงการสรุปประเมินผล เยาวชนจะรู้สึกมีความภาคภูมิใจ รู้สึกเป็นเจ้าของผลงาน เกิดการพัฒนาตัวเองจากประสบการณ์ตรง

* คนทำงานต้องมีความเชื่อมั่นในตัวเยาวชนสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อเนื่องให้กับเยาวชนและต้องให้เกิดการยอมรับในบทบาทของเยาวชนในชุมชน

* กระบวนการทำงานกับเยาวชนต้องเป็นกระบวนการที่สนุกสนานท้าทาย หยิบเอาเรื่องใกล้ตัวที่เป็นรูปธรรมมาเป็นโจทย์เริ่มต้นในการขบคิด

* การพัฒนาแกนนำเยาวชนให้มีความเข้มแข็งเป็นสิ่งสำคัญ เพราะแกนนำจะเข้าถึงกลุ่มเพื่อนได้ดี สามารถนำความรู้ ความคิดไปขยายต่อในกลุ่มเพื่อนได้

* กระบวนการพัฒนาแกนนำเยาวชนต้องอาศัยความร่วมมือกันของหลายฝ่ายทั้งในชุมชน ครอบครัว ผู้นำชุมชน แกนนำเยาวชน และกลุ่มต่างๆ ต้องให้ความสำคัญสนับสนุนอย่างเต็มที่ซึ่งจะเกิดการพัฒนากลุ่มแกนนำเยาวชนที่ยั่งยืน

* เครือข่ายเยาวชนที่เข้มแข็งต้องมีความรู้พื้นฐานมาจากแกนนำเยาวชนที่เข้มแข็งก่อนจึงจะสามารถขับเคลื่อนกระบวนการทำงานของเครือข่ายได้

* เครือข่ายเยาวชนระดับชุมชนที่เข้มแข็งจะเป็นฐานให้กับเครือข่ายเยาวชนในระดับกว้าง ทำให้ขยายระดับกว้างมีบทบาทในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สูงและสามารถผลักดันเชิงนโยบายได้

10. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) การวิจัยนี้เน้นศึกษาการพัฒนาแกนนำและสร้างเครือข่ายเยาวชนโดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่ระดับตำบล และโดยทั่วไปเยาวชนจะมีการรวมกลุ่มกันตามธรรมชาติซึ่งบางครั้งอาจไม่จำกัดในเรื่องพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ทีมวิจัยจึงเห็นว่าเป็นเรื่องน่าสนใจหากจะมีผู้ศึกษาการพัฒนาแกนนำและสร้างเครือข่ายเยาวชนโดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่ทางสังคม

2) การทำวิจัยใดๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน จำเป็นต้องเข้าใจถึงความเป็นเยาวชน เช่น การมีภาระหน้าที่ทางการเรียน มีความสนใจที่หลากหลาย ชอบความสนุกสนาน ฯลฯ เพื่อปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้เหมาะสม

3) การเข้าถึง หรือทำความเข้าใจกับผู้ปกครองเยาวชนจะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของงานวิจัยดำเนินไปได้ด้วยดี

ประวัติทีมงานวิจัย

1. นายเอกชัย จินาจันทร์ นักวิจัย

ที่อยู่ 151/1 หมู่ 3 ต.ห้วยทราย อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ 50130

การศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

ประสบการณ์ทำงาน

- เป็นผู้ประสานงานกลุ่มเยาวชนอีกถิ่น ปี พ.ศ. 2539 – พ.ศ. 2545
- เป็นผู้ประสานงาน “โครงการเพื่อนเยาวชน” ภายใต้โครงการวัยรุ่นป้องกันเอดส์ (ปัจจุบันเป็นมูลนิธิศุภกภาพเยาวชน) ปี พ.ศ. 2543
- เป็นวิทยากรฝึกอบรมให้กับกลุ่มเยาวชนและองค์กรที่สนใจในประเด็น
 - TOT สำหรับผู้นำเยาวชนเพื่อสร้างเป็นทีมฝึกอบรม
 - เอดส์ / เพศศึกษา / ยาเสพติด / ทักษะชีวิต
 - การทำงานแบบมีส่วนร่วมกับเยาวชน
 - การสร้างสรรค์ทีมงานและชุมชน

2. นางสาวอนุสรณ์ ดวงสิงห์ ผู้ช่วยนักวิจัย

ที่อยู่ 78/3 หมู่ 6 ต.ห้วยทราย อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ 50130

การศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

ประสบการณ์ทำงาน

- เป็นผู้ประสานงานกลุ่มเยาวชนอีกถิ่น ตั้งแต่ปี 2545

3. นายอดิศักดิ์ ภัคดี ผู้ช่วยนักวิจัย

ที่อยู่ 8/3 หมู่ 6 ต.ห้วยทราย อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ 50130

การศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

ประสบการณ์ทำงาน

- ผู้ประสานงานโครงการส่งเสริมสุขภาพวัยรุ่นชาย (เด็กแก๊งค์) ภายใต้มูลนิธิศุภกภาพเยาวชน ปี พ.ศ. 2548
- อาสาสมัคร ทีมคาราวานเพื่อหนูผู้เสมอ ภายใต้โครงการพัฒนาสื่อภาพเยาวชนอาสาสมัคร จังหวัดเชียงใหม่ สถาบันวิทยากรการเรียนรู้ (ส.ว.ร.) ปี พ.ศ. 2548

ความเห็นต่องานวิจัยเรื่อง

"การพัฒนาแกนนำและสร้างเครือข่ายเยาวชนในตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่"

1. อธิบายเพิ่มเติมตามประเด็นดังต่อไปนี้ เพื่อให้งานวิจัยมีความชัดเจนยิ่งขึ้น
 - เหตุผลที่ต้องมีการศึกษาเรื่องแกนนำ และการสร้างเครือข่าย
 - เหตุผลที่เลือกศึกษากลุ่มเยาวชน
 - เหตุผลที่เลือกศึกษาพื้นที่ตำบลห้วยทราย
2. หากเป็นไปได้ควรมีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เช่น เรื่องเกี่ยวกับผู้นำ เป็นต้น ส่วนข้อมูลที่ได้มีการศึกษาทบทวนไว้แล้ว ขอให้พิจารณาอีกครั้งว่ามีความเชื่อมโยงกับงานวิจัยที่ศึกษาหรือไม่อย่างไร เช่น แนวคิดการพัฒนาสังคม แนวคิดประชาสังคม เป็นต้น
3. สรุปวิเคราะห์ตารางที่นำเสนอในหน้า 45 – 47 เช่น แกนนำส่วนใหญ่มีคุณสมบัติอะไรเป็นหลัก เป็นเพศหญิงหรือเพศชาย แกนนำคนใดที่มีศักยภาพในการนำพากลุ่มหรือเครือข่ายไปข้างหน้าได้บ้าง แกนดังกล่าวมีคุณสมบัติอย่างไร เป็นต้น
4. ในหัวข้อ "สรุปปัจจัยที่สนับสนุนให้เยาวชนเกิดการพัฒนาตนเอง" หน้า 54 ควรอธิบายขยายความเพิ่มเติมในแต่ละปัจจัยที่นำเสนอ เช่น บุคลิกส่วนตัว ความสนใจ พื้นฐานครอบครัว เป็นต้น
5. ควรมีการอ้างอิงที่มาของข้อมูลจากการทบทวนเอกสารที่ได้นำเสนอไว้ในรายงาน
6. จัดปับย่อหน้า เว้นวรรค ตารางข้อมูล ความถูกต้องของข้อมูล ความชัดเจนของข้อมูลแผนภาพ (หน้า 24, 25 และ 42) และให้ตรวจทานการสะกดคำ เพื่อความถูกต้องตามอักขรภาษา
7. เพิ่มเติมข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1

ความเห็นงานวิจัยเรื่อง

"การพัฒนาแกนนำและสร้างเครือข่ายเยาวชนในตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่"

ปัญหาการขาดการสังเคราะห์ทำให้โครงการนี้ขาดความชัดเจนทุกขั้นตอนของการอธิบายการทำงาน เพราะไม่เห็นภาพรวมของข้อมูลที่มีอยู่ ภาพรวมกระบวนการทำงานในอดีต และที่เพิ่งทำในโครงการนี้ ตลอดถึงผลที่เกิดขึ้นดังจะอภิปรายพอเป็นตัวอย่างดังนี้

1. ปัญหาของชุมชน ในระดับกว้างได้อภิปรายมาแล้ว แต่ขาดสถานการณ์จริงในแต่ละชุมชน จะเลือกประเด็นปัญหากลุ่มใดมาเป็นหน่วยปฏิบัติการ
2. บทที่ 2 ต้องการจะบอกสถานการณ์การรวมกลุ่มในชุมชน แต่ขาดการสังเคราะห์สู่ทฤษฎี จึงไม่เห็นภาพว่าทฤษฎีในบทที่ 1 กับปรากฏการณ์มีความเชื่อมโยง หรือแนวคิดทฤษฎีจะถูกนำมาใช้ในสถานการณ์อย่างไร
3. กิจกรรมมีมาก แต่ไม่ได้เขียนร้อยเรียงให้เห็นเป็นกระบวนการ ถึงแม้ว่าในขั้นตอนการทำงานอาจจะเป็นการลองผิดลองถูกแต่ในการเขียนกระบวนการ ก็สามารถถอดบทเรียนและให้ข้อเสนอแนะได้ ซึ่งกรอบแนวคิดหน้า 10 บอกทุกอย่างไว้ชัดเจน แต่การเขียนรายงานไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจตามนั้น
4. เนื้อหาของรายงานได้องค์ความรู้เรื่องปัญหาชุมชน และกลุ่มต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างละเอียดทุกเนื้อหา ถ้าตั้งคำถามวิจัยให้ชัดเจน และสรุปขั้นตอนแต่ละขั้นตอนตามประสบการณ์ และความเข้าใจ ของนักวิจัย น่าจะช่วยพัฒนางานเขียนให้เข้าใจได้มากขึ้น
5. การเขียนรายงานการวิจัยนอกจากเป็นการรายงานว่าได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่ได้รับการสนับสนุนแล้ว ถ้าสามารถใช้การรายงานเป็นสื่อที่ให้อ่านเข้าใจ โดยอธิบายผ่านกระบวนการทำงานจะเกิดประโยชน์ต่อการนำงานวิจัยไปใช้ได้กว้างขวางทั้งต่อโครงการเองในระยะต่อไป และเป็นตัวอย่างแก่โครงการอื่น

สรุป โครงการนี้ควรสรุปประเด็นให้ผู้ทำงานเข้าใจ และเรียบเรียงลำดับความคิดก่อนการเขียน เช่นเดียวกับการที่ต้องการให้กลุ่มเป้าหมายเกิดทักษะในการคิด และทำกิจกรรม